ANUL XXI
33
(851)
Sîmbătă
19 august
1978
8 pagini
1 leu

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

„August, timp al libertății"

Desen de Sabin Ștefănuță

„Înfăptuirea actului istoric de la 23 August a deschis o eră nouă în istoria poporului român — era unor profunde transformări democratice, revoluționare, a realizării deplinei independențe și suveranități naționale, a făuririi unei vieți noi".

„Putem afirma cu mîndrie patriotică îndreptățită că comuniștii și antifasciștii români au înscris o pagină eroică în marea bătălie pentru libertatea și neatîrnarea țării, ca și în întreaga epocă de mari lupte sociale ce a urmat. Ei au stat neclintiți la datorie, făcînd suprema dovadă a neînfricării în lupta cu dușmanul, dovedindu-se cei mai vajnici, devotați și fideli apărători ai intereselor naționale ale întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

Memorabila zi

23 August 1944. Zi memorabilă în istoria României, zi în care țara a trăit un moment crucial pentru destinul ei. Organizată și condusă de Partid, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă este expresia voinței întregului popor de a-și apăra ființa națională, de a-și afirma voința fermă de libertate și independență.

August '44 încununează o glorioasă tradiție de luptă revoluționară, exprimă, într-un înalt grad, capacitatea Partidului Comunist Român de a orienta și canaliza forțele națiunii către împlinirea deziderateior sale supreme. La acest mare examen al istoriei, partidul nostru comunist și-a ilustrat încă o dată rolul decisiv ce i-a revenit în viața țării de la crearea sa, în 1921, faptul că, prin programul său politic, prin tactica și strategia adoptate s-a dovedit a fi exponentul fidel al țelurilor și aspirațiilor supreme ale poporului român.

Cînd posturile de radio, ediția specială a **României libere** anunțau victoria insurecției din august, se consacra de fapt pentru memoria vremurilor o măreață victorie a activității patriotice a partidului, autorul principal al planului insurecțional, organizatorul energic al acțiunilor destinate înfăptuirii acestuia. Sinteză semnificativă, încununare eroică a îndelungatelor tradiții de luptă antifascistă, actul de la 23 August valorifică o bogată experiență de luptă revoluționară, eforturile partidului pentru unirea tuturor forțelor patriotice ale țării, a întregului popor.

Una din trăsăturile caracteristice ale mișcării antifasciste din România — îmbinarea organică a luptei pentru apărarea independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale a țării, cu lupta pe plan intern împotriva mișcărilor fasciste, reacționare — își află acum confirmată pe deplin justețea, principialitatea și consecvența. Insurecția din august smulge țara din lanțul încătușării fasciste, dă o lovitură puternică hitlerismului, prin întoarcerea armelor împotriva dușmanilor umanității, contribuind astfel la încheierea mai devreme a războiului care a apăsat ca un grav coșmar conștiința lumii, adăugind o importantă contribuție românească la victoria finală, realizată de către glorioasa armată sovietică și forțele aliate.

Sînt nenumărate jertfele, paginile de eroism scrise de ostașii români în războiul antifascist, atestări indubitabile ale voinței poporului nostru de a trăi în libertate și pace. „Totul pentru front, totul pentru victorie" — iată chemarea emblematică sub semnul căreia s-au desfășurat toate eforturile națiunii noastre pînă la victoria finală asupra fascismului, pînă la înfrîngerea definitivă

Luceafărul

Continuare în pag. a 7-a

Sufletul nostru, roșu în steaguri

Patria, în august își sărbătorește libertatea,
Defilăm în piețe cu toții, sufletul nostru
strălucește roșu în steaguri.
Desigur, poate să dispară un munte, poate
să seace o mare,
Pot să lunece orașele în adînc,
Pot să dispară frunzele, petalele trandafirilor
Se pot transforma în zăpadă,
Dar Patria și oamenii ei sînt veșnici
Sub soarele libertății,
Pentru că în fiecare bob de grîu doarme
un luptător,
Pentru că toți sîntem niște luptători eterni
Pentru binele Patriei.

Mara Nicoară

August, pămînt natal

Marea aceasta de grîu
păzită de apele mele toate
ca de niște dungi ale orizontului
și zborul vulturului
planare demnă peste suflet
apoi, părinții visînd
creșterea fiului
În pace se leagănă, în pace
și se petrec în timp, semințele,
puii de vultur se rotesc în pace
deasupra mea, cînd cred și scriu
august, pămînt natal
din care-am pornit
ca dintr-o adîncă și netihnită
istorie

Nicolae Dan Fruntelată

Naștere

Dormeam, vegheam ? era în zori
cînd am văzut întîia oară
născînd în munți o căprioară
și munții s-au aprins de flori ;

ieșeau din moarte vînători
și văile se luminară,
arsă de sete mama-fiară
intră în foc, la trecători.

Cînd m-am trezit stringeam la piept
căldura lumii, puiul ei,
pămîntul era plin de zei
mărunți, dar luminați direct
de razele victoriei
unui destin mai bun și drept.

Gheorghe Pituț

Dăinuire

Pămînt nesărutat și plin de-ngîndurare
lumina alor mei străveche doarme
cu sîngele neînchinat sub arme
împădurind vecii-n îmbrățișare.

Pămînt de spus cu inima la gură,
cu sufletul de floare colindat
în tine rădăcinile mă-ndură
și-n dăinuirea doinelor legat.

Pămînt de leac și de încununare
ești cerul prin cuvinte luminînd
rostirea noastră grea de sărbătoare
în domul sfînt al patriei din gînd.

Eugen Evu

● ÎN ACEST NUMĂR : ● Colocviile «Luceafărului» : **MIȘCAREA REVOLUȚIONARĂ — realitate fecundă pentru proza românească** ● **«CÎNTAREA ROMÂNIEI» — omagiu muncii și creației libere** ● File de istorie, file de epopee : **IDEALUL UNITĂȚII NAȚIONALE** ● **Gînduri în coloanele sărbătorii** ● **ROMÂNIA ÎN LUME.**

Sub semnul tradiționalelor relații de prietenie, colaborare și solidaritate româno-chineze

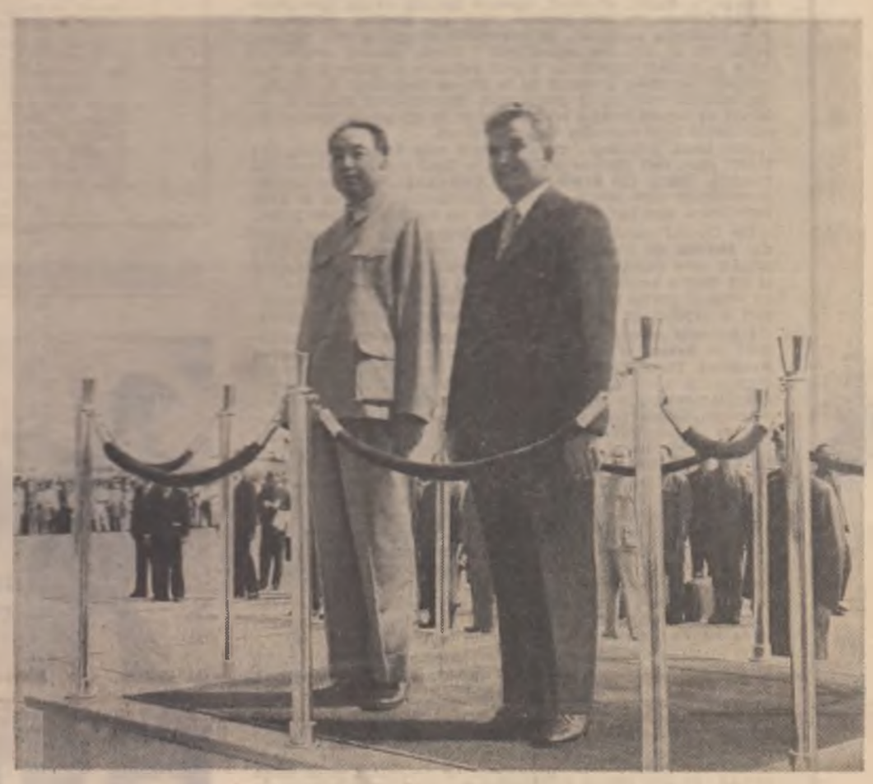

„Primirea caldă, prietenească cu care v-a întîmpinat astăzi populația capitalei patriei noastre — ca, de altfel, manifestările de neuitat pe care poporul chinez ni le-a făcut în timpul vizitei noastre în frumoasa dumneavoastră țară — au evidențiat, încă o dată, cu deosebită putere, că între Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, între popoarele țărilor noastre s-au statornicit și se dezvoltă profunde legături prietenești, de strînsă colaborare și solidaritate, întemeiate pe stimă și respect reciproc, pe principiile și idealurile socialismului și păcii."

NICOLAE CEAUȘESCU

„Între cele două țări socialiste — China și România — există relații foarte bune. Destinul comun — prin agresiunea și asuprirea pe care le-au suferit vreme îndelungată în trecut — a făcut ca popoarele noastre să manifeste interes reciproc și să se încurajeze reciproc în lupta pentru obținerea eliberării. Astăzi, obiectivele comune — apărarea independenței și suveranității și construirea socialismului — ne unesc și mai strîns".

HUA KUO-FEN

Vocația prieteniei este confirmată de-a lungul existenței istorice a poporului român prin nenumărate momente semnificative, prin acțiunea fertilă a unor bărbați luminați care au stabilit punți de lumină între popoare și țări îndepărtate, crezînd posibilitatea dezvoltării unor relații trainice de stimă reciprocă și de înțelegere. Numele Spătarului Milescu este emblematic pentru deschiderea spiritului românesc față de problematica unei culturi și a unei țări aflate la mare distanță, față de creația intelectuală și de civilizația majoră a unui popor de care ne leagă astăzi puternice relații de prietenie și cooperare.

Vizita oficială de prietenie pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Hua Kuo-fen o face în țara noastră, în aceste zile, se înscrie pe traiectoria ascendentă a prieteniei româno-chineze, a dezvoltării relațiilor dintre partidele și țările noastre, pentru cauza socialismului și a păcii în lume.

Adîncirea continuă a relațiilor de prietenie dintre poporul nostru și poporul chinez, pe baza principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și solidarității tovărășești, a cunoscut un moment semnificativ în timpul vizitei în țara prietenă, în cursul lunii mai, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România. Manifestările de prietenie caldă ale poporului chinez și convorbirile cu președintele Hua Kuo-fen au evidențiat bunele relații existente între partidele și popoarele noastre, impulsionate de vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, în anul 1971, în Republica Populară Chineză, și de înțelegerile stabilite cu președintele Mao Tzedun. Dialogul la nivel înalt din primăvara acestui an a dat un puternic imbold colaborării pe toate planurile între partidele noastre, între popoarele român și chinez, pentru extinderea conlucrării între organizațiile de masă și obștești, între organismele de stat, pentru lărgirea și intensificarea cooperării economice și a schimburilor de experiență în ceea ce privește activitatea politică și de construcție socialistă. Cele două partide sînt hotărîte să-și aducă contribuția la lupta pentru libertate și independență, pentru realizarea tuturor energiilor naționale, în vederea deplinei împliniri a virtualităților și a potențialului economic și social al popoarelor din întreaga lume.

Calda primire făcută în aceste zile președintelui Hua Kuo-fen de către oamenii muncii din România socialistă, manifestările de stimă din cursul vizitelor la întreprinderea de mașini grele, în cartierul Drumul Taberei sau cu prilejul Spectacolului de gală de la Palatul sporturilor și al culturii sînt expresia voinței poporului nostru de a dezvolta relații de prietenie și solidaritate militantă cu toate țările socialiste, cu popoarele iubitoare de pace, în spiritul principiilor inalienabile ale independenței și cooperării reciproc avantajoase.

Comuniștii din România urmăresc cu deosebit interes succesele prietenilor chinezi, sub conducerea Partidului Comunist, în frunte cu tovarășul Hua Kuo-fen, pentru concretizarea Hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C.C. privind modernizarea industriei și agriculturii, a capacității de apărare, a dezvoltării științei și tehnicii și transformării Chinei într-un stat avansat și modern. Rolul Chinei populare pe plan internațional, în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, este subliniat astăzi cu multă pregnanță în stima popoarelor care luptă pentru o dezvoltare liberă, pentru cauza libertății și independenței.

Dialogul fructuos dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hua Kuo-fen constituie un moment de impulsionare, de creare a unor noi posibilități de cooperare, de ridicare pe o treaptă tot mai înaltă a prieteniei dintre țările noastre.

Cuvintele calde rostite la adresa țării noastre de către președintele Hua Kuo-fen sînt mărturia prețuirii poporului chinez, a voinței sale de a dezvolta prietenia și conlucrarea în toate direcțiile : **„Astăzi, poporul român, strîns unit în jurul Partidului Comunist, este angajat plenar în înfăptuirea cu succes a obiectivelor mărețe stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională. Vă urăm ca în noul mars istoric pe care l-ați stabilit să construiți patria Dumneavoastră socialistă și mai bogată și mai prosperă".**

Președintele Hua Kuo-fen se bucură de primirea caldă pe care poporul nostru o face prietenilor angajați în dialog constructiv, în slujba cooperării, a cauzei socialismului și a promovării interesului reciproc. Dînd glas acestor sentimente, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Cu convingerea că vizita pe care o faceți în țara noastră constituie un nou și important moment în impulsionarea raporturilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, doresc să dau glas, încă o dată, hotărîrii noastre de a asigura, prin eforturi comune, dezvoltarea continuă a acestor relații, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii".**

Dialogul fructuos româno-chinez, vizita pe care înaltul oaspete chinez o face în țara noastră, întîlnirile cu oamenii muncii aduc o nouă pagină în tradiționalele relații de prietenie dintre țările noastre, sînt o contribuție importantă a creării unui climat fertil, de pace și colaborare pe plan internațional.

Eroii clasei muncitoare

„În preajma revoluției" este un moment pe care scriitorul român nu l-a ignorat ci, atent la temperatura vremii, l-a izolat din istoria tumultuoasă spre a-l descrie. De altfel, o „revoluție" conține și intiiul nostru roman important „Ciocoii vechi și noi", mișcări de revendicație socială se observă și la Duiliu Zamfirescu. „Mara" nu scapă de cîte un accent de nemulțumire politică ardelenească. În fine, cu Rebreanu epica noastră capătă volum și răzmerița — o statură sufletească de monument. Însă toate acestea examinează mediul rural; însemnează că lumea citadină și mișcarea muncitorească sînt ignorate ? Nicidecum, pentru că, mai mult orășean, prozatorul român are o perspectivă realistă și adesea reportericească prin care faptul istoric brut străbate năvalnic și în literatură. Prozatorul nostru desfășoară o lume contradictorie. a socialiștilor, din unghiul unui tînăr care se clarifică treptat ideologicește. El face, pe baza unei vieți de june socialist, un „Bildungsroman" și **Dinu Millian** al lui C. Mille e de aceea un Jacques Vingtras român, nu fără inevitabila contradicție care este a vremii. Nici Vanea Răutu pe care l-a întruchipat Constantin Stere în romanul **În preajma revoluției** nu este altfel : un spirit anxios și meliorist, experimentator, confuz și tenace, devotat cauzei și nomad prin lume ca să-și găsească un mediu politic favorabil.

Începută din perspectiva unui erou în creștere, proza mediului muncitoresc n-a rămas aci pentru că și mișcarea în sine s-a modificat.

Marile mulțimi turbulente ca un ocean, „greva" și „manifestația", lupta de stradă n-au scăpat prozatorului nostru. O „revoltă" în mediu portuar și o mișcare de solidaritate proletară **(Uzina vie)** făcură din Alexandru Sahia un remarcabil pictor al revendicărilor muncitorești care iau formă organizată. O nuvelă de Camil Petrescu **(Turnul de fildeș)** excepțională, un mic **Război și pace,** doi intelectuali ies furtunos de la teatru și surprind pe viu înăbușirea manifestației tipografilor din 13 decembrie 1918. Proza în contrapunct nu dă totuși ambiguitatea huxleyană, căci scriitorul nostru abhoră „turnul" izolaționist și ca un Praida narator, destășoară nervoase pînze de cruzime polițienească. Pe Darie al lui Zaharia Stancu (în **Pădurea nebună**) o întrunire muncitorească îl izbește profund intelectualicește și împrăștierea violentă a participanților pacifiști îl contrariază pe narator. Un moment crucial este pentru Andrei Sabin din **Străinul** lui Titus Popovici întîlnirea cu forțele revoluționare muncitorești, teribile ca un monolit.

Intelectualul Petru Mazilu **(De la cinci pînă la cinci)** de Ion Călugăru, inițial șovăitor, optează pentru cauza greviștilor de la Griviția, în 1933. Pentru Buiumaș **lumina primăverii** este ideologia socialistă. Și exemplele se pot înzeci cu ușurință. Ce se observă numaidecît ? Proza noastră revoluționară a căpătat repede un aspect reflexiv și opțional și, sub raportul exterior, a trecut de la fresca biografică la meditația politică sub regim psihologic. Evenimentul izolat e înlocuit de transfigurația lui politică și de un șir de sensuri pe care omul le deduce din viața complexă.

Adevărata psihologie revoluționară este totuși a „ilegaliștilui" care, sub diverse înfățișări, a făcut epocă în literatura română. Toma, din **Evadarea** lui Alexandru Jar e un maquisard captiv care scapă ingenios. Închisoarea politică și apoi activitatea clandestină sînt pictate cu un acid creion zolist.

Un Garcia român, în gustul Malraux, este Nicolae Masă din **Delirul** de Marin Preda, efigie de revoluționar lucid pentru care devotiunea politică nu este adorație fără suport și un destin asumat în virtutea unei idei generale. Cu el și cu tînărul purtat de jandarmi din post în post, eroul comunist a căpătat în proza noastră **accentul lucidității politice.**

Insurecția armată și-a găsit în Eugen Barbu un fidel interpret, în **Tereza** și apoi la o dimensiune vastă, în **Șoseaua Nordului.** Dacă Nicolae Masă este prototipul ilegalistului, Dumitrana are toate însușirile militantului insurecțional. Complementari, în absolut, ei sînt, istoricește, determinați succesiv, Eugen Barbu este, și în nuvele, un remarcabil interpret al mișcării muncitorești. **Truda,** de exemplu, descrie greva setebiștilor și lupta de stradă a tramvaiștilor cu armata. **Un om bătrîn** este un comunist tipograf, specialist în sabotaje, care omite o literă dintr-un afiș oficial, spre a compromite cauza adversă. **La lumina lunii,** niște comuniști condamnați la moarte scapă ca prin minune.

În proza sa, Francisc Munteanu ne-a dat pe Andrei Horvath și Ghiță Trifan, două chipuri de revoluționari artisticeste vii, energici în miezul evenimentelor contradictorii **(Statuile nu rîd niciodată).**

Tăria morală „înainte de tăcere" ca și, mai ales, tenacitatea **„doctorului Poenaru"**, comunist fără s-o știe, fac din umanitatea lui Paul Georgescu o expresie politică exemplară.

De altfel, pe deasupra zugrăvirii evenimentelor contradictorii și a momentelor tari, proza mișcării muncitorești denotă inclinația scriitorului român către moralism. A descrie eroi tenaci, caractere de fier, spirite clarificate pentru care lumea are un singur punct cardinal nu însemnează a ușura literatura de proporția ei însemnată de adevăr. Departe de fabulația idilică și de exagerarea encomiastică, literatura mișcărilor revoluționare este un examen de luciditate și de forță morală. Frescă, roman de clasificare, grandioase mișcări de mulțimi, reflexivitate, morală și luciditate — cu aceste accente, unde factorul politic este însemnat, proza românească a sporit sensul ei realist.

Artur Silvestri

Epică și angajare

Cuvîntul revoluție, care după succinta definiție a ultimului **Dicționar explicativ** înseamnă, filozoficește, „Etapă a dezvoltării în care au loc transformări calitative profunde, orientate de la inferior la superior", filologic își are izvorul în **revolvere,** verb latinesc însemnînd „a reveni", „a se întoarce" — cam pe același drum, adăugăm noi, întrucît strămoșii noștri desemnau cu acest verb mai ales drumurile aștrilor. În ambele accepții revoluție înseamnă mișcare, adică atributul esențial al universului — materie și spirit și sub acest aspect nici un om, deci nici scriitorul, nu poate exista în afara „mișcării revoluționare". Scrisul înseamnă în primul rînd și pentru oricine, un mijloc de a comunica — abstract — experiență acumulată bazată pe muncă, rațiune, și ordonată prin logică, iar cînd e artă, ca orice artă, scrisul înseamnă **cunoaștere.** O cunoaștere — se știe — specifică, bazată pe simț, subiectivă, globală, concretă și unică, nerepetabilă. Particularitatea asta a artei scrisului i-a și făcut pe strămoșii noștri să o atribuie Muzelor — fiicele lui Zeus și ale Memoriei. Dar tot ei ne-au învățat că nu-i corect să vorbești, în general, despre ceea ce nu cunoști, iar în artă e indicat să nu vorbești decît despre ceea ce cunoști foarte bine. Așa se întîmplă că toți scriitorii care prin arta lor au rămas făcliile neamurilor s-au integrat în „mișcarea revoluționară" și au vorbit despre „revoluție" ; despre ce au însemnat acestea pentru Homer, pentru Eschil, pentru Ovidiu, Shakespeare, Cervantes, Balzac și destui alții au vorbit cu limpezime criticii și înțeleptii lumii, printre ei și Marx și Engels. De la acești din urmă clasici am învățat că revoluția, de data asta în înțelesul ei politico-filozofic, pare chiar a condiționa valoarea scrisului, că ea se reflectă în artă, uneori peste intențiile sau fără voia autorilor, că romanul modern, maturizat în secolul trecut poate și e chemat a sluji clasele aflate „în revoluție" — fie că era vorba de Walter Scott, întemeietorul romanului istoric modern, de Balzac sau de Tolstoi.

În acest sens se înțelege că mișcarea revoluționară a devenit o temă, un subiect pentru scriitorii moderni, care cu bună știință, sau impunși de demonul lor — cum demonstrează Georg Lukács — au încercat să-și demonstreze ideile apropiindu-se și luînd partea, în aceste „trasformări calitative profunde, orientate de la inferior la superior", unuia sau altuia din termenii mișcării revoluționare. „Istoria. ne spune Marx, acționează temeinic și trece prin numeroase faze cînd înmormîntează o formă de viață veche", deci nici o mirare că în variate forme s-au exprimat scriitorii, dar aproape invariabil, prin talent, simț, și cunoaștere logică s-au situat de partea „noului", a inferiorului care evolua implacabil spre „superior". În cultura noastră modernă Ion Heliade Rădulescu, Anton Pann, Școala Ardeleană, Nicolae Filimon, Vasile Alecsandri, Odobescu, Mihai Eminescu, LL. Caragiale — și am numit doar cîțiva ctitori și luceferi ai ei, — lecția asta ne-au lăsat-o moștenire. Revoluțiile noastre sfinte, fie cele străvechi, țărănești, fie a lui Tudor, a pașoptiștilor, Unirea de la 1859, independența țării, s-au cristalizat în opera lor. sunetul lor de clopot vibrează și azi în văzduhul mult lărgit și înseninat al culturii noastre naționale. Opera lor bine înțeleasă au continuat-o contemporanii dintre care cu veneratia cuvenită harului și muncii lor deschizătoare de drumuri amintesc pe Delavrancea, Rebreanu, Arghezi, Sadoveanu. Camil Petrescu. Fie că și-au luat ca „temă istorică" momente revoluționare deosebite — de la marii voievozi, la pașoptiștii lui Bălcescu, sau revoltele din 1907 — fie că s-au oprit la eroi, personaje marcante ale istoriei și ale revoluției, înaintașii au știut oglindi cu măiestrie, nu atît evenimentele în sine — operă rezervată mai ales istoricilor — cît istoria pasiunilor, a trăirilor umane în asemenea împrejurări, în aparență neobișnuite — în esență însă tocmai cele permanente sufletului omenesc, subiect și menire nu mai puțin permanentă a artistului.

De la 23 August 1944, odată cu eliberarea țării, pentru scriitorii noștri a început o epocă nouă, a cărei esență nu constă numai în umanism — cultura noastră deși tinără este umanistă ; scriitorul român a fost în permanență alături de poporul și patria lui — ci în angajare. Revoluția începută la 23 August s-a oglindit și a îmbogățit literatura noastră într-o măsură mai mare de cîtă atenție îi acordă criticii și istoricii literari.

Proletariatul — aproape în toate manifestările lui concret istorice — a devenit forța „revoluției" în literatura noastră, țăranul, proletarul sau tot ei, deveniți intelectuali, sînt eroii

mișcarea revoluționară- realitate fecundă pentru proza românească

colocviile «luceafărului»

● *Înfăptuirile societății românești din perioada postbelică extraordinarul salt pe care societatea românească l-a parcurs de la eliberare, conștiința planetară pe care o dovedește unghiul de vedere al politicii externe românești sînt urmarea și rodul luptei clasei muncitoare de-a lungul timpului, al tuturor mișcărilor progresiste care s-au contopit în mișcarea proletariatului român ale cărui jertfe stau la temelia actualelor realizări sociale, economice, politice din România socialistă. Socialismul român s-a născut în secolul trecut, mișcarea muncitorească a luat un avînt deosebit după primul război mondial. Literatura română a înserat firesc în creațiile ei prezența meditilor muncitorești, a figurilor proletare și a problemelor lor specifice. Procesul de integrare literară a acestui mediu, timid înainte de război, a devenit mai cuprinzător după ultimul război mondial, cînd scriitori și opere importante au încercat să surprindă acutele aspecte sociale ale activității revoluționare din România. Însemnătatea acestei mișcări ni se relevează astăzi prin retrospectivă în chip firesc în toată profunzimea și importanța ei. Timpul sedimentează valorile de orice fel și le așează în perspectiva cea mai favorabilă. E vremea ca literatura română să se intereseze mai frecvent, mai sistematic de aceste valori umane, valori spirituale pe care mișcarea evolutivă, revoluționară a societății românești le-a atestat de-a lungul timpului.*

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, relevînd semnificația deosebită a acestor aspecte ale vieții sociale românești a formulat, în cursul întîlnirii recente cu reprezentanți ai scriitorilor, cerința ca această experiență decisivă a societății românești să fie incorporată în opere de nobilă realizare artistică și de sobră responsabilitate politică. Evoluția mișcării muncitorești din România, culminînd cu întemeierea Partidului Comunist Român la 1921. grevele de la Lupeni și de la Griviția, actiritatea partidului în ilegalitate, protestul său față de politica vechilor partide care duceau România la pierzanie, acțiunea comuniștilor la 23 August 1944, marile înfăptuiri ale Partidului Comunist după preluarea puterii oferă o materie literară de o excepțională densitate și semnificație umană. Este pe deplin firesc apelul adresat creatorilor privind evocarea activității noastre revoluționare, a clasei muncitoare, a efortului ei istoric de edificare a unei noi societăți, descrierea muncii sale ale cărei rezultate se văd astăzi în România socialistă peste tot unde întorci ochii. Evoluția literaturii din ultimii ani a arătat că scriitorul român este capabil să abordeze cu responsabilitate deosebită marile teme istorice. Literatura română tinde astăzi către crearea unui portret adevărat pentru toate epocile ei istorice și abordarea unor teme atît de majore și de pline de implicații, cum sînt cele sugerate de mișcarea revoluționară din România, pot contribui hotărîtor la conturarea profilului matur al literaturii și prozei românești contemporane.

Eugen Phoebus : „Oameni muncii"

ei. Timpul istoric [illegible] un fundal pentru [illegible] un personaj anume în acțiune. Ce să [illegible] Moromeții, Ilie și Nicolai, timpului „cel [illegible] chip", îi dă formă și [illegible] dau expresie țărani și proletari, mărunți — dar generoși în [illegible] — ai lui Eugen Barbu, Remus Luca, Sorin Titel, mineri ai lui Virgil Stanciu, Nicolae Jianu, intelectualii lui C. Toiu sau Augustin Buzura ; cu orele de dimineață, cruciale pentru [illegible] sînt puține, au trează scriitorii lui Fănuș Pavelescu sau Corneliu Leu ; timpul eroic al [illegible], al [illegible], al depășirii lui, și a canalizării [illegible] este [illegible] înțelegere, este un straniu erou, alături de Alexandru [illegible] alte [illegible] personaje ale lui Laurențiu Fulga, D.R. Popescu sau Arnold Hauser, după cum timbra [illegible] Mihai Vitoianu a lui Paul Anghel, sau a Prințesei — [illegible] timpul este. Timpul lor oglindit în înțelegerea [illegible] și sorții noștri. Și astfel „momentele istorice revoluționare" devin și [illegible] teme curente în scrisul nostru. „Sensul [illegible] scriitorul român contemporan n-o „caută" — o trăiește, [illegible] care a schimbat fața țării în nici trei decenii și jumătate, [illegible] la care și scriitorii noștri au contribuit [illegible] și activitatea lor — pulsează în noi, respiră odată cu noi, declarat sau nu ne înmuiem pana în [illegible], scriem cu ea.

Nicolae Crișan

Luciditatea construcției realiste

Istoria noastră, a unui popor demn, trăind, muncind și luptînd de milenii pe pămîntul păstrat din moși-strămoși la Dunăre și Carpați, pămînt aflat, prin bogația și locul său în geografia Europei, la confluența multor interese din afară, a constituit dintotdeauna o sursă inepuizabilă de inspirație pentru scriitorii din toate timpurile. Pentru că istoria acestui pămînt, a fiilor săi, a fiicelor sale, este o istorie vie prin excelență, dovedind cu forța faptelor exemplare tăria unui popor care a știut și știe să rămînă întotdeauna el însuși cu fruntea ridicată semeț și încrezător spre soarele pe care el singur și l-a ales. Iată de fapt argumentul pentru care cred că vorbind despre mișcarea revoluționară ca sursă de inspirație scriitoricească, trebuie să pătrundem mult în adîncul istoriei noastre, spiritul revoluționar manifestîndu-se, cu diferite intensități, pe parcursul întregii noastre existențe ca entitate politico-socială. Burebista, Decebal, Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, Horia sau Bălcescu, luptătorii comuniști, figuri pășind din istorie în legendă pe fundalul luptei maselor populare pentru păstrarea ființei naționale, pentru unitate și progres, pentru cucerirea cu orice preț a libertății depline și a bunăstării sînt revoluționare prin excelență, ilustrînd și simbolizînd de fapt tocmai idealurile, lupta acestor mase.

E adevărat, cei mai progresiști dintre scriitorii români din toate timpurile, ei înșiși reprezentanți ai poporului care i-a zămislit, ei înșiși „tobosari ai vremurilor noi" — ca să parafrazez un cunoscut poet — s-au oprit asupra multor momente semnificative din lupta revoluționară, fie că aceste momente au avut loc mai de mult, fie că s-au petrecut mai aproape de noi. Multora le-a trebuit curaj, altora un efort mai mult sau mai puțin edificat în operă, pentru a înțelege fundamentarea politică și economică a acțiunii revoluționare, dar, în ciuda unor carențe, sînt remarcabile atît poziția angajată a acestor scriitori, cît și dovada responsabilității lor sociale, a responsabilității în fața poporului și implicit a istoriei. Astfel, ajungem la scriitorul contemporan. Și, pentru a-i amplasa munca în adevăratul și deosebit de concretul context al relațiilor social-politice în care se manifestă, trebuie subliniate din capul locului libertatea sa deplină de creație, largul său cimp de acțiune. neîngrădit de nici o dogmă sau altă încercare de a-i impune un șablon, o schemă sau o schimbare de optică. Scriitorului de astăzi i se cere, doar, să fie cinstit, fidel în redarea adevărului, să fie un fiu al poporului său și, cum un fiu adevărat nu aduce prejudicii de nici o natură părintelui, trebuie să mai înțelegem că scriitorului de azi i se mai cere, poate chiar în primă instanță, să fie un cronicar al luptei pentru tot ce ne-am dorit și ne dorim mai bun ; pentru că mai bun este și trebuie să fie însuși scopul suprem al mișcării revoluționare, indiferent de [illegible] din care am analiza-o [illegible] diferent de timp și indiferent de spațiu. Aceasta este de fapt esența atmosferei în care și se cere, pe bună dreptate, să scriem, scriitorul însuși trebuind să se manifeste ca un luptător.

Conturînd astfel profilul cimpului de creație, în strînsă corelare cu menirea socială a scriitorului, ne punem întrebarea legitimă : avem în literatura contemporană opere pe care le-am putea numi reprezentative pentru punctul nostru de referință — mișcarea revoluționară ? Avem, dar poate, deocamdată, nu atît reprezentative, cît ilustrative. Desigur, este un punct de vedere personal. Avem în proza de largă respirație, în dramaturgie și din păcate mult mai puțin în poezie — fără a nominaliza — lucrări remarcabile din acest punct de vedere, o bună parte din ele fiind, însă, doar încercări, de bună seamă meritorii, de a face din mișcarea revoluționară, din tipurile de eroi revoluționari știuți sau anonimi, o adevărată temă de predilecție a literaturii actuale. Deseori, chipul revoluționarului, deși exact fixat în epocă, are, totuși, o prea mare aureolă de martir predestinat, cu toate că știm bine că, chiar și atunci cînd activitatea revoluționară cerea sacrificii supreme, nu acesta era scopul în sine al luptătorului. Alteori, se insistă prea mult pe caracterul de aventură al luptei și, de dragul marșării pe această latură cu destulă audiență la o anume categorie de cititori, se ajunge la mistificări. la exagerări, la denaturări care nu fac un serviciu prea mare educării și informării tinerei și foarte tinerei generații, care n-a avut cum participa direct la evenimentele la care se fac referiri. neștiind în acea perioadă. De această carență suferă îndeosebi unele scenarii de film — care se vor de fapt tot literatură — dar și o parte a producției de proză epică. Așadar, rezumindu-mă la opinii de cititor, cred că tipul revoluționarului în literatura care se scrie azi poate și trebuie să fie îmbunătățit în structură și mesaj, scriitorul avînd a se strădui în continuare să răspundă exigențelor etapei pe care o făurim, a acelei etape care, deopotrivă, se adresează și făuririi omului nou. În fond, cred că scriitorul — ca activist politic, de vreme ce se oprește asupra fenomenului social-politic — trebuie să fie el însuși revoluționar, atît față de sine, cît și față de diferite pastișe, mode și inerții care pînă la un moment dat poate au avut o oarecare justificare.

Referindu-ne la mișcarea revoluționară, nu putem desigur omite faptul că ea se manifestă și în prezent. Se manifestă în dezvoltarea economică a țării, în valorificarea superioară a tradițiilor revoluționare scumpe națiunii noastre ; se manifestă în știință și tehnică, în larga acțiune de promovare a noului, de educare a maselor, de perfecționare a relațiilor politice și sociale în care trăim și muncim. Firește, mai sînt și greutăți, pe care le știm, cu care ne confruntăm, dar tocmai în lupta cu ele se reliefează cu pregnanță caracterul revoluționar al existenței noastre contemporane, pe care nu o dată l-a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se** deopotrivă creatorilor de literatură, cît și creatorilor de bunuri materiale. Așadar, să nu ocolim adevărul acestor greutăți obiective sau adesea subiective, să fim noi înșine, iar literatura noastră, prin veridicitatea sa, prin curaj, prin angajarea superioară în actul politic, să fie la înălțimea exigențelor cititorului, ale omului despre care scriem, care are dreptul să se recunoască mai bine în paginile ce se tipăresc.

Dragomir Horomnea

Eugen Popa : „Gărzi muncitorești — 23 August 1944"

VIAȚA CĂRȚILOR

Literatură și istorie

Fără a fi un jurnal propriu-zis sau o carte de memorialistică urmărind sistematic un eveniment, o perioadă istorică, volumul lui Mihail Cruceanu*) reinvie episoade semnificative ale unei existențe ce a traversat cîteva din marile etape sociale, politice și culturale ale țării. De altfel, un prim grupaj masiv de evocări este intitulat „Între poezie și politică", acestea fiind reperele (literatura și implicarea politică) ce jalonează memoria scriitorului. Perioada înfățișată cuprinde peste cinci decenii, începutul sec. XX pînă în jurul anilor '60, dar accentul cade pe etapa începuturilor și a formării viitorului scriitor. profesor și militant politic. Mărturiile despre perioada 1905—1920, mai puțin cercetată și umbrită de epoca interbelică, sînt interesante atît pentru istoria literaturii cît și pentru cea a mișcării muncitorești. Tînărul Mihail Cruceanu a debutat în paginile uneia din revistele macedonskiene la începutul secolului, în plină luptă de afirmare a curentului simbolist în literatura română. Poetul a participat la unele din ședințele cenaclului condus de Macedonski, de care a fost sprijinit și îndrumat. Figura „maestrului" domină aceste prime file ale începutului iar portretul care îi este dedicat încearcă să schimbe imaginea unui Macedonski teatral și retoric, animat, din contră, de o reală și sinceră afecțiune pentru tineri, între care Mihail Cruceanu, Alexandru Theodor Stamatiad și Eugeniu Speranța. „După prepunerea lui, într-o seară, ne prezentarăm toți trei în salonul poetului Alexandru Macedonski, din strada Rafael nr. 1. La intrare nu întîlnirăm pe nimeni. În salonul liniștit mai erau cîteva persoane și o mulțime de scaune în jurul unei mese ovale, cu o lampă de petrol cu picior așezată la mijloc, ce împrăștia o lumină blîndă. Și dintr-o dată în mijlocul nostru apăru un om mai în vîrstă cu o față slabă și osoasă, cu ochii mari, cu sprincenele pronunțate și cu mustața neagră răsucită și ascuțită la vîrfuri. El ne cuprinse pe toți în privirea-i caldă, ne strînse mîinile și ne pofti pe scaune. Era poetul Alexandru Macedonski cărula toți i se adresau spunîndu-i „Maestre". Înfățișarea lui era plină de distincție (...) Mișcările, gesturile lui firești, vocea-i plină de prietenie cuceriră întreaga asistență și pe mine" (p. 22).

În aceleași tonuri calde, aproape pioase, este desenat portretul lui Ovid Densușianu, și el unul din mentorii curentului simbolist, conducător al revistei „Viața nouă", tribună a poeziei moderniste, dar și profesorul și savantul de excepție. Izolat oarecum între confrați, ducînd o existență austeră, Ovid Densușianu era mult mai apropiat de tineri pe care îi primea acasă sau, cu care discuta ore în șir, într-o cafenea, despre, firesc, poezie, artă etc. Regretăm totuși că Mihail Cruceanu nu a încercat și realizarea unei atmosfere în care să vorbească și epoca respectivă nu numai personalitățile ei. Și totuși mai reținem un medalion deosebit, și anume paragrafele dedicate lui Dem. Demetrescu-Buzău (Urmuz) despre care există atît de puține mărturii biografice.

Dar activitatea de scriitor a lui Mihail Cruceanu a fost tot timpul dublată de cea pe tărîm social și politic. Revelatoare sînt, astfel, datele și amănuntele referitoare la procesul de maturizare și conștientizare a luptei clasei muncitoare, proces la care a participat direct și care a dus la formarea partidului comunist, în 1921. Sînt înfățișate apoi episoade din lupta eroică a comuniștilor în perioada ilegalității, formele pe care aceasta le-a luat pentru a rezista prigoanei anticomuniste. Un capitol aparte îl constituie, prin noutatea unor informații, „Din mișcarea profesorilor în timpul ilegalității", capitol ce evidențiază aderența intelectualilor la noile idealuri, solidaritatea cu muncitorii în lupta pentru afirmarea dreptății și a libertății. Partea a doua a cărții „Între bănci și catedră" cuprinde evocări ale studentului și profesorului Mihail Cruceanu. Perioada radiografiată este, de asemenea, foarte întinsă : primul război mondial („Cînd tunurile bat, școlile sînt goale", „Învățămîntul în timpul primului război mondial"), etapa interbelică, („Din nou la munca de profesor"), al doilea război mondial („Agenții hitleriști încurcă învățămîntul") și după 23 August 1944 („Lupta cu dușmanii noului regim", „În fața studenților")

Și în activitatea didactică, ca și în celelalte domenii, Mihail Cruceanu înfățișează acele momente semnificative de afirmare a idealurilor și principiilor democratice în confruntare cu teroarea și opresiunea. Este înfățișată în pagini edificatoare lupta profesorilor, a intelectualilor în general alături de întregul popor, împotriva teroarei legionarilor și a cotropirii naziste.

Cartea lui Mihail Cruceanu este o lectură instructivă, utilă ridicînd vălul asupra unor ipostaze mai puțin familiare ale vieții literare și politice din trecut.

Paul Dugneanu

*) **Mihail Cruceanu : „De vorbă cu trecutul", Editura „Albatros", 1978.**

Neodihnita aducere aminte

„O antologie este un punct de vedere. Unul ce reface, restituind deopotrivă, o competiție a inteligenței și sensibilității, o stare deja săvîrșită și intrată sub incidența trecutului. În consecință, relevanța și consistența unei antologii este conferită, în cele din urmă, de punctul de vedere ce o structurează", spune Gheorghe S. Suciu în introducerea volumului **„Întotdeauna aici" *).** O antologie este evident o selecție, dar o selecție orientată în funcție de două axe : aceea tematică și aceea valorică. Prima dirijează alegerea unor anumite texte din creația autorilor respectivi, în timp ce a doua se referă la chiar autorii selectați. În acest ultim caz, este firesc ca viziunea celui care alcătuiește o antologie, în ciuda efortului (măturisit) către obiectivitate, să-și impună pecetea asupra structurii volumului (și de aici absența unor autori reprezentativi, a unor poezii semnificative pentru tema antologiei). Dar, la limita superioară a unei receptări estetice adecvate, o asemenea „prezență" subiectivă nu constituie un impas în calea alcătuirii unei selecții reprezentative.

Mult mai interesantă este însă axa tematică. Ea este întotdeauna evidentă, prin chiar titlul cărții, din care, în mod implicit sau explicit, putem deduce filonul esențial care străbate toate textele utilizate. „Întotdeauna aici" sugerează ideea permanenței, a comuniunii neîntrerupte cu plaiul românesc, a unității și continuității culturii autohtone. În concepția lui Gh. S. Suciu, antologia este un imn închinat istoriei românești, căci „un vechi adagiu, aparent esopic, spune că uitîndu-ne trecutul riscăm a-l retrăi" (p. 6).

O asemenea largă perspectivă ne explică și aparenta eterogenitate tematică a textelor incluse : cîntarea trecutului și a gliei etern strămoșești se ramifică într-o largă cuprindere lirică ; de la închinarea poetică dedicată unor personalități exemplare (Mihai Viteazul, Vlad Țepeș, Bălcescu, Horea ș.a.) traseul antologiei va străbate (unind) zonele cîntului dedicat țării, ale îndemnului (liric) către noi fapte comuniste, ale elanurilor patetice, ale construcției vizionare, ale mitului popular și ale erosului. Toate versurile rînduite în paginile acestei cărți pot sta sub faldul cuvintelor simple și evocatoare scrise cîndva de Nichita Stănescu : „A gîndi e o muncă, / A alăpta un prunc sau o prunică / E un miracol și este o muncă" (p.138).

De-a lungul antologiei pe care o discutăm vom putea întîlni, dincolo de diversitatea firească a timbrelor poetice, liniile unificatoare ale genului. Nu ne referim acum la simbolurile redundante (glie, sămînță, soare, os strămoșesc etc.), ci la modalitățile de realizare ale discursului poetic. În esență, două sînt formele sale de manifestare : „a vorbi despre" și a „vorbi în". Primul caz ne oferă întîlnirea cu descripția (poetică) a realităților contemporane, cu îndemnul viguros la un mod superior de manifestare a ființei umane („Fii drept — și îndrăznește — și tare / Fii blînd..." — Eugen Jebeleanu — Fiului meu, p. 102)

În cea de a doua situație, interiorizarea lirică mai profundă permite poetului constituirea unui spațiu aparte, în care realitatea viziunii și a metaforei creează un nou orizont de înțelesuri. Ființa poetului este totuna cu aceea a patriei („Tac lîngă piscuri. Soarele-n amurg / Crezind că-s brad sau carpen, pe creștet mă sărută..." — A. E. Baconsky, Trecere lină, p. 33), iar cuvîntul devine consubstanțial cu fenomenele cosmice. Astfel, prin poarta care face ca Poezia să fie Logos, identificîndu-l apoi cu Graiul Patriei, se deschide o amplă perspectivă vizionară.

Mihai Coman

*) **„Întotdeauna aici", Editura „Dacia", 1978.**

«CÎNTAREA ROMÂNIEI» — omagiu muncii și creației libere

Ideea se naște în uzină

Ideile ne-au venit din instalație, din munca noastră și din necazurile noastre zilnice. Din 1970 de cînd intrase în funcțiune secția de Polietilenă — licență engleză — și pînă în '73, nu reușisem să ne facem planul. Era păcat de munca noastră și de munca celor dinaintea noastră, de munca sondorilor, de munca marinarilor care aduc petrolul pe mare și de grîul țăranilor cu care-l plăteam, de munca operatorilor chimiști care în instalații complicate și scumpe prelucrau succesiv țițeiul brut și igniobil pînă la etilenă. Știam că la noi e veriga din urmă materializarea finală după care se judecă și se cîntărește totul. Ne frămînta problema aceasta și din frămîntare și din frecușul cu greutățile sare scinteia ideilor.

— De fapt, de ce nu mergeau lucrurile bine ?

— E complicat... foarte complicat. Instalația, așa cum a fost preluată de la furnizor, n-a fost perfectă. Existau deficiențe și de utilaj, și de tehnologie, existau „locuri înguste" cum le spunem noi, etape subdimensionate care strangulau întreaga producție. De fapt de aici a început lucrarea, de la depistarea gîturilor...

Peste umărul inginerului, pe fereastră, se vede un crimpei din instalație. Conducte argintii care intră și ies dintr-o hală, într-un loc în care la două mii de atmosfere. moleculele unui gaz se solidifică irevocabil într-un produs palpabil, util, foarte util. Un produs peren, care nu putrezește niciodată și nu se întoarce niciodată de unde a plecat. Polietilena, care de zece ani a pătruns peste tot în viața noastră, polietilena care a salvat de la secure nesfîrșite păduri.

— Ați făcut această vastă raționalizare special pentru festivalul „Cîntarea României" ?

— Nu, fără îndoială că nu. Cînd ne-am apucat de lucru nu ne-am gîndit la concurs și la premii. Festivalul „Cîntarea României" nu este un scop în sine, problema e mult mai umană și mai adîncă. Partidul a conceput această manifestare ca pe un fapt de viață deplin, ca pe un fenomen perfect integrat în viața culturală, socială și economică **utilă**. Festivalul nu este un act de „reprezentare", ci unul de construcție și de creație. Noi nu rezolvăm probleme de dragul problemelor, numai pentru a le aduce la scenă.

— Atunci ce considerați că este acest festival ?

— O invitație la dezmorțirea ideilor, un mijloc ideal de comunicare, o desființare continuă a prejudecăților și suficienței. Dar înainte de toate este un cadru organizatoric propice rezolvării temelor pe care le impune viața, un amplu spațiu spiritual unitar și organic, pentru toată activitatea creatoare, pentru toate nebănuitele disponibilități ale unui popor.

— Lucrarea dvs. cum a continuat ?

— Firesc. Cu ore de muncă, cu încercări, cu nenumărate treceri de la calcul la mașină, de la hîrtie la verificări practice. Cînd lucrarea a fost premiată, cunoscuse deja confirmarea practică definitivă. Cifrele de plan probau pentru ea.

— Cum vă explicați succesul ?

— La început descinderea din viață a temei, caracterul ei natural, necesar, și nesecatul potențial al muncii colective, al muncii în echipă. La sfîrșit, utilitatea practică a soluției, mai bine zis a soluțiilor, pentru că au fost multe, și modificări de utilaje, și modificări de tehnologie....

UNDE SE ÎNTORC IDEILE ?

— La întrebarea aceasta dați-i voie reporterului să vă răspundă din ceea ce a văzut pe viu la Pitești. Ciclul de funcționare fără întrerupere a crescut spectaculos la utilajele ce bază : de la 2—300 la 2000 de ore la compresoarele cu piston de 2000 de atmosfere. de la 3—800 de ore la 1500 de ore la reactorul de bază. Modificările utilajelor s-au făcut cu materiale din țară, de specialiști români, cu inteligență românească. Gîturile au dispărut și dintr-o splendidă încordare, depășirea planului de producție a devenit realitate. Productivitatea a crescut cu 20 la sută, milioanele au început să se adune.

„Etapa I-a de dezvoltare a secției P.I.P." — expresie concretă a lucrării premiate a făcut posibilă depășirea planului în 1977 cu circa 8000 tone de polietilenă. Un metru de folie sub care se coc roșiile timpurii în solar, cîntărește cîteva zeci de grame. Comparați-l vă rog cu cele 8000 de tone ! Dați frîu liber imaginației, cîncoio de prozaica înșiruire de cifre ! Cîte mii de tone de roșii pe mesele țării, cîte mii de cadouri ambalate în pungi transparente, cîți copaci care nu s-au transformat în hîrtie, cîți metri de țeavă, cîte jucării și cîte alte minuni nu se pot face din cele 8000 de tone de polietilenă ?

Această ispititoare întrebare m-a hotărît de fapt să-mi dedic reportajul părții de creație tehnică a festivalului „Cîntarea României". M-aș fi putut referi la fel de bine la cenaclul literar „Metamorfoze", la cercul de artă plastică, sau la ansamblul „Chindia" — și el laureat al fazei pe țară —, dar poezia acestor posibile realizări practice, vigoarea acestei reușite în spațiul Combinatului Petrochimic m-au convins să optez pentru tehnică.

FINAL ÎNTR-UN PUNCT DE PLECARE

— Tovarășe inginer Vlahell, lucrarea pe care ați realizat-o dvs. și colegii de echipă, a cunoscut o confirmare de prestigiu. Ați cules laurii și sînteți fericiți

— Un dosar s-a închis, altul s-a deschis. Ediția a II-a a Festivalului „Cîntarea României" coincide (nu întîmplător) cu etapa a doua de dezvoltare a secției noastre. Avem deja un eșantion tehnic de probă, o prospecțiune, o antenă. Am modificat amplu una din cele patru linii de fabricație și producția ei aproape s-a dublat. Așadar, ipotezele noastre se verifică și avem un necesar front de lucru. Sîntem din nou la început de drum, în noua ediție, în noua etapă, sub același cer fertil al creației tehnice.

N. Stoicescu

„Să dăm un avînt și mai puternic Festivalului „Cîntarea României", care trebuie să aibă un rol deosebit în desfășurarea unitară și în participarea largă a maselor largi populare la activitatea culturală și politico-educativă, la formarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului".

NICOLAE CEAUȘESCU

Desen de Nicăpetre

Țara întreagă cîntă țara

România întreagă cîntă „Cîntarea României". O cîntă pe strunele lăutei bătrîne și cu pașii alerți ai „Călușarului", în versuri de foc, semnate de mîna oțelarului de la Hunedoara sau Galați. O cîntăm cu cîntece de azi și cîntece pentru mîine. Cu brațul constructorului și cu fapta minții. Cîntă brigada de la Fabrica de confecții și pictorul naiv din Moldova, minerii din Leurda și omul de știință premiat pentru noua invenție brevetată. scriitorul profesionist și chimistul de mîine. Cîntăm cu toții România de azi și belșugul de mîine. Stăpînitorii țării cîntă într-un singur glas liber patria liberă, socialistă. Românul din Vlahița, secuii din Miercurea Ciucului și neamțul din Sighișoara, bănățeanul — se prind în „Geamparale" și moldovencele în „Dansul fetelor" din Cîmpulung.

Cîntecul și jocul de mult aparțin poporului. Azi îi aparțin și știința, cultura și politicul ideologia după care își conduce propriile destine. Ele au cuprins masele. au devenit un bun al lor. La prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" a participat mai mult de o treime din populația țării. Laureații au fost mulți, dar a cîștigat întreaga țară. Trofee și diplome. Oameni și fapte. Opțiune și victorie. Coruri și brigăzi artistice, orchestre simfonice și poezie, teatru scurt și poeme pentru țară.

În cadrul Festivalului, numai la acțiunea de creație științifică și tehnică au participat *1 085 604 concurenți* dintre care *665 397 muncitori.*

Festivalul este o amplă activitate politico-ideologică și educativă, iar beneficiarii și creatorii ei sîntem noi — oamenii maturi de azi și generațiile de mîine. Se spune că istoria nu se repetă decît pe un plan superior. Ediția a II-a a Festivalului și-a deschis porțile din nou spre țară. Pe un plan superior. Iar noi cei care îl înfăptuim prin truda brațelor și a minții vrem o nouă calitate.

Mă întorc pentru o clipă cu privirea la prima ediție. Poetul, și el, a pus mantie nouă peste trupul cuvintelor. Cînta Andrițoiu la Oradea și cînta în proză Majtenyi Erik la București. Poetul, eseistul, publicistul și, în fine, romancierul Majtenyi Erik este laureat al primei ediții a Festivalului pentru romanul : „Clopot de bord pe strada Lunii". Am fi dorit ca autorul să fie oaspetele paginii noastre, dar fiind încercat de boală ne-a transmis rugămintea să-l abordăm în locul dînsului pe Gabriel Dimisianu, cel ce prefațează ediția tradusă în limba română a romanului.

„Cum să considerăm această carte a lui Majtenyi Erik ? — își pune întrebarea Gabriel Dimisianu — memorii propriu-zise sau roman ridicat pe fundamente autobiografice, copios hrănit din substanța unor experiențe omenești care sînt chiar viața autorului înfățișată întocmai cum a fost ? Latura de memorii este indiscutabilă, deloc tăinuită de scriitor care trimite limpede la persoane și evenimente reale ; în același timp, anumite sugestii de climat epic, de tonalitate, de portretistică, de ritmare interioară a povestirii conlucrează la instalarea unei dense atmosfere de roman ; ea apare din primele pagini și nu se spulberă pînă la sfîrșit. Vom spune că scrierea lui Majtenyi Erik, ca formulă, este produsul unei poziții literare moderne. Pentru că nu se împiedică în prejudecata genurilor etanșate scriitorul acționează firesc în mai multe registre, și ajunge la o cuprindere a materiei sale parcă din unghiuri necontenit variabile. Este în primul rînd obiectiv și liric, nostalgic de amintirea trecutului și totuși lucid, atent la complexitatea mecanismelor vieții, asociind evocărilor înrourate de emoție preocuparea de a înțelege desfășurarea socială, sensul unor evenimente ce i-au pecetluit destinul. Întors către copilărie și adolescență caută frăgezimea perspectivei de atunci, și o găsește adesea, dar nu rămîne numai la ea fiindcă intervin și alte perspective, iar peste toate aceea a omului matur de acum, a bărbatului încercat, limpezit deplin asupra celor trăite și a rosturilor lumii prin care a răzbătut. Întîmplări din epoci diferite ale vieții își răspund una alteia prin legături de climat sufletesc, răsfrîngînd multiplu dimensiunile unui portret spiritual. Acela al naratorului din perioada copilăriei și adolescenței timișorene, dar și de mai tîrziu, din anii primei tinereți, anii războiului totodată, cînd încadrat în mișcarea revoluționară avea să îndure suferințele detenției la Craiova și în lagărul de la Tîrgu-Jiu."

Evocarea unui poet prozator prin însăși o lucrare de evocare. Evocare, amintiri și aprecieri, fundamentate pe o lucrare ce va birui peste timp.

Dezideriu Horvath

În miezul viu al faptelor

Grupul de teatru „Eveniment" al Ansamblului artistic al C.C. al U.T.C., laureat la prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României", se propune ca o formație puternic ancorată în realitate. Dv., tovarășe Grigore Popa, regizorul ei, ce credeți despre raportarea la realitate, despre relația dintre realitatea imediată și activitatea acestui grup de teatru ?

— Susțin că grupul de teatru pentru tineret poate juca orice cu o singură condiție : aceea ca prin montare să promoveze un punct de vedere estetic nou, rămînînd însă permanent credincios acelorași convingeri și deziderate ideologice. Noi ne-am început activitatea în anul 1972 cu un spectacol dat în cinstea Conferinței Naționale a partidului. Am apărut în viața artistică deci cu prilejul unui mare eveniment politic. De aici numele grupului și aplecarea continuă a membrilor săi spre evenimentul de factură social-politică.

— Cum procedați ?

— Transformăm faptele lumii contemporane în „evenimente".

— Adică ?!

— Un fapt real transfigurat artistic devine în artă „eveniment". se raportează la realitate ca un eveniment. Nu e o teorie ci e mai degrabă o convingere izvorîtă dintr-o practică de aproape 6 ani.

— Cine sînt membrii grupului ?

— Cei 42 de muncitori, elevi, studenți, intelectuali care seara după o zi de muncă vin să facă teatru din dragoste pentru artă și idei și nu pentru că ar avea vreun avantaj oarecare.

— De ce credeți că vin, că sînt atît de consecvenți ?

— Teatrul de grup constituie de fapt o experiență pornită din viață în sensul că membrii care-l alcătuiesc nu au o existență de grup doar în relațiile lor scenice. Aceste relații încep mult înaintea actului scenic și se continuă mult după epuizarea lui Aceasta presupune o unitate de convingeri și opțiuni privind viața spirituală. receptarea muzicii, înțelegerea literaturii. asimilarea faptelor sociale și politice. Membrii grupului de teatru „Eveniment" își scriu de multe ori singuri textele, compun muzica, elaborează soluții colective de montare. Sînt întotdeauna prezenți la repetiții pentru că sînt convinși că aici își pot desfășura talentele, că în această formă de artă și în acest gen de colectivitate artistică se simt cel mai bine. Dar vin și din convingeri ideologice. cu credința că această formă de teatru îi reprezintă și că trebuie să facă parte din viața lor, că tipul de teatru „eveniment" îi ajută să se apropie și mai mult de contemporaneitate.

— Cu ce scop faceți teatru al prezentului ?

— Vrem să constientizăm puternic în rîndul spectatorilor faptele sociale și politice ale actualității. Actul teatral e în acest caz un mijloc potrivit pentru a atinge simțirea și a spori receptivitatea celor care ne asistă. mobilizîndu-i și făcîndu-i atenți. punîndu-i să mediteze la ceea ce se întîmplă cu ei și cu lumea care-i înconjoară. E în fond un act de democrație. De altfel, considerăm teatrul nostru un reflex și un produs al procesului revoluționar din țara noastră. La Conferința Națională a partidului. din 1972, mai bine zis cu prilejul acestei conferințe, am prezentat spectacolul „Recviem laic" inspirat din viața și lupta comuniștilor.

— În acest caz e normal să vă preocupe efectele educaționale politice-ideologice ale teatrului pe care îl faceți — teatru de atitudine politică și patriotică.

— Pornim de la ideea că prin teatru se poate face o foarte eficientă educație politică, cu condiția montării acelor spectacole care să impresioneze și să mobilizeze colegul de generație. tînărul care gîndește despre el însuși cu responsabilitate, cu o mentalitate nouă. sănătoasă. produsă de noile structuri ale societății noastre. În teatrul pe care îl facem, tinerii trebuie să se regăsească în toată complexitatea lor. Pornind de la această idee am montat spectacole cu „Masa noastră". și „Om pentru oameni" (spectacol dedicat Conferinței Naționale a P.C.R. din 1977). iar acum montăm un spectacol după frumosul poem al lui Paul Cornel Chitic — „Lungul drum al omului spre om".

— Ce influență a avut asupra „Evenimentului" premiul obținut în finala marelui Festival național „Cîntarea României" ?

— A contribuit la o mai puternică sudare a grupului și totodată i-a dat o mai mare încredere în propriile forțe. Conducerea ansamblului s-a convins pe deplin de seriozitatea noastră. Cu ocazia Festivalului ne-am dat seama că o asemenea manifestare complexă este cadrul cel mai direct în care trebuie să ne facem cunoscuți de către oamenii României de astăzi pe care trebuie să-i convingem mereu că facem arta care le trebuie. de care au nevoie, fapt dovedit pînă acum, fapt care a sporit și mai mult entuziasmul și curajul artistic al Grupului de teatru „Eveniment".

Eugen Mihăescu

Semnul unei autentice renașteri culturale

— Sabin Bălașa, sînteți unul dintre premiații Festivalului Național „Cîntarea României" — Ediția I-a. Premiul II pentru lucrarea dumneavoastră „Bălcescu" și Premiul I pentru filmul de desen animat intitulat „Odă", a cărui regie ați semnat-o. Ce înseamnă pentru un artist plastic profesionist participarea și încununarea muncii sale cu astfel de distincții acordate în cadrul unui Festival Național de o asemenea amploare ?

— Orice manifestare de amploare, cu atît mai mult cu cît ea este oficială și nu spontană, pornită de la artiști, dovedește, de fapt, locul pe care îl ocupă într-o țară arta, cultura, spiritualitatea acelui loc și implicit slujitorii ei. Asemenea manifestări sînt semnul unei renașteri spirituale, culturale, și asta într-o vreme cînd în întreaga lume multe alte manifestații — ca de pildă sportul. dansul, cîntecul, comerțul — sînt încă la o cotă de interes mult mai mare decît arta.

— Aici ar trebui să subliniem faptul că Festivalul Național „Cîntarea României", manifestare de o atît de mare importanță, antrenează întreaga suflare artistică de masă, întreaga activitate științifică și tehnică a oamenilor muncii din România, antrenînd deopotrivă amatorii și profesioniștii din diferitele domenii de activitate. Cum despărțiți cele două noțiuni de activitate, de manifestare artistică : profesionist și amator ?

— Eu cred că noțiunile de **profesionist** și **amator** sînt date numai pe planul administrativ al artei — organizare, încadrare, studii etc. Noțiunile adevărate ale artei — cele care deosebesc valoarea de nonvaloare. creatorul adevărat de impostor — sînt, cred eu, acelea de **artist** și **diletant** (sau impostor). Or. diletant poate fi și un amator, dar și un profesionist. Amatori ca Van Gogh, Gauguin. sau Rousseau — Vameșul ș.a. nu erau lipsiți de profesionalitate, din contră... și exemplele pot fi nenumărate.

— Dacă ne-am opri și asupra picturii naive. care la noi a făcut o adevărată școală atît printre profesioniști, cît și printre amatorii de pictură, credeți că am greși ?

— Să nu confundăm. Sînt mai naivi cei care consideră pictura ca naivă. Naivitatea pornește înainte de toate din neștiință, și de aici cei care categorisesc astfel pictura fără să privească în profunzime fenomenul artistic.

Dacă eu cred că arta populară este o artă determinată, o artă ce-și are legile ei și tradiția ei, și arta așa zis naivă aparține cu ramură dar și ca trup de arta populară. Și, cînd această artă este creată de un muncitor și nu de un țăran este tot artă populară. deoarece poporul, în legile de dezvoltare social-istorice, capătă aceste mutații dinspre pămînt spre fabrică. Este o rezultantă firească a progresului și o continuare trainică în timp. Deci, pentru a nu crea confuzii între noțiuni, eu le categorisesc astfel : **arta populară**, care include arta așa zis naivă, și pe urmă **arta cultă**, care include pe membrii Uniunii artiștilor plastici, numiți profesioniști, și pe cei numiți amatori, care nu sînt încă membrii ai U A P. Dar, adevărata față a culturii este dovedită de artiștii veritabili, fie membrii sau nemembrii ai Uniunii. și, pe de altă parte, de selecția celor mai valoroase opere populare în realitate, restul... restul nu sînt decît complicații mai mult sau mai puțin necesare.

Într-un stat unde valoarea își găsește loc și este necesară educației estetice a oamenilor. selecția este calea cea mai sigură pentru a ne apropia de propășirea țelurilor noastre culturale.

Pe lîngă verdictul comisiilor, pe care nu-l consider esențial în selecție, există marea opinie publică, care rămîne îndreptar, factor activ la elucidarea în timp a rolului mult mai mare pe care îl are acest Festival, care nu poate fi redus doar la spiritul competitiv spectacular. Însuși actul cultural materializat în „Cîntarea României" va conduce la o selecție a valorii în timp cu participarea efectivă a opiniei maselor, selecția de moment fiind doar un punct de reper ce urmează a fi confirmat în timp.

Noi afirmăm cu tărie că este retrograd pentru vremea ce o trăim să disproporționăm avuția, puterea și drepturile dintre oameni, dar știm foarte bine că egalitatea se obține prin cunoașterea diferenței dintre o capacitate și alta de manifestare, prin promovarea valorii și înlăturarea imposturii, prin repartizarea necesarului fiecăruia după munca sa. În vremea ce o trăim, prin apariția unor fenomene noi și multiple, arta adevărată ca și khich-ul au căpătat forme inedite, facilitînd astfel confuzii care pot fi înlăturate cu mintea atunci cînd există și bunăvoință. De pildă, khich-ul cu treizeci de ani în urmă era cel tradițional, pe cînd astăzi este inclus și în forme dictate de toate curentele moderne, începînd cu impresionismul și terminînd cu hiperrealismul. Singura cale, cred eu, de simplificare este dictată de însăși drepturile democratice prevăzute de statul nostru, care nu impune nimănui precepte de lucru, dar care include valorificarea și stimularea valorilor adevărate, recunoașterea adevăratelor merite, păstrarea în lumină a eticii profesionale și sintetizarea realității prin artă.

În concordanță cu aceste deziderate, adevăratul artist este un factor activ în conducerea fenomenului cultural artistic al țării ; el are forța și dreptul pe care i-l dă poporul, dreptul de a fi pe lîngă artist, el însuși, un luptător, un glăsuitor în procesul de clarificare și impunere a valorii, de înlăturare a imposturii.

— Trăim și străbatem o perioadă definitorie pentru multiplele sensuri date creației umane — acestea izvorînd nu numai din revoluția tehnico-științifică, marcînd progresul și civilizația societății — dar și în domeniul culturii în general, al artei, literaturii, muzicii etc., impunînd opere autentice, izvorîte din această realitate. Cum se implică artistul în viața social-politică, cum comunică maselor gama plină de semnificații artistice a muncii și crezului lor artistic, cetățenesc ?

— În orice activitate a vieții umane ; în economie, știință, tehnică, politică, artă, **autenticitatea este garanția succesului.** În proporția în care neautenticul își face loc, își face loc și eșecul.

Tehnica artei ca și tehnica socială sînt impuse de crezul profund de suprapunerea țelurilor cu acțiunile noastre. Socialul nu poate fi desprins de artă și istoria unei ere este reflectată în istoria artei acelei ere.

Minunata inițiativă a președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, materializată prin Festivalul Național „Cîntarea României", manifestare ce, cu siguranță, va rămîne o permanență în viitorul cultural al țării noastre, este și ea supusă legilor progresului, și care se va dezvolta de la an la an, va tinde să-și împlinească țelul inițial la nivele din ce în ce mai înalte.

Tendința de încurajare a creatorilor de pe tot întinsul țării, de selecționare a celor mai valoroase opere, de selecție și discernere a valorii de nonvaloare, va duce, treptat, la potențarea generală a actului cultural, va mări capacitatea de educare estetică a maselor, și de impunere a celor mai valoroși artiști, atît în țară cît și în afara granițelor ei și prin ei a artei românești contemporane, ecou strălucit și reprezentare desăvîrșită a timpului nostru.

Interviu de Cornelia Djigola

Repetiția generală

Sala aceasta de clasă a școlii din satul Goreni își sprijină centrul de greutate pe o tablă nestearsă, crăpată pe toată suprafața și susținută de o capră fragilă. Ferestrele, trei la număr, filtrează pentru cei dinăuntru o lumină aproape stinsă, încărcată de tihnă.

Este ora de repetiție a echipei de dansuri. Singura echipă de femei din țară care dansează *Călușeriul transilvănean.* Instructor : un bărbat idilic, cu o mustață împrăștiată (Lorinc Ludovic). Zece dansatoare așteaptă semnalul așezate în semicerc. Se aud hîrșiind unul de altul, ca un amnar de cremene, degetele mari, groase și rurale ale instructorului : „...Și..."

Aiii Marie lele Marie
dă-ți jos pieptarul
lasă șorțul lasă-l
că văd că vii direct
din sectorul zootehnic
iii... iii... invers piciorul
invers totul Marie Moldovan
stop stingu așa ca la cimp
mersi veniți mai aproape
dansăm : Frunză verde de mohor
un doi trei un doi trei
du-te dor pe la izvor
așa mersi stop.

„Acolo e foarte important să se vadă așa cum e moștenit dansul", spune instructorul. Maria Moldovan poartă doliu. Basmaua neagră e nouă, doliul e proaspăt.

Săriți săriți piciorul sus
fandat ocoliți tabla
și nu te-ncurca-n fustă
Mărioara Zeteș
Și despică molidul
Nu-mi despica sufletul.

Zeteș Mărioara : „L-am învățat jocul ăsta de la strămoși". Are 26 de ani și doi copii. „L-am jucat și la grădiniță". Lîngă dînsa dansează Zeteș Lenuța din Săcalu de pădure. Treizeci și patru de ani. Patru copii.

Încă o dată și bine
o clipă vă rog
îndoaie șalele tuse Gheorghina
saltă umerii
fandat ocoliți tabla
Asta-i hora horilor
De pe iazul morilor.

Gheorghina Rad are o basma galbenă. E înaltă și plină, aproape grasă. La 40 de ani are 4 băieți : „Țipăm sapa și venim, iacă, la gioc. Nu mai am mijloc, s-a dus vremea, da' tot mă-ndoi. Mă leagă ca salca. Mi-s încă sănătoasă și vioară".

Praf de cretă se ridică de pe tabla ce cade izbită de cineva cu umărul. Pe frunțile dansatoarelor curge o sudoare cîrmezie, căci pe tablă sînt desenate flori cu cretă colorată. Praful se ridică. Bocancii de cooperativă locală, tropăie cu putere pe parchetul vechi. Lîngă un godin de tuci. lăutarul. Gh. Boita. O nuia de gutui, fiartă, îi ține loc de arcuș. Se șterge pe frunte cu buretele tablei. Din cînd în cînd, se aud note false pe corzi. Arcușul alunecă într-o parte de cîte ori îi picură sudoarea. Omul e scund. Zîmbește în timp ce se înserează. Cîntă cu patimă, ca un rob al instrumentului vechi, înnegrit de purtare. De sub o haină-pufoaică de culoarea oțelului răzbat minecile prea lungi ale unei cămăși braiconf. Își apleacă bărbia pe umărul vioril și bate ritmul jocului pe parchet cu călciiul piciorului sting ; poartă cizme de piele, tocite la tocuri și albite la vîrf. Are în priviri, în ținută, un aer paramilitar, în ritmul impus de el se mișcă destul de ascultător plutonul femeilor.

Acum fetelor pasul pe loc
întoarceți capul spre stînga
tanti Bicoș tanti Bicoș
Aiii că v-am mai spus
să bateți pasul pe loc
unu unu unu unu
De-ar fi fete ca mîndra
unu unu tanti Bicoș
Nu mi-ar trebui luna.

Maria Bicoș poartă bluză albă de crepdeșin. Șorțul înflorat are culoarea primăverii. Mîinile mici, crăpate de muncă, se îndoaie la stînga și la dreapta, după cîntec, și au culoarea floriisoarelui toamna tîrziu. La vîrsta de treizeci și trei de ani a împlinit trei copii care își urmează școlile, cu gînd de plecare de acasă.

Spune : „Am umblat cu giocul ăsta de cînd am fo fată".

„Reluăm", spune instructorul. Cu nasurile turtite de geamuri, copii în vacanță privesc înăuntru. Femeile oftează, își verifică ținutul ținuta, căci au aflat că e de față cineva de la ziar. Cu trupuri masive, de gospodine în putere, dansează din nou, ceva mai atente, și dansează bine. Ritmul le arde obrajii și drevele gîtului. În pragul ușii s-au oprit doi bărbați. Unul dintre ei pocnește din degete. După zece minute, vătaful (Maria Moldovan) cere „time out". Face semnul pe care l-a văzut la meciurile de volei ce se joacă pe terenul cooperativei. „Ce e, lele Marie ?" spune instructorul. „Am a-i spune ceva tovarășului, pînă nu pleacă", zice femeia, venind către mine. „Batîr dumneavoastră ați ave ținere de cuvînt, zice. Că am mai spus și la radio, la tovarășul Marinca : ne zdrobim să ajungem la televiziune, dar nu știu de ajungem. Ori sîntem prea grase și nu-nchepem în ecran, ori ce-a fost, că ne-o ținut trei zile la Mureș, la *Antenă*, dar de dat nu ne-or dat. Batîr ne-am distrat aici, pe plan local. Ce emoții ! Tătă lumea din sat. de prinprejur, de unde am avut rude (din Săcalu. din Luieru, din Logig. din Monor), a deschis televizorul în duminica aceea. Cînd am văzut că nu ne-arată, ne-am pus pe plîns. Bărbații ne-or certat și rideau de noi. Că repetasem pe cînd se scotea sfecla. Au muncit singuri atunci, ca niciodată".

Se reia repetiția. „Ultimul șnur". spune instructorul. Vătaful trece în frunte.

Hai fetelor încă o dată
unu unu unu doi
șoldul în față șoldul
așa frumos frumos Lenuța'
haida nu te da nu te lăsa
La umbra de liliac
uite-o cum rămîne-n urmă
Dragostele ce mai fac
mai multă forță vătaful
Se sărută pînă zac
bine fetelor. bine bine bine
capul sus așa — la nemurire !

Ion Longin Popescu

GEORGE CHIRILĂ

Cintec pentru revoluție

INCEPUTUL

Ceasul ursuz
timp nărăvit, vară-ncruntată,
bintuie lung in auz
ecou de revoltă. Lumea iese in stradă,
plesnesc șenile, gifiie motoare,
ochii vor să vadă
jinduita, adevărata schimbare !...

Otravă pe buze
trupurile noastre răpuse,
dar nu de tot. Pe tirguri și sate
se intind capcane...
Domnii – vipere vărgate
ne-au trecut prin doftane,
prin ororile morții, ale urii –
nemernicii, fometașii de aur, furii...
Ne-au mincat zilele,
ne-au violat nevestele, copilele,
ne-au smuls copiii – fără de vrere
să moară-n tranșee printre himere...

AICI ȘEZUM

Destul ne-a fost frig, destul !
Sint sătul
de noroaie, de pelagră, de fum.
aici șezum
și plinsem
in traiul nostru s-a indesat
veacul burghez imbuibat...
Destul ! Pieri nărăvită fiară !
viața mea are nevoie de
aer curat ; in țară
vom statornici alte legi, alte norme,
se vor prăbuși catacombe enorme,
istoria – din munte la șes
va bate alt inteles !

UN STRIGAT

N-am așteptat sfaturi de-aiurea
răul ne ajunsese la oase,
gemeau surd orașele ; munții, pădurea,
pășeam peste margini tăioase.
Ochii vedeau departe in zare
șirurile lumii muncitoare
crescind,
invingind
așteptare și negură, teroare și beznă.
Plesneau cătușe la gleznă,
se descuiau lacăte, cădeau ziduri,
ca niște vinete riduri.
Nu ceream consolări de la marii
Evropei, nici vorbe de duh –
singele nostru fierbea la fruntarii,
cartușe vijiiau prin văzduh...
Momentul era aproape copt,
cu trupuri infrigurate la drum
impleteam visele in șase, in opt,
aplecați pe un strigăt : Acum !

BATALIA PENTRU PUTERE

Cită invinsă durere, cită plămadă
cu ură și venin in meninge :
noroaie și spini și lupte de stradă
cu vrerea de-a fi și-a invinge !

Ieșeam din tăceri, din unghere.
născocind chemări și soluții –
bătălia noastră pentru putere
a fost inceputul revoluției...

– Domnilor politicieni, ascultați,
războiul s-a isprăvit,
urlă durerea in Munții Carpați,
noi mai avem de trăit
viața din care ne-ați izgonit !
Ascultați :
lucrătorii căilor ferate, minerii,
petroliștii, zilierii,
zidarii, hamalii din porturi,
cei mai tineri soldați
îi urmează in luptă
pe comuniștii români.
– Domnilor miniștri, excelențe,
noi nu dorim să mai avem stăpini !

Secunde grele, zile, săptămini
bătălia noastră continua... Aveam
răbdare, tenacitate, incredere
privirea urma firul de iedere
către muntele inalt.
Un asalt, alt asalt.
Un prieten și-a pierdut un brat,
altul fără de viață a rămas,
dar noi – ceilalți – trunchi lingă trunchi
ducem lupta
pină la ultimul ceas...

VEGHE

...Dușmanii făceau de gesturi risipă
semne ridicole
scoteau țipete disperate,
urlau de mama-focului :
„România liberă" ne imbărbăta
prin articole,
deprinsesem legile jocului –
aveam EXPERIENȚA ISTORIEI in spate
Puterea era a noastră acum
ni se cerea să mai știm –
s-o păstrăm...

Lingă tricolor, steagul de purpură ardea
cum arde singele tău și al meu
aici și acolo ni se cerea
să fim cu ochii in patru mereu

INVAȚAM DIALECTICA

Nimeni nu renunță de bună voie, se știe, –
la tron și la rang
ne călăsem trimiși de burghezie
la școala igrasiei, sub amenințarea
cu știreang –
invățăm legile dialecticii
pe un cimp cu obuze,
cu dorul de-acasă pe buze
cu șoapta izvoarelor din Vrancea
peste care zburară prin veacuri
săgeata și lancea

FIȘII DE CĂMAȘĂ

Orașele erau in ruine
sondele la pămint
riurile spumegau obosite, streine
prin gări era secetă și vint...

Mai aveam de trecut, mai aveam.
un drum, o impotrivire, o ceață,
mai aveam de invins, mai aveam –
pină va fi pe deplin DIMINEAȚA !
...Scriam indemnuri despre
piine și pace
„Votați soarele" – pe ziduri
chemarea mai stăruie –
scriam cu litere stingace
coloram cu singele tinăr fișii de cămașă

...Piinea se dădea pe cartelă,
masa la cantină,
rație chibzuită, puțină...
– Aveți răbdare, tovarăși !

...Ne-ntoarcem cu amintirile iarăși
– vremea peste cumpănă se desleagă
Bătălia a fost intreagă
devreme ce viața
ni s-a contopit pină la singe cu ea.

Floare a iubirii,
frăgezime de stea,
vom vrea să ne botezi
vom vrea mereu să trăim
pentru ea !

VIOREL COSMA

A inimii lumină

Gind ce săgetează inălțimi solare,
Arc de foc sub bolta cerului senină,
Vis suit in piscuri, invățat să zboare,
August ni-i asemeni inimii lumină.

Ceas al devenirii veșnicindu-și era,
Implinire-n luptă, mindru-n demnitate,
Prag de inceputuri nouă, tuturora,
August ni-l asemeni cint de libertate.

Fruct rodit pe plaiul doinelor șoptite,
Flamură-nălțată pentru-al țării zbor,
Drum de noi victorii, inimă fierbinte,
August ni-i asemeni braț cutezător.

August – biruință, August – sărbătoare
Viu in noi de-a pururi flacără trăiești,
Căci ne ești asemeni razelor de soare
Nimb pe fruntea vetrei noastre românești.

NICOLAE ARIEȘESCU

Poem

Păstorită lin cimpie
tălmăcită-n grai din veci,
curge-va din tine grîul
răzvrătitelor poteci ;

in afund de dulci istorii
curg colinele cu firea
impletindu-ne de-a valma
cerul, visul, nemurirea ;

și-n pădurile de aur
adormită-i sus pe zare
curgerea de ape line
și de paseri sburătoare ;

din vechimile de veacuri
urcă neamul nostru sfint,
Românie, tu curgi dulce
dăinuind pe-acest pămint !

graiul documentelor

Drum spre

Haralamb Zincă

Mai de mult, răsfoind **Revista arhivelor**, publicație deosebit de interesantă și folositoare pentru cei pasionați de știința istoriei am dat de o informație utilă preocupărilor mele. O reproduc intocmai : **Dr Paul Gotcu, pensionar, constant admirator al frumuseților jud. Neamț, și-a sporit fondul personal, donind la Arhivele Statului Neamț un manuscris cuprinzind insemnările sale zilnice din perioada 5 mai – 29 august 1944, timp in care donatorul era maior medic la Apărarea Pasivă din București.**

Cum istoria intăptuirii Actului de la 23 August 1944 reprezintă o permanență a preocupărilor mele publicistice și literare, mi-am propus ca, in foarte scurt timp, să fac un popas la Piatra Neamț. Fierul profesional imi șoptea că cercetarea respectivei donații imi va rezerva o plăcută surpriză. Și nu m-am inșelat. Deplasindu-mă de curind la Piatra Neamț, am avut satisfacția de a cunoaște nu numai cîteva documente deosebite, ci și un om aparte, cu o existență demnă de invidiat. Personalitatea generalului-maior (r) doctor Paul Gotcu, octogenar, cu care mi-a făcut onoarea de a conversa in cîteva rinduri cu mine și care m-a impresionat profund. Ascultindu-l imi spuneam in gind: in anul unu al secolului 20, interlocutorul meu număra doar două primăveri. Așadar, aș zice că a invățat să meargă și a pornit-o la drum cu un secol ce avea să se dovedească pe cît de zbuciumat, pe atît de grandios : răscoala de la 1907, primul război mondial, intregirea țării, cea de-a doua conflagrație mondială, epoca atomică și a zborurilor cosmice ș.a.m.d.

De felul său, dr. Paul Gotcu, este un mare singuratic, animat însă in continuarea existenței sale de adinci sentimente patriotice. Așa se explică faptul că, la virsta sa de patriarh, a tinut să-și aducă „bijuteriile" de familie (documente, acte, cărți, fotografii, tablouri) intr-o singură comoară pe care apoi s-o dăruiască statului.

Iubind și respectind tradițiile, dr. Paul Gotcu a fost depozitarul unor interesante documente de familie, cu o valoare istorică de necontestat. Să luăm, de pildă, o fotografie făcută cu o sută de ani in urmă. Ea infățișează un dorobanț ce la 77 — e Petru Gotcu, tatăl octogenarului de astăzi. S-ar putea deci trage concluzia că avem de-a face cu o relicvă de familie, ceea ce ar fi greșit. Și iată de ce ! Fotografia in cauză a fost prilejuită de plecarea pe front a celui care a fost sergentul Petru Gotcu, din Regimentul 14 dorobanți, iar obiectivul străvechiului aparat i-a imortalizat nu numai chipul, ci și armamentul și lucrurile aflate in dotarea unui dorobanț. In felul acesta, fotografia capătă o dimensiune nouă ce o scoate din cadrul familiei, pentru a o așeza intr-un muzeu. Conținind asemenea valori intrinsece, documentele de familie ale dr. Paul Gotcu au imbogățit exponatele Muzeului de istorie din Piatra Neamț cu cîteva piese originale. Acolo, le-am văzut și eu, am zăbovit in dreptul lor : bărbatul acela semet din fotografie, in uniformă de dorobanț, plecind la război a luptat, așa cum atestă documentele, in prezent, devenite publice, cu o vitejie de neasemuit. Rănit, rind pe rind, in luptele de la Opanez, de la Grivița și Plevna, el s-a intors victorios la ai lui, dar invalid.

Pornind de la aceste mărturii de familie datind din vremurile Războiului de neatirnare, am ajuns la altele, oarecum mai recente. Sergentul din fotografie, cu cîrpul indreptat sever și mindru către un viitor pe care parcă-l prevedea, a avut mai multi copii. Printre aceștia și doi băieți — Petre și Paul. Bejev acest amănunt, căci el este menit să ne demonstreze forța morală a unor tradiții de familie care, in ultimă instanță, se confundă cu cea a unui neam.

Petre, fiul cel mare al dorobanțului de la 77, a imbrățișat fără să șovăie, cariera armelor. In consecință, războiul de intregire a țării îl va găsi locotenent in Regimentul 15 Războieni unde va comanda o companie. In acest răstimp, aflat la Piatra Neamț, Paul va urmări cu firească emoție destinul fratelui său. Își trimiteau cu regularitate epistole, impărtășindu-și fără ocol gindurile, simțămintele. Parte din aceste cărți poștale s-au păstrat. S-au mai păstrat apoi, laolaltă cu portvizitul locotenentului Gotcu Petre, cîteva documente de o valoare cu totul și cu totul remarcabilă. Aș menționa mai intîi un carnet de note intitulat „Istoricul Companiei a 2-a". Prima insemnare a fost făcută la 14 august 1916 și debutează cu cuvintele :

Compania primește ordin urgent de a intra in aranjamentul la Poiana...

Aflăm de-a face cu un scris mărunt, de cretoc elinic, in rinduri dese și economicoase. Orice de vitrege ar fi fost imprejurările, locotenentul găsea timpul necesar continuării „Istoricului Companiei a 2-a".

La 17 noiembrie 1916, consecvent țelului său, nota cu un scris care ni-l dezvăluie ca pe un bărbat: puternic și echilibrat :

Bucium. Ni se dă alimente și așteptăm ordinul de plecare și vagoanele. Nu știu incotro ne duce. După-aminza a plecat statul major. La 7 1/2 seara pleacă trenul de luptă și tr. regimentar al Bat. I la Oneși pentru imbarcare sub conducerea unui plutonier cu plutonierul Pascal.

In schimb, la 18 noiembrie 1916, descoperim cea mai succintă insemnare :

La ora 4 dim. plecăm tot Bat. la Oneși pentru imbarcare.

De fapt, cu aceste cuvinte se și incheie „Jurnalul de zi" al locotenentului Petre Gotcu. Ce-a petrecut cu el după 18 noiembrie ? Ce anume l-a silit să intrerupă brusc scrierea „Istoricului" ? Răspunsul ni-l oferă in parte o carte poștală păstrată de dr. Paul Gotcu cu sfințenie. Iată-l textul scurt și laconic, ca un ordin de luptă :

Dragă Paul,

Trimit de la Spitalul de la Liceul Unirii din Focșani (...) sint rănit la picior. Tu ce mai faci ? De poți veni, adu-mi și papucii galbeni.

Expediată din Focșani, așa cum ne indică ștampila de cartare, la 10 XII, epistola ajunge la Bacău după opt zile, adică la 18 decembrie 1916.

— Ați izbutit să plecați la Focșani ? il intreb pe dr. Paul Gotcu.

— Am plecat imediat, imi răspunde.

— Și ați luat cu dv. și papucii galbeni ?

— Da, i-am luat. Numai că, odată ajuns la spitalul din Focșani, mi s-a adus la cunoștință că, intre timp, fratele meu a decedat, rana de la picior dovedindu-se mortală. Da, da, sosisem prea tirziu. Mi s-au predat apoi puținele lucruri și obiecte care au aparținut locotenentului Gotcu Petre, al cărui mormint se află la Focșani.

Revin la documentele depuse la Arhivele Statului Neamț și imi pun din nou intrebarea : „Oare ce s-a petrecut intre momentul plecării Companiei a 2-a pe front (18 XI 1916) și momentul rănirii lui Petre Gotcu ?

Referindu-mă la donația dr. Paul Gotcu, am folosit mereu noțiunea de valori. S-ar putea să exagerez, e doar in firea scriitorului. Vă asigur insă că, in indelungata mea activitate, am cercetat multe arhive și niciodată nu mi-a fost dat să mă intilnesc cu documente de tipul ce urmează să vi le descriu. In calitatea sa de comandant de companie, locotenentul Gotcu Petre primea zilnic ordine scrise. Exista pe vremea aceea, in dotarea comandanților de la batalion in sus, carnete de ordine, tipărite special. Ei bine, îi era permis sau nu, n-am cum să știu, dar tinărul comandant de companie a păstrat asupra sa un număr insemnat din aceste ordine scrise regulamentar, pe formulare tip, cu creionul. Sint indicate incă din capul foii tipărite ziua, ora... cine către cine... Sint documente rare, de o valoare arhivistică deosebită. Aș vrea să stărui asupra altor documente... tot ordine ale comandantului de batalion adresate subalternului său de la Compania a 2-a, dar de astă dată nu pe formulare tip, ci pe simple bucăți de hirtie. Din studiul sumar al acestei arhive personale, rezultă că, in ultima decadă a lunii noiembrie 1916, Regimentul 15 Războieni a dat piept cu inamicul in sectorul Bolintinul din Vale, incercind să impiedice ocuparea Bucureștiului de către trupele germane. Luptele au fost dure, neintrerupte, singeroase. In conditiile acestea, nici locotenentul Gotcu Petre n-a mai avut răgazul necesar continuării istoricului Companiei a 2-a, și nici comandantul de batalion, probabil, n-a mai avut cum respecta regulamentul scrierii ordinelor de luptă către subalternii săi. Asa au apărut, se vede treaba, acele ordine scrise in toiul luptelor, pe bucăți neutre de hirtie, nemaitinindu-se seama de formulele ierarhice. Vă prezentăm două asemenea documente, păstrate de

● **Sergentul Petru Gotcu, eroul de la Opanez, Grivița și Plevna, in ajunul plecării la război** (fotografiile din stinga — sus) ● **Dr. Paul Gotcu, in prezent general-maior (r), mobilizat in anii războiului la Apărarea Pasivă din București** (stinga — jos) ● **File dintr-un inedit jurnal de front** (dreapta — sus).

teatru

Tineri scenografi

Printre cele citeva prejudecăți care mai populează incă lumea (lipsită, se zice, de prejudecăți) a teatrului, se numără și mitul cenușăresei artei dramatice — scenografia. Ne ocupăm (uneori chiar prea mult) de tinerii regizori, tinerii actori sau fatiția cit sint ei) tinerii dramaturgi. Plasticienii de scenă insă sint omiși de o bună parte a cronicilor de specialitate ori, uneori, consemnați exclusiv onomastic, ca și cum ei nu ar avea — in economia oricărui spectacol — un rol de importanță egală cu a regizorului, ori a actorului.

Firește, dacă facem socoteala stagiunii recent incheiate, vom vedea că numărul tinerilor scenografi activi (interesanți) este mult mai mic decit cel al colegilor din celelalte compartimente spectaculare. Dar talentul unora din ei, contribuția lor esențială la ridicarea caratului estetic al reprezentației, sint motive de utilă recapitulare. Incepind, desigur, cu Andrei Both și Liana Mantoc, autori in stagiunea 1977—1978 a patru scenografii notabile. De la **Romeo și Julieta** (IATC) unde cultivau arta elementelor puține, dar de sugestivitate maximă (spațiul de joc fiind brutal, sărac, ne-decorativ, iar costumele fiind inlocuite de aplicele vestimentare), continuind cu **Războiul vacii** (Giulești), spectacol interesant exclusiv din punct de vedere scenografic (obiectele mobile, ingenioase, cu stucatură admirabil executată concentrind atenția spectatorilor) și terminind cu **Emigranții** de la Bacău, unde țevile din incăpere, hiperbolizate, ofereau actorilor posibilitatea unor agreabile evoluții acrobatice.

Altă interesantă tinără speranță mi se pare a fi Daniela Codarrea (preocupată, ca și Liana Mantoc, mai mult de costume) : **Viforul** din Galați, **Noaptea păcălelilor, Serenada tirzie** și **Familia indoliată** (toate trei pe scena giulesteană) dovedind multă fantezie, gust, rafinament cromatic, știință a combinării materialelor (chiar dacă, așa cum se vede limpede in spectacolele bucurestene, exigența scenografiei nu este la fel de mare față de **toate** costumele). Am mai remarcat, in ultimul an, beția de culori, inspirată parafrază folclorică semnată de Petru Voichescu (Sînziana și Pepelea — Sibiu), spațiul plastic esențializat de Radu Corciova in **Recitindu-l pe Shakespeare** (Brăila), originalitatea lui Antonio Albici **(Omulețul de puf** — Țăndărică) și ideea scenografică a tinărului regizor Cristian Pepino pentru **Domnișoara Iulia** (Bacău).

Sub așteptări s-a achitat de sarcinile de serviciu, anul acesta, Octavian Dibrov, preocupat, probabil, mai mult de montările de peste hotare. Îi așteptăm in toamnă, cu interes, și pe absolvenții de anul acesta ai secției de scenografie, precum și pe alți colegi ai lor de generație (Mugur Pascu, Anca Pisiaru, Doina Șortan, Doina Spițeru) incă timizi sau, pur și simplu, victime ale unui sistem publicitar deficitar...

Bogdan Ulmu

film

Valori competiționale

Da, e adevărat, Sergiu Nicolaescu a învățat să facă filme polițiste, **foarte bine.** Îi vin lui mănușă, și ca idei, și ca regie, și ca interpret. Cum bine se zice la noi, vin de se-adună toate, ca să-i iasă lui bine, filmul polițist. Cind **Un comisar acuză**, rețeta gasită e completată, fără cusur, de o serie de subtilități, tipologii convingătoare (mutrele celor in „haine de piele neagră", mutrele celor in „redingote la sase nasturi", caricarea jocului de arme, specularea „mutrelor" de mașini de epocă, filmarea scenelor din cimitir, secvente de efect estetic sigur și, magna cum laude, o imagine cu „top"-uri scenele de pe hipodrom, scenele filmate in cadrul ușii de lemn vechi ce sparge albul glaciar al unui perete, și multe altele, semnată de Alexandru David, care nu e deloc zgircit in rafinamente și teste severe, culoare, unghiuri, speculatii de pelicula, gros-planuri, alternări rapide, imagini care pot foarte bine.

Deci, Sergiu Nicolaescu, este de data aceasta **Un comisar** care **acuză**, așa cum am mai spus, **foarte bine.** Mergindu-i bine cind face film polițist, îi merge bine și interpretarea, tot ceea ce ALTĂDATĂ putea părea stingaci, teatral, chiar „teapăn", de data aceasta îi slujește „intru" realizarea unei personalități bine definite, cuceritoare, pline de prestanță și inteligență, capabile de a fi creatoare de „gen". Pină și amănuntul, aparent nesemnificativ — o pălărie de fetru, sau poate, filtz imperial, impecabil tăiată, aprestată și călcată, servește personajului „cheie", personajului „simbolic", pe care Sergiu Nicolaescu îl realizează prin filmul polițist.

Cu toate că este regizorul nostru „forte" (publicul larg are cuvintul), Sergiu Nicolaescu are tentația evadării permanente, de la un film la altul, de la un „gen" de film la altul. Nu e nimic rău in asta. E discutabil rezultatul. Nu ridicăm problematica abordării diverselor genuri de filme realizate de autor, preferind să credem că abordează toate filmele pe care le creează, cu aceeași seriozitate. Constatăm insă, că filmele polițiste îi ies **foarte bine.** Prin acest film, regizorul, atinge pină și performanța afirmării unei prezente cinematografice, aplaudată mereu dar cu „ușurință", căreia îi speculează și demonstrează (demonstrind de fapt talentul său regizoral) noi valente. Mircea Pascu, nici o clipă, măcar, palid, in compania unor actori consacrați. Filmul discutat ridică și dezbate teme importante, teme pentru mai multe filme, deși, el poate fi tratat și ca film inchis. Pornind de la o evadare a unor detinuți politici, Sergiu Nicolaescu evadează intr-un film cu substrat politic. Evadarea presupune aspiratia libertății, sau... mania ei. Evadind in filmul polițist, Sergiu Nicolaescu creează valoare. Chiar valoare competițională. Filmul de față pretinde sau numai insinuează... (depinde de receptare și pretentii) mai mult, tocmai aceasta ne-a impresionat substratul politic, atins in scene tensionate și manevrate cu siguranță. Dar... numai scene. Pentru că „evadarea este specifică" acestui regizor „forte" al cinematografiei noastre, aplaudindu-l, sincer, pentru izbinzile dobindite pină acum, apreciind, cu stimă, incercările acestui film „polițist" de a atinge teme politice, am dori, poate, un film politic, fie și cu substrat polițist.

Corina Cristea

televiziune

Tezaur folcloric

Emisiunile Tezaur folcloric și La izvoarele cintecului, de joi seara, perseverează in actiunea de valorificare a cintecului popular, selectind creatiile semnificative și interpretările strălucite. Astfel, in emisiunea de joi, 10 aug. (realizator : Mărioara Murărescu) interpretele Maria Peter, Viorica Flintașu și Sofia Vicoveanca ne-au amintit că muzica noastră populară, atinsă și ea in unele laturi, e drept, ca mai toate formele creației, de ispita facilității, a succesului, a kitsch-ului, nu și-a pierdut vigoarea și forța emotională, nici valoarea expresivă atunci cind poartă sigiliul autenticității. Dovadă stau, printre altele, succesele pe care le obțin ansamblurile noastre folclorice peste hotare. „Nu-i modru că stiu cinta / Că-s vecină cu frunza / Nu-i modru că știu hori / Că-s vecină cu codri" — ne spune textul unei melodii, evocind unitatea organică a sufletului românesc cu starea de cintec.

Tot in acest context trebuie să menționăm și emisiunea **Gala antenelor**, de duminică seara, in care iudetele din nordul Transilvaniei au realizat un frumos dialog al creației folclorice, emisiune bogată in momente deosebite, dintre care îl retinem pe cel sustinut de foarte tinărul Ionel Butan pentru interpretarea originală pe care a dat-o „Ciocirliei".

Totusi, emisiunile dedicate muzicii populare și cele aplicate asupra diverselor zone ale creației folclorice au un statut de rudă săracă la televiziune, desi sint bine realizate și ocupă o oarecare pondere in programe, fie ca emisiuni de sine stătătoare, fie ca momente integrate altor emisiuni. Telespectatorul acestor luni, suspendat in confortul concediilor vrea divertismente, lucruri agreabile, și atunci televiziunea il flatează cum poate, îi intretine și îi dezvoltă această nevoie, desi, se știe, a-i face pe oameni să rîdă e un lucru foarte dificil. Ca urmare, emisiunile de divertisment au o mare căutare și au cunoscut o sensibilă înviorare, stimulate probabil și de ambianța estivală a sezonului. Se includ in această categorie emisiunile de satiră și umor, „albumele" duminicale, filmele de animatie, unele seriale, s.a. Partea deficitară a emisiunilor de divertisment o constituie, insă, cea muzicală, alcătuită aproape in exclusivitate din piese de muzică usoară, cenusii, anoste, conventionale, sortite efemerului și care nu comunică nimic decit propria lor deriziune. Dar, penuria de inspiratie și originalitate a compozitorilor din acest domeniu este notorie. Un suflu proaspăt au adus „Fanteziile de vară" de la Rochefort, transmisiunile sportive, care, incet, isi reintră in drepturi, serialele pentru copii — căci serialele „grave" isi continuă impasibile odiseea narativă, traversind anotimpurile și sugerind că lumea este infinită și repetabilă.

Grigore Georgiu

August

dr. Paul Gotcu, cu o grijă sfîntă, mai bine de 60 de ani.

Gotcu,

Tine-te pe poziții cu orice sacrificiu. Faceți măști și vă adăpostiți bine. Stegaru (Probabil comandantul altei companii — H.Z.) **asemenea să se țină bine.**

Am cerut ajutoare de la Brigadă de noapte și cum vin vor trimite.

Eu sînt cu un singur pluton pentru orice eventualitate lîngă poziția de lîngă obcină unde luptă Rojin cu compania. Trimit cartușe.

Și iată cum textul unui alt ordin improvizat și care subliniază indirect rezultatele îndeplinirii ordinului anterior :

Gotcu,

Stuparu a ocupat Poiana. Mențineți pe Poiana cu comoania I și a 2-a, iar Stegaru să vină înapoi la Rojin.

Treaba merge bine. Brave. Tine-te tare.
Avem și prizonieri.

Documente personale ? Desigur ! Dar iată cum înțelese la valoarea lor reală și păstrate ca atare, apoi rînduite, după scurgerea anilor, unul lîngă altul, ne pot întoarce imaginea nu numai a unui brav locotenent de infanterie, dar și pe aceea a unui moment eroic din luptele purtate de batalionul I din Regimentul 15 Războieni.

În zilele acelea grele, îndoliate, viitorul medic **Paul Gotcu** avea 18 ani și participa și el activ la război. Mai întîi, ca cercetaș, ajutînd răniților pe lîngă spitalele din Piatra Neamț, apoi, adică în 1917, urmînd cursurile Școlii de artilerie din Iași și Botoșani.

— Ați năzuit, la fel ca și fratele dv., să îmbrățișați cariera armelor ?

— O vreme, da. Însă după încheierea războiului, destinul meu a luat un alt curs... Am urmat medicina, împlinindu-mă ca doctor.

— Totuși nu v-ați depărtat de uniforma militară...

Biografia bărbatului din fața mea este bogată, încărcată cu evenimente majore. De aceea mă voi mulțumi să mă opresc doar asupra acelui capitol din viața sa care reprezintă și rostul respectivului reportaj.

Am înaintea ochilor un document inedit și tulburător dacă îl asociezi, studiindu-l, cu zilele împlinirii Actului de la 23 August 1944. Asemenea fratelui său mai mare, doctorul Paul Gotcu, a ținut și el un istoric al participării sale la evenimentele perioadei. Nu într-un carnet, ci pe filele unui calendar de birou. Calendar care, odată cu scurgerea filelor, s-a transformat prin voința stăpînului său într-un jurnal scurt și concis. Am desprins din el cîteva file pentru a le supune atenției cititorilor și anume acele file ale lunii august care sporesc și mai mult valoarea istorică a inedităului document cercetat.

1914, miercuri, 23 august
La 10 seara se anunță Armistițiul
Proclamația Regelui
Noul Guvern
Noaptea focuri de mitralieră în Capitală

1944, joi, 24 august
Zi îngrozitoare
Mai multe alarme aeriene
Bombardament german
Incendierea Palatului Regal
Cazarma Gărzii Palatului
Athenee Palace
Ateneul, Președinția, Piața Amzei. Adriatica, Hotel Stănescu, Hotel Princiar, Dragomir Niculescu, Teatrul Liric etc.
Bombardament aerian, mitraliere
Toată noaptea bombardament, răpăit de mitraliere și tunuri fără încetare.
Se zice că Ploiești și Predeal sînt ocupate de nemți și sînt lupte la Băneasa între noi și ei
Circulația către Ploiești întreruptă.
Stare de asediu
Telefoanele cînd merg, cînd nu.
Noapte. Focuri mari la Palat. Trageri de tunuri și către Băneasa.
Bombardament Cismigiu — Incendiu Schitu Măgureanu, Cobălcescu, Casa Brunet Brezoianu, Liceul Spiru Haret și Carmen Silva, str. Regală, Știrbei, N. Bălcescu, Muzeul Ins. Naturală, Buzești etc.

1914, vineri 25 august.
Dimineața un nou bombardament masiv la ora 7 și continuu se bombardează centrul — Brezoianu, Berthelot, Sos. St. cel Mare. Nu se poate ieși din casă, vesnic avioane și explozii care nu mai știm dacă sînt bombe sau proiectilele inamicului care mitraliază. Aviația română nu se vede, numai antiaeriana slabă. Ultima alarmă a încetat de ieri de la orele 1.30.
După masă, la ora 4 alt bombardament puternic. Pînă seara la ora 8 1/2 același freamăt de impușcături și explozii. Apoi liniște care continuă toată noaptea, în fine pînă dimineața.
Furtună pe la 6 p.m. apoi timpul se răcește, e răcoare și noaptea cad frunzele, pare prima zi de toamnă.

1944, simbătă 26 august.

Dimineața la 7.15 se comunică de la Radio Moscova intrarea trupelor Sovietice în Transilvania.

La ora 11, 1 000 bombardiere americane, numai din Răsărit, bombardează extraordinar sper Băneasa. Ora 1.30 alarmă, ora 4.15 încetează și bombardamentul 4.30 p.m. Încet. la 6.30 p.m.
Bombardament centru.

Telef., arde Teatrul National, Imobiliara, Adriatica, Bloc Dr. Nicolescu, Teatrul Comedia, Savoy, Continental, Bucholtz, Trocadero, Matei Millo, Academiei.

Noapte liniștită. Împușcături din cînd în cînd. S-a auzit mai spre seară canonadă mai sunătoare (ora 5—6) spre Băneasa.

1944, duminică 27 august.
Ora 9.45 alarmă.
Ora 11 încetare.
Alarmă 13.15.
Încetare 16.
Noaptea ora 23.40 alarmă.
Ora 1.00 încetare.
N-a fost bombardament.
(Pe verso, nici o însemnare — H.Z.).
1944, marți 29 august.
Intr. trupe sovietice în București.
Ora 22.30 alarmă.
Ora 23.15 înct. alarmă.
FINE :

Comentariile subsemnatului le consider de

Grigore Mmec : „Victorie"

acum încolo de prisos. As dori însă, în încheiere, să revin asupra acelei informații apărute în „Revista arhivelor" nr. 8 din 1976 care suna : **Dr. Paul Gotcu (...) și-a sporit fondul personal la Arhivele Statului...** pentru a o completa astfel : **„dar și pe cel al Istoriei Românilor.**

Însă gestul patriotic al tovarășului general-maior (r) Paul Gotcu nu se limitează doar la această donație. Fiind, în anii tinereții, prieten cu marele pictor Tonitza, el a colecționat zeci de tablouri aparținînd pictorului, pe care, în zilele noastre, le-a donat Patrimoniului cultural-național. Se cuvine deci să-i mulțumim cu un deosebit respect.

MIHAI BENIUC

Cîntînd lîngă fîntîna tinereții

Într-adevăr mi-e chiar indiferent
De stau în lojă ori la galerie
Iar de mă strigă nu răspund „prezent"
Decît de-or trece poate ani o mie.

Și-atunci vor fi cocori și cotofene
Și-n munții mai sălbatici vr-un izvor,
Vr-o lacrimă strivită printre gene
O doină mai de jale, mai de dor.

Eu voi privi cu zeul Dionis,
Cu Pan alături, jocurile vieții,
Cu fii și fiice beți de vin și vis,
Cîntînd lîngă fîntîna tinereții.

●

ION BĂNUȚĂ

Imn

August ! August ! August ! Tu imn din... 23 !
Mi-ești drag, Măria-Ta, în flori de tei, de tei.
Și mi-ești frumos, — cel mai frumos dintre voievozi —
și-ți voi năzui mereu statui. Statui !

Erau izbeliști pe Aici ! Culori de neagră
noroiște.
Vorbeam prin gratiile lungi de fier în șoapte
și adunam încet de din neamuri seară
din temnițe de vînt și sărbătoare.

În joc de-azur curgeau în mine noi cuvinte
din umbre vechi și flomuri dinto-un
ev fierbinte
cîntau pe lespezi de din noi drapele
cîntau în piscuri de Cetate daruri grele.

Dragule roșii ! România-n vulcan.
De Ea mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor.
Mi-e dor de tricolor, ca nimănui
și-i voi năzui mereu statui. Statui !

●

NIKOLAUS BERWANGER

Ulița noastră

pe ulița noastră
n-a trecut nici o caleașcă de lux
pe ulița noastră
pietrul ora de o palmă
și numai rar a înflorit
mușcatelul chircit
pe ulița noastră
au duduiat sute de gîște
în pir indian
și roțile au măcăit
ca un roi de precupețe
pe ulița noastră
s-au sfîrîngurat copiii cu nasul
cînd ploaia s-a revărsat peste șanțuri
și vecinii și-au pierdut papucii
cînd au venit la șnoave și bîrfe
dar pe ulița noastră
toți oamenii și-au urat
bună dimineața
bună ziua
sau noapte bună
și diminețile erau limpezi
și zilele erau bune
și nopțile pline de basm.

Tradus de Anton Palfi

●

VICTOR NISTEA

Lumină în August

Un foc planetar închide
fructele verii.

O pasăre albastră —
extaziată frunză,
extaziată mînă de lumină.
Chip de porumbel are ziua :
neperitoare floare
cu viu vesmînt de azur.
Cît oare ? cît rod ? cîtă floare ?
pîn-o să zboare
potop de cocori
peste galbene flori și comori.
Sălbatici în joc,
lunatici în foc.
Aproape de noi : o cît de aproape :
fructul ales al grădinilor
și al mîinilor.
Celulele mele nu-s decît vase
în fagurele Patriei.

O mai mare lumină cade în pieptul eroului.

Aurel Ohoanu-Stincă : „Victorie"

HARALAMBIE ȚUGUI

Din augustul de foc

Binecuvîntă-ți pasiv, în veci de veci —
cu grai din secole de măreție,
străvechiul glas de libertate, revărsat
din Augustul de foc spre zarea Lumii,
purtînd acelaș tricolor destășurat la Plevna
și-apoi, din luminată-n luminată, pînă
în lunca Mărășeștilor... Amare umilini
se spulberă și cad sub pașii ageri
ai celor ce pornind de la Băneasa
să măture de zvastici drumul Lumii
duc steagul românesc, slobozitor
pînă la pragul Dunării, în Budapesta,
pînă în înghețații munți ai Tatrei.
Nici un blindaj, ei urii nu înfrînge
tăria din veninu lor de-a-nsînge,
și nici o casemată-a dispariției nu rezistă
în fața evlaviei libertății.
Iar prețuitorii, prețuitorii, zi și noapte
prin glasurile Plevnei și ale Mărășeștilor purtînd
ca pe lumina vieții noastre însăși
biruitorul steag al Nevinovăției,
biruitorul steag al Integrității,
același unul, totdeauna sus.
Lumină din lumina vieții noastre
și sînge viu din trupul nostru frînt
ca-nălțe-o eternă euharistie,
Independența ne e sens și ceas
al fiecărei clipe ce-o trăim,
aici în milenara noastră vatră
de omenie caldă și eroi.

●

ION RAHOVEANU

Durerea de țară

Aici îmi sînt îngropați strămoșii,
Sub pietrele țărmului zeități,
Părinți care-au ținut piept hoardelor
la aceste sîngerătoare cetăți.

În piatra aceasta de plai,
Aici ne sînt oasemintele și izvoarele,
E mîndrie această jertfire
Pe pămîntul unde ne doare și soarele.

Ca și cînd n-ar mai fi primejdii
Și-n drumuri frecvent cimitire,
Miros de viață se-naltă aici,
În această ancestrală fire.

Destule monumente am ridicat
Eroilor înfruntîndu-ne timpul
În prea dureroasa lor glorie —
Sculptăm însăși liniștii chipul.

●

DUMITRU UDREA

Semn de pace

Luminează-n ramuri visul meu de bine
Ca un semn de pace nins peste cîmpie,
Verde crește zarea în sărut de glie
Cînd pămîntul țării mi se scurge-n vine.

Riuri de tăcere iarba o înundă,
Sub privirea humii trec secerătorii,
Din fîntîni răsare clocot de istorii
Și-n adîncul clipei liniștea-i rotundă.

●

FLORIN COSTINESCU

Arheologie

Caut sub rouă și mai în adînc
toate cele întîmplate
prin veacuri nenumărate,
ce găsesc spun tuturor :
o seceră, un blid, un ulcior.

Cum stăturăm
grup statuar sub orătură,
fără să geamă
cu bucuria noastră
și cu durerea de-o seamă...

Spice și fulgere
secera a secerat
pînă cînd sclipătul ostenit
i-a înnoptat ;
blidul flămînd
s-a umplut cu pămînt ;
ulciorul spart de sete
și fum
și-a băut apa pe drum.

Și parcă secer,
învîrt la roată,
merg spre fîntîni...

O, toate-s întregi
mutate-n pămîntul
nevăzut dintre mîini.

●

IOANA IERONIM

Pace

La ceasul acesta de pace se orînduiește în jur
o țară din tot ce a fost cîndva
întîia privire
— cerul albastru prins într-o ramură de liliac
casa-nțelept supusă cruzimii dulci,
a unei plante,
țărîna sfințită în aur cu fiecare apus,
răsuflarea magică a munților, mutele fulgerări
de veverițe și vulpi

satele-n șiruri lungi
uzinele — sfincși albaștri
și turle subțiri la marginile pădurii,
cetatea cu urmele ei
de păcură și fum
cu fîntîna prin munte străbătătoare spre apă.

radio

Muncă, demnitate, lumină

Muncă, demnitate, lumină (cuvintele de prezentare a unui reportaj) pot fi genericul ultimei „reviste literare radio", o emisiune cu un caracter pronunțat festiv, mai ales în secțiunea sa lirică, dovedind atașamentul, patosul fierbinte al scriitorului român față de momentele istorice ale neamului. August, lună fixată în memoria noastră ca simbol al demnității și libertății, al conștiinței și al eroismului, august, fascinație, încredere și vis, august — lumină continuă arătînd drumul drept și sigur, a fost și este un moment atît de semnificativ și de emoționant încît n-avea cum să nu fie o temă predilectă liricii patriotice. Și în diversitatea sub care el a fost privit (notez cîteva titluri: „Sarmizegetusa", „Motiv votiv", „Cîntec neîntrerupt", „Cuvinte la bord") momentul acesta a fost integrat întregii noastre istorii. A. I. Zăinescu, Franz Hodjak, Vladimir Ciocov, Niculae Stoian, Valeriu Bucurelu, Radu Ghica Moise au fost semnatarii momentului liric.

Tot sub unghiul devenirii a fost comentat (într-un reportaj liric) actul istoric de la 23 August 1944 și de către Ion Grecea într-o comparație ieriazi a orașului Turnu-Severin. (Un carnet de scriitor care a însemnat de fapt un jurnal pentru că scriitorul ne-a ghidat printre oameni și obiecte făcînd dese trimiteri la propria-i operă).

Considerațiile confortabile ale lui **Al. Philippide** s-au oprit asupra prejudecăților critice. „Critica literară ar trebui să fie activitatea umană cea mai lipsită de prejudecăți", dar, cum în genere, nu se pot da cauzele pentru care o operă literară este valoroasă și alta nu, critica literară a inventat principiul. Exemplele au fost numeroase și notorii: Brandes, Saint-Simon, Schlegel, Brunetiere, Gherea. Criticii cu prejudecăți științifice, spunea Al. Philippide, judecă datorită vocației pe care au datoria să și-o cultive.

Un debut radiofonic (Sabin Opreanu — „Sunetul zăpezii", ed. Facla), care n-a justificat prezentarea generoasă ce i s-a făcut (chestie de gust sau de vocație — vorbind în termenii prejudecăților critice), „impresionînd" prin abundența imaginilor care nu spun nimic, și cronica ultrascurtă (semnată de Constantin Crișan) prezentînd un Petru Jaleș energic în autoprezentarea volumului și „cu o autentică vocație a peisajelor verii", au completat sumarul revistei literare pe care o așteptăm în haine de lucru pentru a-i descifra profilul, personalitatea.

Constantin Stan

plastică

Maturitatea cercetării

Cu doi ani în urmă, a apărut, la Meridiane, o carte intitulată „Ucenicia lui Duccio di Bouninsegna". Autorul ei, Victor Ieronim Stoichiță, își încheiase de curînd studiile de istoria artei în Italia și intra în literatura noastră de specialitate cu o eficacitate științifică, un aplomb cultural și o maturitate care ar fi trebuit să-l impună prompt atenției publice. Dar, cu excepția unei succinte semnalări în revista „Amfiteatru", nimeni dintre specialiști sau dintre amatorii de artă cu condei nu a găsit de cuviință să acorde cărții cu pricina omagiul care i se cuvenea. Pentru un debutant, chiar și strălucit, o asemenea imprejurare poate fi paralizantă. Stoichiță nu s-a oprit, totuși, la Duccio... A publicat cîteva excelente studii, a editat texte și albume de artă, iar acum a încheiat o a doua monografie, intitulată „Pontormo și manierismul". Toate acestea pînă în pragul vîrstei de douăzeci și nouă de ani. Față de o asemenea incoruptibilă hărnicie și față de calitatea cititorilor ei, cît timp ne vom mai lăsa stăpîniți de inerția tăcerii ? Cronicile curente se grăbesc să înregistreze tot soiul de piruete eseistice mondene, de căzneli culturale și complezențe funcționărești, pe scurt, tot soiul de increpeli mediocre, a căror tămîiere nu tulbură confortul nimănui. S-ar putea face, în schimb, o semnificativă listă a cărților bune neglijate, sau expediate prin palide recenzii de serviciu. E vorba de un viciu de atmosferă culturală, pe care trebuie să-l luăm foarte în serios.

Spațiul acestei rubrici nu ne îngăduie o analiză adîncită, cu valoare de argument, a ultimei monografii a lui Stoichiță. Nu putem decît să o recomandăm, cu toată răspunderea, cititorilor. Lucrarea are aspectul unui adevărat „one-man show", al unui edificiu cu mai multe nivele, subtil asamblate. Primul capitol („Manierismul și maniera") e al unui exersat **istoric al culturii.** Al doilea („Pontormo — Opera") vădește o vocație de **istoric al artei** de severă profesionalitate, abil minuitor al analizei plastice, introdus cu egală temeinicie în semiotică, iconologie și psihanaliză. Un al treilea capitol, cel mai reușit poate, („Pontormo — Omul") mobilizează facultățile de **eseist** ale autorului. Apelînd la informații de psihologia creației artistice, de filosofie a stilurilor, de hermeneutică culturală deschisă — asociativ — spre mai multe zări ale spiritului european, Victor Stoichiță ni se prezintă ca un cercetător de impozantă carură intelectuală, ca un scriitor de bună calitate, ca un ales partener de meditație pentru specialiști ca și pentru cititori nespecializați. Ni se pare chiar că dotația sa trebuie să sfîrșească, dacă e bine condusă, prin a-l ridica deasupra formulei, limitative întrucîtva, a monografiei, pentru a-l duce spre un tip de investigație mai larg dezlănțuită și — în sens pozitiv — mai riscantă.

Dar pentru ca Stoichiță — și alții ca el — să „devină ceea ce sînt" e nevoie de un climat spiritual în care devenirea lor să fie observată **la timp,** atestată ca necesară și, în consecință, stimulată. Rîndurile noastre nici nu se vor altceva decît o invitație la **solidaritate intelectuală** în jurul unei valori autentice.

Andrei Pleșu

muzică

„Florile" muzicii (II)

Cred că puțini dintre acei care trăiesc în afara cîmpului muzical știu ce înseamnă, în fapt, școala componistică contemporană românească. După ani de cercetare și rodnică gîndire, muzica românească a născut o pleiadă de creatori de unică anvergură. În timp ce luminile unor mari școli muzicale postbelice au apus, în România există 10—12 compozitori, crescuți pe un puternic teren de talente, într-o școală cu tradiție și personalitate, *care nu mai pot fi regăsiți în nici o altă țară de pe glob.* Exemplul sintezelor enesciene, un climat filozofic original, profund, au rodit, într-adevăr, în cîteva talente de excepție care au transformat muzica românească (adîncă expresie a spiritualității țării și a epocii) într-o forță competitivă în viața muzicală a lumii... Dar în fapt, dincolo de succese, să le zic particulare, (dar de mare semnificație), creația acestor mari talente este puțin cunoscută în teritoriile marilor confruntări artistice europene, deși, la ora actuală, ascendentul lor pe plan internațional nu poate fi în nici un chip tăgăduit. Inerții, exagerate modestii, normale interese de apărare a dreptului de afirmare a tuturor creatorilor, în capacitatea sau lipsa de dorință a unor organizatori de a discerne, de a decala valorile, amalgamează mereu marile talente în frontul total al componiștici, reducînd, normal, procesul detașării valorilor și deci al integrării lor, în competiția care determină intrarea în universalitate.

Și cîți dintre noi cunosc amplitudinea acestor talente ale componiștici românești actuale și sprijină lupta lor pentru afirmare ?

O a doua serie de teme le-aș vedea în actualitatea vieții noastre muzicale. Avem generații remarcabile de interpreți. Sîntem, de două decenii, pe unul dintre primele locuri în palmaresul ce indică numărul premiilor dobîndite de tinerii noștri în întreceri muzicale internaționale. Inițiativei secretariatului Filarmonicii bucureștene îi datorăm faptul că avem, în ultimii ani, una dintre cele mai interesante stagiuni camerale din Europa. Festivalurile de la Iași, Brașov, Timișoara, Cluj-Napoca, Tg. Mureș luminează, an de an, excepționale forțe artistice locale. Dar pe de altă parte, tinere puteri interpretative, (dirijorale în special), nu sînt „exploatate" la nivelul lor. Sălile de concert, de teatru liric, trec, în anumite perioade, prin grave crize de public. Teatrele de operă întîrzie, de ani, să dobîndească coeficientul de împrospătare absolut necesar. Îngrijorătoare este cîteodată „calitatea artistică" a unora dintre oaspeții de peste hotare, programați în viața muzicală în locul unor tineri de talent care au de mult dreptul la scenă. Mari probleme se pun în legătură cu activitatea educațională, cu *locul muzicii în școala de cultură generală,* cu raportul dintre divertismentul facil și zonele marii muzici, raport ce poate periclita, pe decenii, procesul formării gustului estetic al tinerei generații. Pe de altă parte, cartea, discul reușesc cu greu să sublinieze efervescența vieții muzicale, după cum, prin tematică și ținută rămîn departe de comandamentele actuale.

S-a făcut puțin pentru sublinierea valorilor creației românești din secolele trecute, pentru publicarea vechilor documente muzicale.

Iosif Sava

file de istorie, file de epopee

Idealul unității naționale

170 de ani de la nașterea lui Simeon Bărnuțiu

Clarviziunea revoluționară

Un document istoric de o egală importanță juridică și politică cu cel emanat de Marea Adunare Națională a românilor la 1 decembrie 1918 este Discursul de la 2 mai 1848 rostit de Simeon Bărnuțiu în Catedrala Blajului în fața unei mari mulțimi de români. Acest discurs istoric a avut o adîncă înrîurire asupra celor care l-au ascultat și o puternică influență asupra urmașilor devenind îndreptarul ideologic al mișcării naționale din Transilvania „o adevărată **magna charta libertatum** a Ardealului politic", după cum spunea Petre Pandrea în 1935. Simeon Bărnuțiu a ridicat istorica dispută politică pentru drepturile românilor în Transilvania la demnitatea unei discuții de drept, aducînd argumente de drept acolo unde pînă atunci acestea nu fuseseră invocate cu atîta metodă și forță.

Ciceronianul discurs al lui Simeon Bărnuțiu pleca desigur de la realitățile istorice și începea prin a face cronica raporturilor româno-maghiare de-a lungul vremii examinînd însă tot timpul faptele cu ochiul unui jurist. Campaniei revoluționarilor maghiari de la 1848 care ofereau deviza „libertate, egalitate, fraternitate" românilor în schimbul renunțării acestora la limba maternă, în fond o propunere de maghiarizare mascată care anula chiar esența acestei devize, Simeon Bărnuțiu îi răspunde printr-o construcție juridico-politică care este manifestul modern al națiunii române în secolul al XIX-lea, secolul naționalităților :

„Fiindcă națiunea adunîndu-se din toate părțile a această sărbătoare a libertății, arată că nu mai vrea să fie supusă altor națiuni, — mi se pare că e nevoie ca conștiința și voia aceasta a națiunii, Adunarea să o îmbrace în vestmîntul cel mai solemn, adică : să proclame libertatea și independența națiunii române.

Aceasta o înțeleg astfel: națiunea română scutură jugul constituțiunii ungurești, care pe o parte îi nimicea naționalitatea, pe de alta, călca în picioare libertatea poporului. Națiunea română, proclamîndu-se declară solemn că de aci înainte nu va urma decît legile care se vor pune în dietele țării unde va fi reprezentată și ea după dreptate și cuviință, se va ține datoare să asculte numai pe dregătorii aleși din sinul său. Națiunea română dă de știre națiunilor conlocuitoare, că, voind a se constitui și organiza pe temelii naționale n-are cugetul dușman în contra altor națiuni, și le recunoaște tuturor același drept și voiește a-l respecta cu sinceritate, cerînd respect reciproc după dreptate ; prin urmare, națiunea română nici nu voiește a domni peste alte națiuni, nici nu va fi supusă altora, ci voiește drept egal pentru toate ; jus semper quaesitum est acquabile, aliaquin non est jus **(Cicero)"** (Petre Pandrea, **Filozofia politico-juridică a lui Simeon Bărnuțiu**, Ed. Fundațiilor, 1935, p.217-218).

Justețea și superioritatea acestui enunț se evidențiază cu atît mai mult astăzi, după trecerea a o sută treizeci de ani de la revoluția din 1848, a șaizeci de ani de la realizarea actului Unirii de la 1918 și o sută șaptezeci de ani de la nașterea lui Simeon Bărnuțiu. Creatorul revoluției transilvănene a făcut atunci „apel la argumentele conștiinței umane prin aducerea în fața tribunalului istoric a tablei de valori de drept natural și la însăși judecata istorică, nu numai pentru națiunea sa, ci pentru toate categoriile omenești aflate într-o situație analogă" (Petre Pandrea) : Categoriile omenești aflate într-o situație analogă sînt minoritățile naționale de pretutindeni și în legătură cu existența și drepturile lor Simeon Bărnuțiu condus de aceleași criterii istorico-juridice enunță un principiu verificat astăzi de istorie. Nu întîmplător Petre Pandrea ținea să observe că problema minorităților naționale e tratată pe un plan superior, planul Dreptului care sfidează Forța oarbă, și că enunțul lui Simeon Bărnuțiu anticipează teoria wilsoniană a autodeterminării popoarelor. Clarviziunea principială a acestui memorabil discurs al revoluției române de la 1848 a avut ca urmare rezolvarea în același spirit superior a aceloraș probleme șaptezeci de ani mai tîrziu într-un discurs la fel de memorabil cel de la Alba Iulia 1918. Suficiente motive pentru a ne întoarce către personalitatea unui impunător precursor cu prilejul împlinirii a o sută șaptezeci de ani de la nașterea sa (1808, 21 iulie).

Înfrîngerea revoluției române de la 1848 în Transilvania aduce pe S. Bărnuțiu în Muntenia de unde ia vaporul pentru Trieste. De aici se întoarce la Viena și din capitala imperiului în Transilvania. În 1849 face alături de A. T. Laurian drumul la Viena cu petiții către împărat. O boală reumatică îl face să adaste pînă în 1850 într-un sanatoriu din Dresda, dar revine la Viena în 1850 unde se înscrie ca student la Facultatea juridică din Viena. În 1852 pleacă la Pavia pentru un doctorat în drept pe care-l ia în 1854. Întors la Viena refuză oferta unui post ispititor în administrația habsburgică și preferă să meargă ca profesor la Iași, mai intîi profesor de logică la liceu, apoi profesor la Facultatea ieșeană de drept și litere pînă la 1863, anul morții sale. Acest periplu evidențiază pasiunea pentru drept a lui Simeon Bărnuțiu și devotamentul său pentru ideea națională încununat de opțiunea pentru catedra românească de drept de la Iași, Simeon Bărnuțiu a lăsat, la Iași, după moartea sa, o grupare politică fanatică pe care, după moartea tutorelui ei spiritual, a dezarmat-o Titu Maiorescu printr-un faimos articol : **Contra școlii Barnuțiu** (1868).

Interesul monografiei pe care Petre Pandrea o dedică în 1935 gînditorului politic Simeon Bărnuțiu **(Filozofia politico-juridică a lui Simeon Bărnuțiu)**, carte pe care se întemeiază rîndurile de față, este dat și de revizuirea acestei așazise polemici Maiorescu-Bărnuțiu. În fond, n-a fost nici o polemică. Bărnuțiu era mort atunci cînd Maiorescu îi executa în maniera cunoscută cursul de drept public al românilor scos în 1867 prin grija fostilor școlari ai acestuia. Judecata emisă asupra operei teoretice bărnuțiene, ne atrage atenția Petre Pandrea, trebuie să țină seamă de aceste circumstanțe. Titu Maiorescu n-a ținut seamă de ele. Polemica sa e de fapt un război de grupare politică dezinteresată de coerența și de justețea adîncă a teoriilor bărnuțiene. Criticul a trecut, ne semnalează Petre Pandrea, chiar peste înrudirile doctrinare evidente dintre junimism și barnuțism, după regula politică ; scopul scuză mijloacele. Concepția organicistă despre stat a lui Savigny este element component atît al doctrinei politice junimiste cît și a celei bărnuțiene.

Indirect Petre Pandrea ne arată că succesul unei polemici nu coincide întotdeauna cu justețea ei. În cazul dat, succesul real al lui Titu Maiorescu care avea în față nu pe chiar filozoful dreptului care elaborase doctrina, pe Simeon Bărnuțiu, ci pe urmașii acestuia, nu intră în discuție. Intră însă în discuție la retrospectivul examen științific justețea poziției lui Titu Maiorescu în chestiunea bărnuțismului. Criticul a căutat să compromită complexa doctrină politico-juridică pe care o combătea printr-o forțată reducere la absurd. Ideea transplantării dreptului roman în plin secol modern a fost calul de bătaie al lui Titu Maiorescu. O răscroială de concepție plină de efect la cititorul profan. „Dar menținerea dreptului roman pînă în veacul XX propusă de Bărnuțiu pentru Principatele Unite a avut, ne specifică Petre Pandrea, rațiunile ei superioare. Propunerea lui Bărnuțiu nu mai apare atît de stupidă, așa cum au prezentat-o adversarii săi, în perspectiva europeană de care s-a bucurat dreptul și instituțiile Romei. Toate argumentele aduse de Titu Maiorescu „contra școalei Bărnuțiu" sînt tot atît de valabile pentru școala juridică istorică germană din secolul XIX, care pleda pentru menținerea dreptului roman. În orice caz, Bărnuțiu nu este atît de „artificial", cum l-a prezentat criticul junimist de vreme ce dreptul roman avea aplicații pozitive la acea epocă. Iar utilitatea statală cîntărea destul de greu în balanța judecății". Petre Pandrea înlătură, cu alte cuvinte, eticheta de anacronic pe care Titu Maiorescu a așezat-o pe fruntea bătrînului jurist, situîndu-l în plină sincronizare cu fapte de drept similare din Europa acelui moment. În această polemică, oricît de paradoxal ar părea, anacronicul era Titu Maiorescu. Metoda propusă de S. Bărnuțiu nu era cu mult mai puțin realistă decît cea aplicată practic în 1864 și 1866, era „în orice caz tot atît de «utopică» și de «periculoasă» ca și introducerea cu toptanul în țara noastră a legislației franco-belgiene", legislație cu care dealtfel Titu Maiorescu s-a declarat de acord, „curios non sens" de atitudine junimistă după cum observă același Petre Pandrea. Pe scurt, Titu Maiorescu nu s-a războit cu doctrina lui S. Bărnuțiu ci cu o caricatură a ei pe care a confecționat-o din necesități polemice ad-hoc, refractar la unele evidențe care-l contraziceau.

Nu intrăm în subtilitățile acestei polemici, Petre Pandrea menționează cîteva, ci asupra unei concluzii semnate de acesta la 1935. Din cele cinci teze bărnuțiene combătute de Titu Maiorescu „istoria a confirmat caducitatea la patru teze și a dat dreptate lui Bărnuțiu la teza a doua : necesitatea unei reforme agrare" încheie Petre Pandrea. Azi la cea mai simplă analiză e evident că într-adevăr caducă rămîne doar ideea reînvierii „dreptului de albinat", privind cetățenia străinilor, celelalte teze ale lui Simeon Bărnuțiu privind refuzul monarhiei, adaptarea regimului constituțional republican, și dizolvarea marii proprietăți funciare în folosul țărănimii nu numai că n-au fost infirmate de istorie dar aduse chiar la realizarea lor. Judecata din 1978 poate face mai multă dreptate lui Simeon Bărnuțiu, decît chiar reabilitarea din 1935. Curgerea istorică a faptelor n-a dat dreptate lui Titu Maiorescu, care a reacționat vehement față de radicalismul gîndirii politice a lui Simeon Bărnuțiu, pe care o taxa de „revoluționară", ci acestuia din urmă pe care istoria l-a confirmat în linii generale dincolo chiar de aliniamentele, fixate de Petre Pandrea.

Analiza lui Petre Pandrea are meritul de a scoate din uitare pe un mare gînditor politico-juridic, de a ne atrage atenția asupra faptului că unul din firele majore ale istoriei noastre politico-juridice își are punctul de plecare și de sprijin în opera lui. Principiile enunțate în faimosul său discurs ținut în 1848 la Blaj își dovedesc valabilitatea și după o sută treizeci de ani de la consumarea evenimentului. „Utopia" lui S. Bărnuțiu a devenit realitate. Este revanșa lui postumă.

M. Ungheanu

C. D. Rosenthal : „România revoluționară"

150 de ani de la nașterea lui Ioan Rațiu

„Existența unui popor nu se discută, se afirmă"

A evoca marile figuri politice ale Ardealului din secolul al XIX-lea este o întreprindere intruchipa mult mai greu de realizat decît cu a lumina portretele marilor bărbați de stat ai Moldovei și Țării Românești. Cauzele sînt mai multe, începînd cu chiar sursele bibliografice, dacă nu mai sărace de bună seamă mai dispersate aici, apoi poliglotismul documentar și nu în ultimul rînd datorită complexității ființei și situației din provincia atît de secole încercată de vicisitudini de tot felul.

Acești dîrji și intransigenți ardeleni nu au, în genere, precum un Alecsandri, Negruzzi, Bălcescu, Eliade, Odobescu ș.a. și un pronunțat profil artistic ori științific pe **schelăria** cărora activitatea lor în plan politic să se brodeze și să se limpezească mai clar. Ardelenii au fost indeosebi avocați și prelați, sacrificînd nu o dată opera de creație în folosul exclusiv al acțiunii politice, răspunzînd la zi complicatelor și gravelor probleme cu care era confruntat poporul lor. Să se observe să marii pașoptiști ai Ardealului, Bărnuțiu, Papiu, Pumnul, Laurian ș.a. și-au dat măsura și în opere după ce s-au [illegible] în Principate, iar vasta activitate a „părintelui filologiei române", Timotei Cipariu, e în mare măsură doar o fericită excepție. Ardelenii secolului al XIX-lea au fost în primul rînd militanți ardenți întru cauza națională și socială ; cele mai de preț resurse intelectuale de care dispuneau se concentrează pentru redactarea demnă și scrupuloasă a vreunui **suplex** ori **memorand**, cele mai de seamă energii ale lor se cheltuiesc în pledoarii la tribunale sau, cînd a fost cazul, în dietă, pentru apărarea primordialelor interese ale națiunii. Drumurile lor lungi la Viena, Budapesta, ocuparea cu conferințele și congresele dese în care căutau să-și lămurească poziția comună le răpește iarăși un prețios timp și nu numai timp.

Opera ardelenilor e mai cu seamă una colectivă și nu individuală, ideile și mijloacele unuia se regăsesc și la ceilalți, ei au militat, de regulă în front larg și lucrul acesta ne este și mai clar astăzi, chiar cînd la cutare sau cutare ceas al istoriei păreau că se află dezbinați (sau li dezbinau alții), chiar cînd unii erau **pasiviști** iar alții **activiști**, țelul le era același, diferențele privesc doar oportunitatea cutăror mijloace ori momentul declanșării cutărei acțiuni. Însăși **Memorandul** din 1892 (căci el a fost premers de mai multe **memorii și memoranduri** succesive) este o operă colectivă — paternitatea lui împărțindu-și-o Iuliu Coroianu, Aurel Mureșanu, după unii (V. Braniște) chiar Ioan Slavici — demonstrează că acțiunile se preparau, clarificau și concretizau în largi colective ale inteligenței românești din timpul respectiv. Colectivă devenea apoi și răspunderea în fața organelor nemețești opresatoare.

Timp de treizeci de ani, de pildă, **Ioan Rațiu**, întreține severa lui corespondență expurgată de orice sentimentalisme și filozofări lăturalnice ce nu priveau cauza cu George Barițiu, și aproape nu este epistolă în care să nu-i ceară acestuia consultul dar totodată să nu-i sugereze, cu toată deferența pe care o implica marele adresant, propriile-i sugestii și soluții.

Am ales exemplul de mai sus nu întîmplător. La 19 august a.c. se împlinesc 150 de ani de la nașterea **„zdravănului șef al românilor"** din Ardeal, cum avea [illegible] numească N. Iorga **(Oameni cari au fost**, [illegible], II, p. 241), cel care a sacrificat o [illegible] de ardentă implicare politică și socială pentru [illegible] românilor din Transilvania. Născut la Turda, [illegible] Rațiu urmează școli în orașul natal, Blaj, Cluj, Viena și Budapesta. Întîmplările [illegible] se dedică studiilor teologice, dar își [illegible] bruse [illegible] spre știința dreptului, ancorînd parte [illegible] de mai tîrziu cu Șaguna, cel care **„dăduse o deșteptăciune, primejdioasă străluciri** [illegible] **a țărei** (Iorga, Ibidem). În 1848, pe cînd avea doar douăzeci de ani, se alătură legiunii conduse de Simion Balint, luînd parte cu tribun la numeroase lupte (Hodișiu, Teiuș, București) și — cum îi scrie soția lui Emilia lui George Moroianu aflat pe atunci la Paris — **„a scăpat Turda de două ori ca să nu fie aprinsă de oastea lui Iancu, cu toate că turdenii** (citește : stăpînirea nemeșilor) **spînzurașeră mai mulți romîni între care și pe tatăl lui Papiu. Pentru aceasta turdenii după un răstimp de 46 de ani i-au mulțumit prin devastarea caselor și alungarea din locul său natal". (Mișcarea memorandistă în documente**, 1973, p. 298).

După ce și-a susținut doctoratul în drept (1857) și după practica săvîrșită la Cluj și Alba-Iulia, Ioan Rațiu își deschide, în 1861, propriul său birou avocațial la Turda. Numai activitatea lui în acest domeniu de apărare a intereselor țăranilor români și nu unul în sute dacă nu mii de procese, cărora le dădea și răsunet prin presă, și încă ar constitui o contribuție demnă de recunoștința noastră. **(„Abia ne mai putem apăra de tiranii seamnimi românești. Lupta pentru moșie, prin urmare pentru existența românilor, o purtăm și mai cu toate puterile, ce ne stau la dispoziție. (...) Alăturat îți trimit spre publicare suferințele românilor din Drasseau. Miine, poimiine altele din alte părți". (Corespondența lui Ioan Rațiu cu George Barițiu**, 1970, p. 227).

Totodată, Ioan Rațiu îmbrățișează și cariera politică, devenind membru al Partidului Național (după anul 1888 președintele acestuia) și unul din reprezentanții cei mai de seamă ai mișcării ardelenești de eliberare națională și socială care a culminat cu **Memorandul** din 1892 și apoi cu răsunătorul proces al acestuia. Cuvîntarea lui în fața tribunalului din Cluj denotă o deplină înțelegere a situației Transilvaniei din acel timp, cum și o limpede viziune a țelurilor care-i stăteau în față : **„Ceea ce se discută aici, domnilor, este însăși existența poporului român.**

Existența unui popor nu se discută, se afirmă ! De aceea nu ne e în gînd să venim înaintea D-stre să dovedim că avem dreptul la existență. Într-o asemenea chestiune nu ne putem apăra în fața D-voastră, nu putem decît să acuzăm în fața lumii civilizate sistemul asupritor, care tinde să ne răpească ceea ce un popor are mai scump : legea și limba.

De aceea nu mai suntem aici acuzați, sîntem acuzatori". (Apud **„Dr. Ioan Rațiu"** de Ioan Georgescu, 1928, p. 88).

Ioan Rațiu a fost militantul total, n-a cunoscut alte interese și satisfacții decît cele pe care le implicau marea cauză a poporului său. Însăși familia sa, soție, copii ajuta acțiunea corifeului și trecea, decisă, peste orice tragice întîmplări. Grăitoare în acest sens sînt cuvintele Feliciei Rațiu din 1894 către Gheorghe C. Cantacuzino : **„Nu ne supără propunerea pe care ne-o faceți** (de a trece în România și a scăpa astfel de închisoare n.n.), **dar n-o putem** primi. Eu singură n-aș mai stima bărbatul (fie chiar tatăl meu) — care nu s-ar împlini dorința față de neam — pînă la ultimul moment. Dar mai ales ce ar zice poporul, văzîndu-se astfel trădat, părăsit, lăsat în voia sorții și a inamicului ?" **(Mișcarea memorandistă în documente**, p. 316).

Spuneam la început că figurile marilor ardeleni sînt mai greu de dislocat a fiecăruia în ce are ea mai propriu. Și totuși portretul lui Ioan Rațiu îl putem cuprinde, în **trasurile** lui esențiale, atît din mărturiile contemporane, cît și după fotografiile rămase din epocă. Iată-l, de pildă, în cortegiul celor care se îndreptau spre sala procesului din Cluj așa cum ne apare în viziunea lui Valeriu Braniște **(Amintiri din închisoare**, 1972, p. 238) : **„Trecerea comitetului de la hotel de-a-lungul pieții pînă la redută pe jos era o scenă impozantă. În frunte figura de volevod a lui dr. Ioan Rațiu cu mustața puternică, alăturea cu zveltul Pop de Băsești cu barba căruntă. După el urma Lucaciu, ras pe față, cu acel cap fin desemnat care trecea de frumusețe în acele vremuri"** Sau iată-l, după aceeași sursă (p. 243), citind declarația Comitetului redactată, se pare, de V. Lucaciu și Ionel Grădișteanu : **„Citirea acestei declarații a fost un moment sărbătoresc, străbătîndu-ne pe toți fiorii. Dr. Rațiu stînd drept și capul sus citea cu glas puternic în liniștea mormîntală pasagiu de pasagiu, exprimînd clar și răspicat fiecare vorbă, cari păreau tot atîtea pușcături de tun. După fiecare pasaglu lua loc pe bancă, lăsînd cei doi interpreți să se bălăbănească cu traducerea. Apoi iar se ridica drept și citea pasagiu următor. Cînd a terminat au aplaudat toți acuzații și o parte din public, adică noi românii, cari formam publicul".**

Spre bătrînețe arăta, într-adevăr „voievoval", om înde.at, cu umerii largi, grumaz gros și scurt, puțin proeminentă bărbia, figură dacică, mustăți largi, stufoase gălbii, nas mai dur decît cel cu nări frumos ovale ale lui Lucaciu, sprîncene aspre mustăților, stufoase și cînepii, iar fruntea largă imens de o rodnică pleșuvie. Cînd își așeza capul cu părăria lui înaltă (cum ni-l înfățișează fotografia din **Micul dicționar enciclopedic**), mustețele-i deveni și mai mari, iar sprîncenele i se constituie într-un adevărat nour tulbure din care parcă aștepți să se iște lumini și țăndări de fulgere.

Ioan Rațiu a decedat în ziua de 4 decembrie 1902. Timp de o jumătate de secol el a fost unul dintre cei mai străluciți bărbați ai Ardealului, făcînd o legătură trainică între marea generație a pașoptiștilor și aceea a Unirii din 1918, preluînd și continuînd idealurile primilor, dînd chezășie sublimului act politic săvîrșit de aceștia din urmă.

Gheorghe Suciu

75 de ani de la apariția gazetei socialiste transilvane „Adevărul" (Glasul poporului)

Adevărurile „Adevărului"

La 16 august 1903, acum trei sferturi de veac, apărea primul număr al gazetei socialiste românești transilvănene **„Adevărul"**, care a rămas pînă la Unirea din 1918 singura publicație socialistă românească de peste munți, nu numai din acest motiv de o însemnătate deosebită. Apariția ei — la început lunară, apoi săptămînală — a fost o adevărată sărbătoare pentru masele de țărani și muncitori români cărora li se adresa. Ea era rezultatul unor eforturi considerabile și îndelungate, care au necesitat nu numai pregătirea condițiilor materiale și morale, a publicului, și o adevărată luptă politică cu regimul opresor al epocii — caracteristici quasigenerale ale activității presei socialiste în timpul regimului capitalist — ci și manifestarea curajoasă a conștiinței naționale a muncitorimii aparținînd celei mai numeroase și mai oprimate populații din Transilvania, în împrejurările accentuării continue a asupririi naționale. Apariția relativ mai tîrzie a organelor de presă socialistă în limbile naționalităților asuprite se datora și atitudinii greșite a conducerii centrale a Partidului Social Democrat din Ungaria care considera ca suficiente organele centrale ; de altfel, în Transilvania chiar și publicațiile socialiste în limbile maghiară sau germană au apărut cu o anumită întîrziere istorică, abia în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. Trebuie avut deci în vedere faptul că această relativă rămînere în urmă a presei nu reflectă nicidecum un stadiu incipient al mișcării muncitorești și socialiste, care cunoștea în Transilvania o dezvoltare remarcabilă încă de la mijlocul secolului trecut. Era o reală contradicție, resimțită profund de masele muncitorești fără deosebire de naționalitate, care au determinat în cele din urmă editarea unor organe de presă proprii. În împrejurările amintite apare cu atît mai explicabil faptul că **„Adevărul"** s-a dovedit a fi nucleul în jurul căruia a prins contur treptat organizația politică distinctă a muncitorilor români din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș — Secția română a P.S.D.U., a cărei activitate este, încă, puțin cunoscută sau interpretată uneori, cu rămășițe ale opticii dogmatice. Implicațiile de ordin organizatoric ale apariției și activității „Adevărului" confirmau așadar încă o dată, vocația și misiunea organizatorică a presei socialiste, ca trăsătură distinctă a acesteia în genere, pe care o concretizau de astădată sub un aspect caracteristic, național, istoricește determinat. Secția română — întemeiată în ianuarie 1906 (stil nou) a reprezentat pentru proletariatul român din Transilvania ceea ce a însemnat Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România pentru proletariatul din Țara liberă. Condițiile în care-și desfășura activitatea mișcarea muncitorească din Transilvania erau însă mult mai grele, ceea ce se dovedea și în domeniul presei socialiste.

Orientarea greșită a conducerii P.S.D.U. în problema națională arată că absența secțiilor naționale ale partidului ar fi prejudiciat într-o măsură mult mai mare dezvoltarea mișcării muncitorești.

Afirmarea proprie — sub aspect organizatoric și de presă — a muncitorimii române transilvănene marca începutul desprinderii mișcării socialiste a populației majoritare, anticipînd asupra însăși desprinderii Transilvaniei din eteroclitul imperiu habsburgic și a încadrării ei firești în componența statului național român unitar.

Celor care mai au îndoieli asupra sensului obiectiv al unui atare proces istoric ireversibil, le reamintim că și această manifestare proprie, tot mai accentuată, a muncitorimii române transilvănene corespundea nu numai unei necesități istorice de ordin național, ci și etapei de dezvoltare a mișcării muncitorești internaționale, a cărei caracteristică — surprinsă atît de precis de Lenin — consta tocmai în formarea detașamentelor proprii ale proletariatului fiecărei țări, fiecărei națiuni (epoca „Internaționalei" a II-a). Desigur că principiul organizării teritoriale a proletariatului nu putea fi confundat cu limitele teritoriale ale marilor imperii ale timpului, oprimatoare de popoare.

Conducerea **„Adevărului"** socialist transilvănean a aparținut, succesiv, lui Aurel Cristea, Ion Fluieraș și Tiron Albani, iar dintre colaboratori sînt de menționat Ion Creț, Iosif Jumanca, Toma Botîrlă, Iosif Ciser, Enea Grapini, Emil Isac și alții. **„Adevărul"** și-a propus în programul său — care era și programul mișcării socialiste românești din Transilvania — reușind în mare măsură să contribuie la „lățirea socialismului între români", la demascarea dublului jug — social și național — ce apăsa asupra acestora, (faimosul articol „Nimicirea naționalităților") la mobilizarea maselor muncitorești la acțiunile revendicative cu caracter economic și politic, culminînd cu marile greve generale sau cu demonstrațiile pentru cucerirea votului universal — la sărbătorirea zilei de 1 Mai, la campaniile politice legate de pregătirile și desfășurarea congreselor organizației de partid a secției române. Un capitol distinct și important în activitatea mișcării socialiste române din Transilvania, inclusiv a organului ei de presă, îl constituie promovarea legăturilor cu mișcarea muncitorească și socialistă din vechea Românie. În cadrul general al legăturilor permanente dintre toate provinciile istorice românești, dintre toți românii, fără nici o deosebire, legăturile muncitorilor români din Transilvania cu frații lor din Țara liberă au jucat un rol de seamă nu numai pe planul social al întăririi conștiinței de clasă, ci și în aprofundarea sarcinilor ce reveneau proletariatului român în ansamblu, în lupta pentru desăvîrșirea unității naționale. Era firesc ca prin preocupările sale de ordin general, național, **„Adevărul"** să reflecte și raporturile stabilite între mișcarea socialistă și Partidul Național Român, raporturi complementare, în genere de conlucrare, în vederea realizării aceluiași mare obiectiv comun — unirea politică a tuturor românilor.

Cea mai dificilă perioadă din istoria mișcării socialiste transilvănene a fost aceea a primilor ani ai războiului mondial izbucnit în 1914, cînd a fost interzisă activitatea partidului, a fost sistată activitatea „Adevărului", iar asuprirea națională a cunoscut o exacerbare maximă, mai ales după intrarea României în război (1916). Reluarea activității Secției române are loc în vara anului 1917, iar reapariția **„Adevărului"** la începutul lunii octombrie 1917. Un ecou deosebit de puternic în rîndurile maselor muncitoare transilvănene chinuite de război, au găsit ideile Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, reflectate în coloanele „Adevărului". Trebuie subliniat și faptul că în ciuda condițiilor deosebit de grele ale apariției sale, sau chiar a limitelor și erorilor de care nu a fost scutit, **Adevărul** a rezervat în mod constant spații importante problemelor culturii și literaturii, dezbaterii de pe pozițiile ideologiei socialiste, publicînd unele opere de seamă ale literaturii naționale sau universale.

Desigur, momentul culminant și meritul esențial al **Adevărului** este contribuția sa importantă la înfăptuirea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, a cărei aniversare, a 60-a, o vom sărbători în curînd. Contribuția amintită era expresia publicistică a unui fenomen social mult mai amplu, acela al rolului și aportului esențial al muncitorimii române la marele act istoric, la întemeierea statului național pe deplin unitar. Rămîne memorabilă, în acest sens suita articolelor politice de mare curaj, de adîncă gîndire revoluționară și conștiință națională, semnate de poetul Emil Isac în fruntea aproape a fiecărui număr al **Adevărului**, ca un adevărat exponent și teoretician al socialismului românesc transilvănean : Începînd cu celebrul apel „Partidul Național Român" să intre în acțiune (decembrie 1917), care a dat roade politice pentru întreaga națiune română — și terminînd cu definirea și sintetizarea istorică a unei atitudini social-politice esențiale : „Alba Iulia socialiștilor români" (dec. 1918). În preajma și în toiul marilor evenimente din toamna anului 1918, **„Adevărul"** a fost în primele rînduri ale luptei, pe baricade. „Revoluția a învins" era titlul ediției speciale a organului socialist-românesc — difuzată în întreaga Transilvanie, prin curieri speciali — care anunță în prima zi a lunii noiembrie 1918, cu mare entuziasm, triumful luptei populare împotriva regimului asupritor — salutînd totodată și victoria revoluției burghezo-democratice maghiare, eliberarea poporului maghiar de sistemul politic ultrareacționar personificat și simbolizat de contele Tisza Istvan, iar apoi proclamarea republicii ungare. Internaționalismul proletar a fost constant și principial cultivat în paginile **Adevărului** în tot timpul apariției sale. După constituirea Consiliului Național Român (31 oct. 1918), organul conducător al luptei pentru Unire, format din șase membri ai conducerii P.N.R. și șase lideri socialiști români, **Adevărul** a îndeplinit și funcția de organ oficial al C.N.R., la început, pînă la reapariția **Românului**, fiind chiar singurul purtător de cuvînt al Consiliului, ceea ce atestă odată mai mult rolul său de prim plan în marile lupte și transformări politice ale epocii. De prisos să mai insistăm asupra amploarei cu care apar în paginile **Adevărului** pregătirea și desfășurarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, asupra căreia spațiul acestui articol nu ne îngăduie să stăruim : **„Adevărul"** — titlu simbolic — rostea astfel în clipa supremă din istoria unui întreg popor, un cuvînt greu, un mare, fundamental și nepieritor **adevăr istoric**, un adevăr scump al întregii națiuni, exprimat de pe pozițiile celor mai progresiste forțe social-politice, ale mișcării revoluționare. După Unire, **„Adevărul"** și-a schimbat titlul în **„Tribuna socialistă"**, stabilindu-și sediul la Sibiu, (o cavalerească și colegială atitudine față de **Adevărul** de la București) reflectînd — în continuare — încadrarea în ansamblul mișcării revoluționare la scara întregului teritoriu național, combătînd adversarii Unirii din străinătate. Cele mai valoroase tradiții ale mișcării socialiste transilvănene, în lupta ei pentru dreptate socială și libertate națională vor fi continuate la un nivel superior, de Partidul Comunist Român, pînă la cotele ridicate ale înfloririi civilizației socialiste pe pămîntul României în zilele noastre.

„Adevărul" face, așadar, epocă în istoria mișcării noastre revoluționare, în istoria luptei de eliberare națională, în istoria presei și a culturii românești, în istoria patriei mostenirea sa făcînd parte din tradițiile înaintate ale întregului nostru popor.

Alexandru Porțeanu

atelier literar
poșta redacției

DAN ȘTEFAN MERA: Pagini care ne pun în fața unui condei talentat, de certe perspective. Atît lucrurile cu aer parodic, de joacă (niței prea marcate de umbra lui M.R.P., dar constituind, poate, un punct de plecare în explorarea unui filon), cît și celelalte, mai numeroase, reprezentînd, în ansamblu, un interesant și convingător jurnal liric de adolescență. O parte din cele mai bune vor intra în chenarul alăturat, spre adeverirea unui început. Bine-ați venit în tagma poeților!

R. POPEL: Sînt unele elemente lirice disparate, ambigue, care nu prea ajung la configurații și structuri semnificative. Ceva mai bine în „Chemare", „Dacă".

PAUL P. — PLOIEȘTI: Mulțumiri pentru vorbele bune adresate „Luceafărului". Colecția dv. completă cu care vă mîndriți trebuie să vă prezinte, chiar la o grabnică răsfoire, și o mulțime de parodii, mai mult sau mai puțin reușite, fie în pagini ocazionale, fie în „rubrica fixă" deținută pînă nu demult de Mircea Micu. Nu veți fi, așadar, un deschizător de drum, dar vă veți afla, în schimb (sperăm) într-o companie convenabilă. Mai sperăm, în fine, că textele pe care ni le promiteți se vor dovedi compatibile cu această companie. Le așteptăm.

N. DRAGU: Aceleași comentarii indemnatice, dar care e sensul, unde vreți să ajungeți?

T. ROȘU: Sîntem nevoiți să revenim la niște chestiuni „tehnico-administrative" și la neplăcuta dăscăleală care decurge inerent (un fel de „îndreptar al bunului corespondent"). Să vă mai spunem o dată: scrisul dv., greu descifrabil (și numai parțial), ne prilejuiește întotdeauna o lectură chinuitoare, enervantă. Vă rugăm, deci, să folosiți mașina de scris (adică, să ne oferiți ocazia să vă citim fără crispări, cu calm și seninătate). De asemeni, vă rugăm să respectați invariabila cantitativă: un singur plic, o dată pe lună (fantezia de a ne pune cîte o foaie într-un plic, pentru a ne trimite, nu unul, ci zece deodată, e cel puțin incomodă...). Binevoiți, apoi, să vă iscăliți și dv. ca un român în viața civilă, adică Teodor Roșu și nu Roșu Teodor. Și așa mai departe... (adică, obișnuiți-vă să purtați o corespondență în condiții civilizate, astfel ca plicurile dv. să însemne pentru adresant prilejuri agreabile (așteptate) și nu adevărate sîngarale (nu încape îndoială că e și în interesul dv.!). N-am avut răbdare, de data asta, să descifrăm decît zece, din cele 41 de poezii pe care ni le-ați trimis, și n-am găsit lucruri noi, care să merite a fi semnalate (pe viitor, vom proceda la fel, conform unei mai vechi înțelegeri, lăsîndu-vă dv. osteneala de a alege cele 10—15 texte mai bune din producția unei luni).

J. NICART: „Galaxii îndepărtate / Ne pîndesc tainic". Situația e într-adevăr gravă! Nu știe în legătură cu primejdia galaxiilor care ne „pîndesc tainic", fie chiar și „tainic". Dar, cîtă vreme pîrdalnicele galaxii vor continua să vă pîndească în acest hal de agramatism nu mai rămîne nici o speranță pentru literatură!...

M. MĂGUREANU: Același diletantism talentat, inteligent, de bun gust (e bine zis „excesiva politețe față de actul creației", numai că acest act implică întotdeauna — după cum bine știți — un act de afectiune pătimașă, mai curînd agresivă decît politicoasă, într-un fel drastică, devoratoare, totală — dacă e vorba cu adevărat de creație!...). Versurile (ca și proza, de altfel), sînt și acum niște notații sumare, expeditive, comode, care „scapă printre degete" semnificațiile mai profunde (ceva mai consistență, „Statică" I). „Godot" are aceleași calități de care am vorbit mai sus (și, anterior în multe alte ocazii), dar rămîne, tot așa, o simplă însemnare de jurnal, lenească și superficială, „politicoasă" din cale afară, prin care nu curge — ca să zicem așa — nici un fel de sînge (un roman „cinematografiat" telegrafic în cîteva fraze). E timpul să vă angajați mai adînc, să vă investiți mai pătimaș, cu mai puțină economie și nonșalanță, trăsăturile — multe și bune — de care dispuneți (și nu să le risipiți în suprafață, în „multe și mărunte", ca pînă acum). Cît o să mai stați „în pragi".

G. M. — BUCOVICIOR: Ceva mai bine parcă, în ultima vreme: „Acuarelă", „Colorile", „Nimic mai mult", „La orice om", „Dedicație", „Mîini pe obraz", „Neștiință". Prea sînt și rea dar se află încă în fața exercițiilor preliminare.

ADRIAN ALUI GHEORGHE: Cele mai multe sînt nu numai insuficient închegate, lipsindu-le o verbalizare desăvîrșită, cu forțele și cremă de zahăr ars ale unui scriitor de artificii de altfel (bineînțeles — în multe alte ocazii), dar rămîne, tot așa, o simplă însemnare de jurnal, lenească și superficială, „politicoasă" din cale afară, prin care nu curge — ca să zicem așa — nici un fel de sînge (un roman „cinematografiat" telegrafic în cîteva fraze). E timpul să vă angajați mai adînc, să vă investiți mai pătimaș, cu mai puțină economie și nonșalanță, trăsăturile — multe și bune — de care dispuneți (și nu să le risipiți în suprafață, în „multe și mărunte", ca pînă acum). Cît o să mai stați „în pragi".

G. M. — BUCOVICIOR: Ceva mai bine parcă, în ultima vreme: „Acuarelă", „Colorile", „Nimic mai mult", „La orice om", „Dedicație", „Mîini pe obraz", „Neștiință". Prea sînt și rea dar se află încă în fața exercițiilor preliminare.

ADRIAN ALUI GHEORGHE: Cele mai multe sînt nu numai insuficient închegate, lipsindu-le o verbalizare desăvîrșită, cu forțele și cremă de zahăr ars ale unui scriitor de artificii de altfel (bineînțeles — în multe alte ocazii), dar rămîne, tot așa, o simplă însemnare de jurnal, lenească și superficială, „politicoasă" din cale afară, prin care nu curge — ca să zicem așa — nici un fel de sînge (un roman „cinematografiat" telegrafic în cîteva fraze). E timpul să vă angajați mai adînc, să vă investiți mai pătimaș, cu mai puțină economie și nonșalanță, trăsăturile — multe și bune — de care dispuneți (și nu să le risipiți în suprafață, în „multe și mărunte", ca pînă acum). Cît o să mai stați „în pragi".

Geo Dumitrescu

N.B. Manuscrisele nu se restituie.

Vă propunem un nou poet:
DAN ȘTEFAN MERA

Sau plîng

Nu puteam să cred măcar
te vedeam atît de rar
și atunci numai în vis
sau în versuri ce le-am scris.

Cînd prin cameră umblam
de la ușă pîn-la geam
mă pișcam de brațul sting
să văd dacă dorm sau plîng,

mă loveam de amintiri,
ușile-am vînătăi (te miri?)
care-ți seamănă leit
la mîrșe și pipăit;

știi că mi s-a povestit
despre tine c-ai murit!
De-aia te privesc așa
ca un cîine o lalea.

Fel de om

Ce fel de om să fie-acesta
privind mai tandru către lume
decît un cîine spre salcîm,
decît virtutea spre rușine!

Ce fel de om să fie-acesta
care a învățat să moară
dintr-un romanț de dragoste
în care el pe eu s-a pierdut!

Fără răspuns a întrebare e ca
o vocă fără lupte;

știm doar atît: că el, gimnastul,
stă, lo a margine de lume,
pe sîrmă, calm mîncînd semințe.

Posibilă pierire

A FI SINGUR înseamnă
aproape singurătate

În spatele ocelor ferestre înalte
se sărbătorește ceva (Spui tu: Moartea
ultimilor cai într-o poezie).
Pe trupul lumii o trunză desenează
capul unui cîine melancolic, în chior
cînd spui că lumea-i rotundă.
Aerul a început să se prindă de tine,
împiedicînd atingerea perfectă
a iubitei care gîndește la o rimă rară.

Fel de oglindă

Stau la fereastră de parcă aș asculta
un clopot mîngîiat cu degete lente.
Stau la fereastră ca la o fereastră fără zid,
semn la hotarul sentimentelor
cu teoria asupra privirii.
Îmi spun:
„Orice fereastră este un fel de oglindă",
și iată că te văd plecînd.

Tu te împiedici în tristețe și amintiri
ca într-o rochie prea lungă.

Sentimentul abstract

(Zic) azi dimineață a plouat.
Atît. Fără vreo comparație.
În fond pot avea sentimentul
că a plouat, așa
ca sentimentul abstract de cal
alergînd pe cîmpiile
poeziei. (În camera de alături
prietenul meu geniol,
poetul, zice:) Iubito,
poezia nu face cît a ceapă degerată.
(Eu) privesc pe fereastră
o nouă dovadă că poezia
încă nu știe să schimbe lumea:
nu plouă.

Duse sînt

MOTTO:

Duse-o carte
într-o poartă,
nicăieri
grădină moartă...

(Tu treci dintr-o lipsă de iubire în alta asemenea
cum ai traversa o stradă.)

Fructele sînt duse-n cărțile,
mustind de-elinetic și-astrănînare
și singure sînt.

(Tu treci dintr-o lipsă de iubire în alta asemenea
cum ai cumpăra o rochie,
purtată și cu un număr mai mare.)

Rămîne un gol în fiecare
ca o lipsă de rod.

Ultimele știri

S-a mai deschis un magazin în oraș,
hei!,
capete de cauciuc.

(Ia-mă în brațe, iubito,
e frig
și vînzătorul de ziare încă mai strigă.)

Un acoperiș a fugit
într-un copac să-și facă un cuib
și plouă de trei zile, tot plouă.

(Să rămînem așa s-așteptăm,
e frig
și vînzătorul de ziare încă mai strigă.)

Pereții unei case s-au îndrăgostit
și-au dat să se îmbrățișeze.
Au murit doi copii sub dărîmături.

(S-așteptăm, s-așteptăm.
Poate spune cît costă,
cît costă, dumnezeule,
un cap de cauciuc,
să tot dai în el,
să tot dai...)

Ca un cîine

Nu știu dumneata ce-ai vrea
însă eu aș bea cafea.
Vrei să știi neapărat
pentru ce te-am invitat

în regatul meu absurd
unde fluturi trag la jug
și, legate-n scoarțe fine,
cărțile vorbesc cu mine

și-unde dorm în călimări
lungi poeme despre mări!
Fiindcă știu (nu, nu-s nebun)
nu pot scrie pîn' nu-ți spun:

Tu, iubită domnișoară,
parc-ai fi, așa, o seară,
calmă și însinuantă
ca un cîine ling-o poartă.

Ca pe-o corabie

Te-am zărit de departe ca pe-o corabie,
rotunjind depărtarea cu numele tău.
E-o lipsă aici de cuvinte asemenea ție...
Am să te ascund într-un zid
spre a nu te uita mai bine.
Cîntă-ți, Ane, trupul în această credință,
singura ei sfîntire care se poate.
Eu am să cad de pe-aceperiș, liniștit,
ca noaptea peste oraș.

GÎNDURI ÎN COLOANELE SĂRBĂTORII

Vocația păcii

Peste cîteva zile în coloanele lui August va trece țara să-și spună numele. Un nume distinct, demn. La definirea cărula sînt aduse faptele de muncă și creație ale poporului. Un nume ce și-a aflat în August 23 momentul de superioară afirmare. Iar în numele țării, citim cu satisfacție prezența unei nobile vocații a fiilor ei: vocația păcii.

Vocația de pace a românului nu ține de conjunctură. Dintotdeauna, fiecare generație a spațiului carpato-dunărean-pontic s-a străduit să depună — în straturi esențiale — fapte și gînduri care să conducă la tihna lor și a urmașilor, din nepot în nepot, pînă astăzi și mai departe... Dar locuitorii piciorului de plai, a gurii de rai, n-au dus lipsă de imprejurări în care, siliți să-și părăsească plugul pentru spadă (dacă nu cumva, uneori, s-au îndeletnicit cu amîndouă simultan), și-au probat și vrednicia în luptă, tot așa cum și-au probat-o, pe parcursul secolelor, în muncă. Adevărul istoric depune mărturie: un popor esențialmente pașnic, dăruit cu harul creației materiale și spirituale, iubitor de glie strămoșească și de copii — iată-l nevoit, în cei peste 2 000 de ani de existență, să poarte mai bine de 400 de ani de bătălii. Împotriva cui? A acelora care, sub un pretext sau altul, încălcau teritoriul străbun și nicicînd, niciodată, cu scopul de a-și însuși ceea ce nu-i aparține. Peste patru secole (din douăzeci!) de lupte, pentru a supraviețui, pentru a-ți putea păstra, neîntinată, ființa națională, pentru a sorbi în libertate o gură de aer, atît!

În caleidoscopul gigant al psihologiei națiunilor lumii, românul poartă drept stindard culoarea pașnică a înțelegerii între popoare, însă nu de pe o poziție concesivă, ci, tocmai, în virtutea tradiției sale exemplare, a fermității și omeniei nicicînd trădate, fie și în cele mai înnegurate momente. Cum inspirat spune George Enescu: „Pacea nu va putea fi asigurată decît atunci cînd toate națiunile vor fi călăuzite de principiul de cinste, moralitatea și sinceritatea în raporturile lor cu celelalte națiuni care le înconjoară. Viitorul este ca și în viață, al națiunilor cinstite care pot privi în jurul lor cu capul sus". Pe merit, românul — și astfel întreaga națiune română — poate privi în jur cu capul sus!

Cine își face un ideal de viață din confruntarea armată, din încercarea de a domina o parte sau alta a lumii, greu, foarte greu mai poate să se uite, deschis, în ochii a patru miliarde de pămînteni. Călătorind împreună pe aceeași navă de lut — planeta — sîntem un echipaj pe cît de divers, pe atîta de unitar implicat, actualmente, într-un hotărîtor țel: PACEA! Printre cei aflați la cîrmă se află, indiscutabil, și românul. Se află România care și-a ilustrat și își ilustrează, prin politica sa constructivă, hotărîrea de a milita pentru un viitor de pace. Așa cum îl prefigurează, prin faptă și idee, activitatea președintelui țării, inițiativele sale constructive, analiza lucidă și responsabilă a realităților contemporane, care și-a aflat în recenta expunere la întîlnirea cu activul central de partid și de stat o strălucită expresie.

Mihai Stoian

Iubirea de patrie

Pe actul revoluționar de la 23 August, partidul comunist a gravat cu litere de neclintit a adevărului istoric voința de a trăi liber și independent a poporului român. Azi, într-un august nou, al împlinirilor putem afirma că țara și-a dobîndit prin fapta fiilor săi, faptă de muncă și creație, acest istoric drept.

Independența este unul din temeiurile României de azi, piatră de boltă a unei tenace voințe istorice de libertate și de păstrare a ființei naționale, clădită cu jertfe și demnitate.

Cu mai bine de o sută de ani în urmă, în plină revoluție burghezo-democratică, Nicolae Bălcescu gîndea — într-o perspectivă lucidă și reală a istoriei poporului român — la necesitatea unității naționale și, ca un corolar, la cîștigarea independenței naționale „pentru ca astfel (îi scria el lui A.C. Golescu) națiunea să reintre în plenitudinea drepturilor sale naturale".

Așadar, „drept natural", îndelung vehiculat, acceptat îndeobște ca elementară premiză a oricărui dialog și raport politic, principiul independenței comportă evident, azi mai mult poate ca oricînd, pentru a nu rămîne în stadiul afirmațiilor de conjunctură și al grațiilor diplomatice, examenul sever și edificator al vieții de zi cu zi. Din acest punct de vedere — și pînă și dușmanii ocazionali și profesionali ai realităților noastre sînt nevoiți să recunoască neîndoielnicul adevăr — România socialistă a făcut și face consecvent dovada independenței sale politice, economice, morale, exemplară și definitorie în ultimă instanță atitudine într-o epocă de complexă confruntare a valorilor umanității.

Independența reală, desigur, și nu cea trunchiată, drămuită de oneroase înțelegeri cu cei care ar pretinde, în totală opoziție cu aspirațiile popoarelor, să împartă și răsimpartă lumea după poftele și interesele lor, independența cîștigată

ca răsplată firească și meritorie a conștiinței propriei identități naționale și a propriilor nădejdi într-un prezent și viitor mai bune și mai drepte, nu are nimic comun cu izolarea și înstrăinarea, ca și cu iluzia trufașă și zadarnică de a oferi eventual pilda unei soluții disperate de supraviețuire. Și din acest punct de vedere, semnificativ și substanțial, România a făcut și face consecvent dovezile de netăgăduit ale unei deschideri realiste și lipsită de prejudecăți, ale unei colaborări bogate, pe multiple planuri, întemeiată, cum bine se cunoaște, pe deplină egalitate și respect reciproc.

S-ar putea pune totuși întrebarea — și, din nefericire, pesciuitorii în ape tulburi o pun uneori răspicat, iar răspunsurile n-au cum altfel decît să le justifice condiția și să le asigure traiul trădării de sine —, s-ar putea pune, deci, întrebarea la ce-i slujește de fapt independența țării sale, poporului său, omului obișnuit, omului simplu înglodat în propria sa viață, mărginit de marile și măruntele lui griji, ignorînd din ignoranță pulsul sublim al semenilor? Îl face mai bogat? Îl scapă de griji? De aci înainte, în aceeași dezolantă și otioasă tonalitate, întrebările se pot multiplica la nesfîrșit, autodevorîndu-se prin absența flagrantă a umanului. Căci „omul" în numele căruia se pun astfel de întrebări nu este decît un fals grosolan, o ipostază exacerbată, monstruoasă a individualismului, pe care viața socială — singura cale prin care omul devine și rămîne cu adevărat om — îl produce accidental și fără consecințe în armonia realității.

Conștiința necesității și apărării independenței propriei țări, simțămîntul patriotismului și al iubirii de patrie nu sînt, nici pentru un popor și nici pentru un individ, opțiuni trecătoare, ci înțelegeri profunde și definitive, purtînd pecetea istoriei frămîntate din care venim cu toții, însoțindu-ne spre ziua de azi și de mîine a tuturor într-un suiș continuu înlăuntrul demnității și umanității noastre.

Constantin Stoiciu

Fapta noastră

Dicționarele definesc încă pacea prin război — situație în care nu există conflicte armate ori războaie între state. Istoriile umanității sînt aproape toate istorii ale unor lungi și nimicitoare războaie. Mare parte din biblioteca lumii e ocupată de povestirea, mereu aceeași, mereu repetată, a unei vechi și rar conținut război. Statistile spun, răscolind anii înșiruiți din toate colțurile lumii, că n-au dus aproape trei milenii de lupte în cele două milenii ale ere noastre.

Toate acestea, disjuncțiile, istoriile, povestirile ori statistile mențin o morală evidentă și avertizatoare. Dar aceasta istorie, a noastră, a tuturor, ne mai spune ceva ce noi am numit cu numele de pace n-a fost, propriu-zis, decît un scurt și ingenuncher armistițiu, prin care cei care era mai slab rezumînu la pretențiile sale pînă ce găsea prilejul de a le impune cu brațul armat. Am reluat această reflexie din Vasile Conta pentru că ea a exprimat multă vreme un adevăr. Nedorit, dar adevărat.

De aproape două mii de ani, ca să nu mai socotim anii dinaintea erei noastre, un uriaș și dorit porumbel al păcii așteaptă să coboare pe Terra. Deocamdată el e încă în zbor zbuciumat deasupra planetei: sînt colțuri de lume în care murmurul atît de plăcut și de firesc al vocii omenești e înăbușit de glasul sbuciumat al armelor.

Se spune, s-a mai spus, că pacea e un vechi ideal al omenirii. N-aș crede că e un simplu și abstract ideal — a socoti pacea astfel înseamnă a condamna omenirea la o aspirație fără sfîrșit. Or, această aspirație trebuie să aibă un sfîrșit, un unic și binemeritat sfîrșit — Pacea.

Știm că pacea e totul. Socialismul a verificat acest adevăr prin el însuși. El este viața, este pîinea, este victoria pe care o celebrăm în acest august pe care o trăim, este viitor și este prezent, este omenie și este adevăr, este cîmpie întinsă și înverzită, este pădure foșnitoare, este poezie și este muzică, este proza fiecărei zile, este bineînțeles și este chiar fericirea.

De aceea, cred că pacea nu este un ideal abstract, ea este o realitate care trebuie să domine întreg pămîntul. Abia după ce pacea va fi atinsă, abia după ce pacea planetară va fi atinsă putem să ne ocupăm de Ideal.

Despre dorința noastră de pace vorbesc lumii faptele noastre de pace. Mărturiile simțirii și ale luptei noastre de pace sînt și de zi făcute cunoscute omenirii de Președintele României, mare om politic al contemporaneității. El este vocea și gîndul și fapta noastră de pace. O lume întreagă vede în noi un popor al păcii. Faptele noastre chemă și apropie pacea.

Un porumbel alb zboară deasupra pămîntului. Aici, la noi, el are o cîmpie întinsă.

Mihai Tatulici

Memorabila zi

(Urmare din pag. 1)

a agresorului. În fruntea acestor eforturi s-a aflat mereu Partidul Comunist Român, cel care a știut să mobilizeze armonios energiile poporului, să desfășoare o amplă activitate de reconstrucție, înscriind cu hotărîre țara pe drumul unor mari prefaceri sociale și politice.

„După cum se știe, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și eliberarea României de sub dominația hitleristă au deschis calea unor profunde transformări revoluționare, naționale și sociale în țara noastră, calea asigurării deplinei independențe și suveranități naționale, a făuririi de către poporul român a propriului său viitor".

...Au trecut de la 23 August 1944, de la acest moment istoric ce va rămîne încrustat în memoria timpurilor, 34 de ani; ani în care țara a parcurs drumul unor impresionante transformări, ani în care prin realizările sale, prin politica internă și externă, România se înscrie cu demnitate între națiunile lumii. Cu deosebire, după Congresul al IX-lea al partidului, procesul transformărilor social-economice, spirituale, a cunoscut un impresionant dinamism, o valorificare superioară a resurselor materiale și umane. Programul măreț adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, obiectivele mobilizatoare stabilite pentru dezvoltarea prezentă și viitoare a țării, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României către comunism au mobilizat și unit mai puternic ca oricînd toate energiile națiunii, pe toți fiii țării, indiferent de naționalitate, animați de convingerea că în înfăptuirea politicii partidului își află chezășia certitudinile supreme ale națiunii, că ziua de mîine a patriei va fi mereu mai luminoasă și mai înălțătoare. Cu asemenea convingeri, strîns unit sub steagul partidului, în jurul Comitetului său Central, al Secretariatului General al partidului, poporul român pășește cu demnitate, cu satisfacția muncii dăruite patriei, în coloanele sărbătorești ale lui August.

REPERE

Însemnări despre literatura chineză

Încă cei ce îi dau pe Confucius și pe Lao Tze gîndire sistematică, dar înțelepciunea acumulată în existență ei alcătuiește experiență în versuri. Desăvîrșit, poetul pătrunde ale ființei au găsit în sentimentul acelei de despărțire a ființei poetice.

Să ne oprim că un poet de mare rafinament în Qu Yuan a trăit între anii 332—295 î.e.n. Publicăm în românește în 1974, poemele lui relevă o sensibilitate profundă.

Poezia populară chineză constituie o altă dovadă în acest de elocvență. Cînd un împărat din dinastia Han, Liu (140—87 î.e.n.) a fundat *cenzura muzicală*, cunoscută sub numele de *Yuefu*, a început o vastă acțiune de culegere și transcriere a unui uriaș patrimoniu de versuri populare.

Culegerea de versuri *Din cîntecele Chinei antice*, publicată în limba română în 1976, relevă un tezaur artistic uluitor. Orice mostră aleasă ar se pare la fel de convingătoare: „Ci eu să tem de-a toamnei răsuflare / Ce flori uscă și doboară frunze, / Nici cînd la matcă nu se-ntoarce / Rîul vărsat la răsărit de soare."

Culegerea acestea din epoca Han au o rezonanță și răspîndire foarte amplă. Înflorirea genului de poezie *Yuefu* înregistrează o nouă etapă în timpul dinastiei Tang. De aceea, astăzi nu ni se pare surprinzător faptul că marii poeți din epoca Tang, ca Li Tai Pe, Du Fu și Van Vei aibă un timbru asemănător în creația lor, evident mult rafinat de o profundă cultură literară și cunoaștere a gîndirii filozofice.

Traducerile din cei *Trei poeți din Tang*, publicate în 1978 lasă această puternică impresie de armonizare totală a gîndirii poetice unice, exprimată într-un discurs liric de o mare puritate. Artă a concentrării, rafinament miniaturat, deschidere spre cosmos și relief al detaliului, totul este prezent aici. Orice poezie din Li-Tai-Pe nu se pare la fel de elocventă: „Norul de ploaie-și lepădă / povara, / lăsînd în urma lui / un cer divin. / vîntul de răsărit / și primăvara / se-mbrățișară, / zămislind grădini".

Dar de la poeții din generația Tang pînă la un poet de astăzi ca Li Ing autorul *Poemelor din cîmpul de mătăsuri*, publicat în românește în 1974, există nu numai o mare distanță în timp, ci și o schimbare revoluționară a modului de gîndire: „Păsările cîntă amiaza / prin ramuri de salcîm. / dorm copilașii somn dulce / la umbra cea deasă. / A cui cămășuță o speli, bunicuță Gian? / Pentru cine coși, mătușă Li, / înșirînd cîntec de leagăn?".

Dacă vechea estetică chineză a apreciat cu precădere poezia, ca cel mai înalt gen de creație verbală, arta prozei a căpătat și ea pe parcursul timpului o notabilă răspîndire. Nuvela și povestirea constituie genurile de proză care au reținut atenția încă din vremea generației Tang. Dealtfel și nuvela și romanul erau încorporate în sfera aceluiași concept: *siao shuo*, care denumește genul de literatură inspirată din viața cotidiană, din vorbirea de pe stradă, din ce se aude și se vede în existența obișnuită.

Scrierile lui Mao Dun, Go-Mo-Jo, U-Ceng-En, Pu-Sung Ling, Lu-Sin, basmele chinezești însumate în culegerea *Pasărea fericirii* (1974), culegerile de proverbe și zicători chinezești, la care se adaugă un mare roman realist, *Întîmplări din viața cărturarilor* de U-Țing-Zi, apărut recent în limba română, reprezintă o altă față strălucită a culturii chineze cu care cititorii români s-au familiarizat pe parcursul acestor ani.

Receptarea literaturii și a filozofiei chineze în cultura română reprezintă un proces îndelungat. Însemnări despre China se găsesc în revistele ardelene din veacul trecut, unele traduceri au apărut în *Convorbiri literare*. Slavici era un admirator al lui Confucius, iar Lucian Blaga cercetase tiparele stilistice ale acestei culturi cu tradiții atît de strălucite și îndelungate.

Bilanțul traducerilor din ultimele decenii demonstrează că marile capodopere ale literaturii chineze reprezintă în aria de cultură românească o prezență vie și continuă, o dovadă elocventă a unei prietenii trainice dintre poporul nostru și poporul chinez.

Romul Munteanu

Din poezia clasică chineză

ZHANG XU

Cu barca pe riu

Călătorul, sprijinit de visla bărcii,
Murmură un cînt la căderea serii,
Rizînd, întinde brațele spre lună:
„Nicicînd n-o să mă satur de lumină".

YUAN JIE

Cîntecul vislelor

Pe-o mie de „li" pădurile de platani
dispar în ceață și ploaie
Dimineața și seara se-aude zarva maimuțelor.
Ascult vislele și încerc să le traduc cîntul.
E ca muzica munților și-a norilor din vechime.

WEI CHENG-QING

Rămas bun de frate

Apele Marelui Fluviu curg în neodihnă.
Fără sfîrșit sînt gîndurile călătorului.
Florile, căzînd, au păreri de rău
Cînd prăbușirea lor e-așa tăcută?

CHEN ZI-ANG

Însoțindu-l spre soare-apune pe învățăcelul Wang care n-a reușit la concurs

O bijuterie de spadă de-o mie de galbeni
am cumpărat,
Și-n viață n-am promis s-o dau altcuiva.
Pune-o la pieptul dumitale, pe-o mie de „li"
să te distingi.
Ține-o ca semn al prieteniei noastre.

Bradul singuratic rezistă la ger
pînă-n amurgul vieții.
Mulțimea de copaci îndrăgește
primăvara-nmiresmată.
Dar să lăsăm asta.. Ce să-ți mai spun?
De mîine, să nu-ți mai irosești anii-n zadar.

Despărțire de prieteni în noaptea de primăvară

Din opaițe de argint se înalță fum albastru.
Pe mese stau față-n față pahare aurite.
Mă duc pe terasă și cînt tinguitor
la citeră și lăută.
Drumurile care ne despart
trec peste munți și riuri.

Luna se furișează printre virfurile copacilor,
Și se pierde încet-încet pe fluviul argintiu.
Departe e calea pînă la Luo Yang.
Peste cîți ani vom fi iar împreună?

Traducere din limba chineză clasică de Alexandrina Andru

ROMÂNIA ÎN LUME

Înaltă preţuire pentru politica de pace şi colaborare, pentru opera constructivă a preşedintelui Nicolae Ceauşescu

Creşterea prestigiului României socialiste şi largul ecou al politicii sale externe, de pace şi cooperare, sînt legate indisolubil de activitatea secretarului general al partidului, preşedintele Nicolae Ceauşescu, figură nobilă de revoluţionar şi gînditor comunist, expresia cea mai deplină a trăsăturilor reprezentative ale poporului nostru iubitor de omenie şi dreptate. Scrierile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, acţiunile sale de politică externă, activitatea pusă în slujba promovării ideilor de echitate şi cooperare în toate domeniile, economic, cultural, social şi politic, au întrunit adeziunea celui mai larg public, sufragiile principalilor comentatori ai vieţii internaţionale, admiraţia liderilor politici.

Profesorul **BEDRETTIN TUNCEL**, membru al Consiliului Universităţii din Ankara, preşedintele Consiliului Naţional al Turciei pentru UNESCO spunea : **„Citind scrierile şi cuvîntările preşedintelui Nicolae Ceauşescu, devenit un nume în întreaga omenire datorită politicii sale de pace, omul care şi-a consacrat întreaga viaţă păcii şi care ocupă un loc aparte, atît în viaţa României de azi, cît şi în planul vieţii internaţionale, va fi înţeleasă puternica şi extraordinara sa personalitate (...) vor fi evidenţiate cu pregnanţă spiritul universal de înţelegere, gîndirea sănătoasă, largul orizont cultural, ale omului ieşit din popor, preşedintele Ceauşescu"...**

Dintotdeauna, poporul nostru şi-a urmat şi admirat conducătorii. Caracterul lor reprezentativ a însemnat faptul că năzuinţa tuturor a fost înmănunchiată într-o personalitate ale cărei gînduri şi fapte poartă pecetea inalienabilă a legitimităţii. Un neaoş care vorbeşte pentru toţi, cuvintele lui poartă pe toate meridianele cuvîntul României, voinţa poporului nostru de a trăi în libertate şi de a colabora împreună cu toate popoarele, pentru realizarea unei vieţi mai luminoase pe întreaga planetă. Acest om este ales al ţării, al istoriei sale de lupte şi năzuinţi. Actuala recunoaştere internaţională a României socialiste coincide cu momentul ei de legitimitate plenară, cînd poporul suveran şi-a găsit un conducător pe măsura aspiraţiilor sale, capabil de a spune lumii cuvîntul cel mai credibil, cuvîntul cel mai respectat.

Operele preşedintelui Nicolae Ceauşescu au apărut pe toate meridianele lumii, în ţări socialiste, în ţările lumii a treia şi în state capitaliste dezvoltate, constituind pretutindeni un prilej de cunoaştere amănunţită a modului cum abordează partidul şi statul nostru problemele lumii de azi, soluţiile pe care le preconizează. Sînt nenumărate mărturiile interesului faţă de gîndirea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, din care am extras cîteva expresii semnificative ale admiraţiei pe care unele apariţii şi iniţiative recente ale preşedintelui ţării noastre le-au suscitat în rîndurile multor personalităţi ale vieţii intelectuale din alte ţări.

Profesorul **RAM NARESH TRIVEDI**, şeful Departamentului de ştiinţe politice de la Universitatea din Delhi, sintetiza o dimensiune fundamentală a personalităţii tovarăşului Nicolae Ceauşescu în următoarele atribute : **„Printre conducătorii de stat, vocea preşedintelui Nicolae Ceauşescu se distinge prin susţinerea consecventă a ideii de coexistenţă paşnică şi a unei largi colaborări internaţionale. Denunţînd politica de folosire a forţei şi de ameninţare cu folosirea forţei în viaţa internaţională, el s-a pronunţat consecvent împotriva soluţionării problemelor contemporane de către marile puteri. (...). El a militat pentru ca lumea să înţeleagă că ţările mici şi mijlocii pot oferi soluţii foarte constructive şi pertinente în aceste probleme".**

Forţa de convingere a ideilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu se reflectă în extraordinara popularitate a scrierilor sale difuzate în mii şi mii de ţări, în Anglia, Argentina, Austria, Belgia, Brazilia, Elveţia, Republica Arabă Egipt, Finlanda, Franţa, Republica Democrată Germană, Republica Federală Germania, Grecia, Israel, Italia, Japonia, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, Liban, Mexic, Olanda, Pakistan, Peru, Republica Populară Polonă, Portugalia, Suedia, Turcia. Omagiul traducătorilor şi al publiciştilor care au îngrijit aceste apariţii este profund semnificativ, fiind rezultatul corelării aprofundate a unora dintre cele mai complexe gîndiri politice din lumea contemporană şi al cunoaşterii directe a omului şi conducătorului politic.

J. FR. VON OVERSTRAETEN, consilier în Editura „Rombach" subliniază : **„Prima întîlnire a fost, desigur, cea „teoretică" Din paginile manuscrisului mi s-a revelat o personalitate cu o gîndire mobilă, uimitor de profundă, originală şi aplicată, chipul unui om pasionat şi de o mare obiectivitate, cu o uimitoare forţă ştiinţifică a argumentării, un militant politic perfect alimentat pe coordonatele convingerilor sale, care îşi urmăreşte obiectivele cu previzie şi nu se sfieşte să le expună deschis în faţa întregii lumi. Aici, în România, am trăit deseînia clarte de a-l cunoaşte personal pe preşedintele Ceauşescu. Astfel prima imagine s-a completat în mod ferfect, sau, mai precis, s-a umplut de viaţă şi culoare. Căci am cunoscut un om cu un farmec personal deosebit, cu amiţiuni umane, care trăieşte şi în problemele spinoase ale activităţii de stat cunoaşte discute simplu, de la om la om. Forţa irradiantă a personalităţii şi cordialitatea familiară — iată doi termeni care-i definesc aşa cum l-am cunoscut eu, pe preşedintele Ceauşescu".** Iar scriitorul suedez **PER OLF EKSTROM**, autorul cărţii **„CEAUŞESCU — ROMÂNIA, OMUL ŞI PATRIA SA"** apărută la editura Zindermann, evidenţia : **„Dorinţa de a relata despre activitatea şi personalitatea lui Nicolae Ceauşescu m-a determinat să aprofundez atît biografia sa cît şi istoria României. Mi-am dat repede seama că politica internă şi externă promovată de romînistul, romînul şi conducătorul Nicolae Ceauşescu se înscrie în liniile tradiţiilor milenare ale poporului român, atît de iubitor de libertate. Noţiunea de tradiţie are în România o semnificaţie mai mare decît în multe alte ţări, întrucît tradiţia luptei prin toate mijloacele pentru independenţa naţională. Firul roşu al luptelor etapelor istorice continuă şi în era nouă, socialistă. Străduinţile romînilor de a afirma toate expresiile culturii naţionale au fost eroice, acest fir roşu se numeşte lupta pentru libertate, iar obiectivele acestei lupte au fost întotdeauna autonomia, suveranitatea şi independenţa".**

Iată explicaţia extraordinarului ecou al activităţii externe a preşedintelui Nicolae Ceauşescu ! Lumea recunoaşte în cuvintele şi faptele conducătorului român gîndirea şi voinţa unită a întregului nostru popor, continuarea legitimă a luptelor sale multiseculare pentru unitate şi independenţă naţională, pentru dreptate şi libertate.

Trăsăturile politicii noastre externe, legate indisolubil de activitatea preşedintelui României socialiste, constituie un element de stabilitate în viaţa internaţională, fiind menite să asigure respectarea unor principii ferme şi să excludă climatul de tensiune şi conflict între naţiuni sau grupuri de naţiuni. În prefaţa sa la recentul volum **„NICOLAE CEAUŞESCU — DRUMUL SPRE PACEA LUMII"**, publicat de Editura „Kobunsha" din Tokio, cunoscutul publicist şi om politic nipon **KENZO KONO** subliniază tocmai deosebirea foarte mare a politicii externe promovată de preşedintele Nicolae Ceauşescu şi de statul român : **„O trăsătură a politicii externe promovată de romîni, sub conducerea preşedintelui Nicolae Ceauşescu, este legată de dorinţa de a avea relaţii strînse, în multiple domenii, cu statele socialiste de a-şi întări, totodată, în cursul dezvoltării acestor relaţii, prietenia şi solidaritatea cu alte ţări. România îşi menţine în mod ferm atitudinea privind respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii fiecărei naţiuni, egalităţii depline în drepturi şi avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne".**

Voinţa de pace, excluderea oricăror surse capabile să genereze conflicte a atras atenţia publicistului **STAN NEWENS**, îngrijitorul volumului apărut la Londra : **„NICOLAE CEAUŞESCU — EFORTUL DE A CREA O ROMÂNIE MODERNĂ".** În prefaţa acestui volum semnificativ, Stan Newens scrie : **„Conducătorul României a continuat să acţioneze în favoarea păcii, a destinderii, pentru un acord internaţional asupra reducerii tensiunii şi pentru încetarea cursei înarmărilor. El a reafirmat, fără încetare, necesitatea reducerii cheltuielilor militare, a stabilirii unor zone libere de arme nucleare, necesitatea împiedicării proliferării armelor nucleare, a retragerii trupelor staţionate peste hotare, şi a rezolvării diferendelor internaţionale prin mijloace paşnice."**

Anii din urmă au evidenţiat necesitatea restructurării ansamblului de relaţii internaţionale, construirea unei lumi noi, bazată pe relaţii economice echitabile, menite să promoveze bunăstarea tuturor popoarelor, dezvoltarea lor neîngrădită, pe baza resurselor proprii şi a scopurilor istorice corespunzătoare aspiraţiilor lor naţionale. În această acţiune rolul preşedintelui Nicolae Ceauşescu a fost unul de iniţiator, recunoscut pe plan mondial de gînditor cu autoritate internaţională în problemă, afirmată în cuvinte elogioase de Dr. **ARTURO FRONDIZI**, directorul Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaţionale : **„Cunoscîndu-l îndeaproape pe preşedintele României, ca şi politica pe care o promovează, m-am convins că este unul din cei mai importanţi oameni de stat ai lumii contemporane... Pentru noi, exemplul României constituie o fericită iniţiativă în studierea problemelor noii ordini economice internaţionale. După părerea mea, România, condusă de preşedintele Nicolae Ceauşescu, ne oferă acele elemente prin aplicarea cărora naţiunile pot ajunge la această nouă ordine".**

Participarea României la mişcarea ţărilor nealiniate, care sînt interesate în mod fundamental în crearea unei ordini economice internaţionale, constituie azi o trăsătură definitorie a politicii noastre externe, un element care datorează gîndirii preşedintelui Nicolae Ceauşescu principiul director. În semn de recunoaştere a acestei realităţi revista „Fair Calling" publică recent un amplu articol, ilustrat cu un portret al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în care se scrie : **„România, ale cărei eforturi sînt consacrate păcii, progresului şi democraţiei — fiind foarte bine cunoscute pe plan internaţional — continuă să militeze pentru unitatea şi solidaritatea puternică a tuturor ţărilor socialiste şi a ţărilor în curs de dezvoltare, pentru continua extindere a relaţiilor sale cu aceste ţări, pentru promovarea cauzei păcii şi progresului în lume, pentru construirea unei lumi în care să triumfe independenţa şi egalitatea, dreptul fiecărei naţiuni la libertate şi securitate."**

Politica externă a partidului şi statului nostru, activitatea amplă a secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, abnegaţia cu care promovează ideile de pace şi independenţă situează ţara noastră în centrul interesului opiniei publice mondiale, în stima şi admiraţia întregii lumi.

Corneliu Baba : „Odihnă la cîmp"

Mesajul umanist al culturii

Unul dintre eforturile cele mai semnificative ale lumii moderne a fost acela de a construi un model intelectual pentru armonia dintre naţiuni, o structură capabilă să asigure cea mai deplină realizare a idealurilor de pace şi coordonare a eforturilor istorice. Gînditori numeroşi şi oameni politici s-au întrecut în iniţiative menite să contribuie la realizarea acestei „păci perpetue". Valoarea instrumentelor intelectuale şi justificarea adîncă a scopurilor nobile nu au putut salva aceste iniţiative de la perisabilitatea lor deplină. Viaţa popoarelor este condusă după legi mai adînci care nu se supun atitudinilor voluntariste, oricît de strălucitor ar fi înţăluite în construcţiile de sticlă ale unor sisteme intelectualiste. Cu atît mai pregnant sînt evidenţiate însă acele eforturi, bazate pe studiul adînc al realităţii, pe înţelegerea tendinţelor istorice fundamentale şi pe confundarea generoasă cu idealurile popoarelor şi ale claselor avansate din istorie. Acestea caracterizează, de obicei, vitalitatea istorică a naţiunilor cu potenţial nealterat de întreprinderile riscate şi de aventura istorică a unor concepţii învechite, a voinţei de a trăi pe spinarea altor popoare, printr-o politică de expansiune şi dictat. România socialistă se află într-un moment plenar al existenţei sale, realizînd o coerenţă deplină între efortul său de construcţie socială şi economică şi o politică externă luminoasă, de pace şi colaborare, de respect al independenţei şi libertăţii tuturor popoarelor. Iniţiatoare a numeroase acţiuni de politică externă, cu o activitate eclatantă în sistemul organismelor internaţionale, participantă la negocieri multilaterale şi promotoare a tratativelor directe şi a numeroase acorduri bilaterale, tratate şi declaraţii solemne, care înscriu în textul şi în rezultatele lor un adevărat cod de comportare pe plan internaţional, ţara noastră este azi o prezenţă respectată pe scena mondială, un nume emblematic pentru demnitatea şi voinţa de libertate şi neatîrnare a unui popor cu o istorie milenară.

În cadrul activităţilor cu ecou amplu în viaţa internaţională s-a înscris la loc de frunte sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării. Ţara noastră a iniţiat un întreg program de măsuri a căror discutare şi adoptare ar putea să constituie un cadru propice pentru realizarea acestui vis multisecular al omenirii. Fără îndoială, dezarmarea şi în special dezarmarea nucleară reprezintă cea mai importantă problemă a vieţii internaţionale de azi. România a adoptat un document pe care l-a prezentat Naţiunilor Unite în cadrul sesiunii speciale şi care constituie o sinteză a căilor de abordare a acestei probleme atît de complexe. Preşedintele României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, sublinia : **„Adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare constituie o necesitate stringentă, un factor fără de care nu se poate vorbi de pace şi securitate nici în Europa, nici în altă parte a lumii".** Politica echilibrului de forţe, a aşa-numitei „păci înarmate" generează continuu nesiguranţă şi conflicte, contribuie la perpetuarea tensiunii şi a conflictelor în lume şi constituie o gravă ameninţare la adresa culturii şi a întregului patrimoniu al umanităţii. Vorbind despre politica externă a României, trebuie să evidenţiem o trăsătură importantă pe care am numi-o umanismul său, caracterul său generos, de preocupare faţă de soarta întregii omeniri. Cultura are nevoie de pace, de un climat solar şi stenic, în care se poate exprima propensiunea omului pentru bine şi frumos.

Este un adevăr cunoscut faptul că epocile de plenitudine istorică coincid cu anii de mare creativitate intelectuală, cînd se amplifică puterea de iradiaţie a operelor artistice şi cuprinde arii întinse depăşind graniţele şi adresîndu-se întregii umanităţi. Politica externă a României, angajată în promovarea păcii şi a stabilităţii internaţionale, este un cadru fertil pentru realizarea tuturor virtualităţilor creatoare ale poporului nostru, pentru impunerea pe plan internaţional a valorilor sale artistice şi intelectuale. Acţiunea de politică externă a preşedintelui României, ampla rezonanţă internaţională a personalităţii şi scrierilor sale, respectul de care se bucură ţara noastră pe toate meridianele asigură un impact puternic al tuturor manifestărilor artistice româneşti, o primire favorabilă şi plină de solicitudine. Vizitele conducătorului român peste hotare şi realizarea tuturor iniţiativelor externe ale ţării noastre sînt însoţite de manifestări artistice cu rezonanţă, expoziţii de carte, de arte plastice, de imagini ale monumentelor artistice din ţară. De asemenea, publicul din străinătate a fost tot mai interesat de cărţi româneşti sau de volume dedicate ţării noastre şi problemelor sale fundamentale. Numai în ultimul an au apărut traduceri semnificative cum sînt **Transilvania în istoria poporului român** a lui C. C. Giurescu în Brazilia, **Istoria poporului român** de Andrei Oţetea în Japonia, **Formarea poporului român şi a limbii române**, precum şi un volum de prezentare generală a ţării noastre şi un album dedicat icoanelor pe sticlă, de asemenea în Japonia, o antologie de poezie românească în Mexic, o antologie de proză în Portugalia, şi alte asemenea cărţi, aproape o sută de titluri, dedicate României. Importante iniţiative editoriale se află în curs de realizare în diferite părţi ale lumii, mărturisind interesul tot mai viu pentru literatura română, pentru cărţile şi operele reprezentative ale scrisului nostru. În Elveţia, Franţa, Argentina, Italia, Spania, Brazilia, Statele Unite şi Danemarca se pregătesc antologii de poezie, iar în Spania şi Argentina culegeri de teatru, în timp ce Italia, Spania şi Danemarca vor cunoaşte diferite aspecte ale prozei româneşti.

Pacea nu poate fi realizată decît prin cunoaştere. O profuziune de elemente care asigură popularizarea datelor despre România au stat la îndemîna cititorului străin, prin intermediul datelor documentare publicate de peste 160 de case de editură în 34 de ţări. Enciclopediile din U.R.S.S., Marea Britanie, Statele Unite, Franţa, Republica Federală Germania, Italia, Japonia, Spania, Brazilia, Finlanda, Grecia, Iran, Israel, Norvegia, Polonia, Singapore, Turcia şi din alte ţări au difuzat ample date privind România, istoria sa şi realizările de azi. Numai **Editura ştiinţifică şi enciclopedică** a răspuns unor comenzi ferme din partea unor instituţii similare din străinătate, difuzînd peste 30 000 de pagini de informaţii referitoare la ţara noastră, menite să o facă mai bine cunoscută în faţa publicului de pe toate meridianele lumii.

Personalităţile artistice reprezentative ale literaturii noastre au cunoscut, de-a lungul anilor, traduceri în limbile de circulaţie mondială. Nume ca Eminescu, Caragiale, Arghezi, Blaga, Panait Istrati, Sadoveanu, Rebreanu, Ion Barbu, Elena Văcărescu, Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Eugen Barbu, Marin Preda, Nichita Stănescu sînt familiare cititorilor de pretutindeni purtînd mesajul umanist al culturii noastre în conştiinţa tuturor acelora care iubesc libertatea şi prietenia între oameni. Preluînd o metaforă referitoare la destinul universal al unui scriitor contemporan, putem spune că istoria de azi a poporului român poate susţine călătoria în sandale de aur a literaturii noastre pe toate meridianele. Într-o lume fără arme, aşa cum o preconizează partidul şi ţara noastră, popoarele vor trăi într-o adevărată republică a creaţiei, în care ştiinţa şi arta se vor alătura eforturilor de împlinire a scopurilor luminoase ale umanităţii.

EVENIMENTUL

Conştiinţa prezentului

Zile rodnice de august ! Zile aflate sub semnul emulaţiei create de apropierea marii sărbători a Eliberării. Oamenii muncii aduc încă o dată mărturia devotamentului lor neprecupeţit faţă de viitorul patriei, faţă de ziua înaltă a comunismului spre care tind energiile istorice ale străvechiului popor de la Dunăre şi Carpaţi. A celebra o dată de răscruce în destinul nostru, data cînd am păşit pe drumul noului destin social, sub conducerea partidului, este un prilej de a privi înainte şi de a arăta cît de hotărît ne-am asumat destinul socialismului. Strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, poporul român construieşte cu fermitate o societate a dreptăţii şi progresului, deschizînd largi perspective unei ascensiuni istorice care va situa naţiunea noastră în rîndul statelor dezvoltate ale lumii. Rezultatele muncii pline de abnegaţie a tuturor colectivelor din fabrici şi de pe ogoare, atmosfera de întrecere, angajamentele însufleţitoare aduc mărturia nepieritoare a faptelor în sprijinul adeziunii depline a întregului nostru popor la politica internă şi externă a partidului, atestă coeziunea de nezdruncinat pe care a edificat-o minunata noastră clasă muncitoare, ridicînd naţiunea socialistă pe o treaptă superioară a existenţei sale istorice. Certitudinea pe care a introdus-o în istoria noastră epoca socialistă provine din acest sentiment al participării, al devotamentului tuturor faţă de cauza comună, pe care îl atestă rezultatele de muncă, roadele efortului de zi cu zi al întregului nostru popor. Atunci cînd partidul nostru subliniază rolul conştiinţei în edificarea construcţiei socialiste, atunci cînd participarea lucidă la procesul istoric devine un factor important în ecuaţia politică a lumii contemporane, avem desigur în vedere mai mult decît o noţiune abstractă, definită numai prin trăsături generale. Conştiinţa muncitorească se traduce în România prin bunuri sociale, prin acţiune angajată concret în producţie.

În această perioadă, a avut, de asemenea, loc şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfăşurată sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român. Luînd în dezbatere importante probleme economice, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri de îmbunătăţire a cadrului de desfăşurare al unor activităţi, reglementînd aspecte concrete şi creînd posibilităţi noi de sporire a participării oamenilor muncii la rezolvarea tuturor cerinţelor pe care le ridică activitatea economică şi socială. În acest sens, Comitetul Politic Executiv a analizat raportul cu privire la rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamaţiilor şi cererilor oamenilor muncii, subliniind larga implicare a oamenilor muncii din toate domeniile în procesul de lichidare a lipsurilor, pentru realizarea în condiţii tot mai bune a prevederilor Congresului al XI-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului.

Dînd o înaltă apreciere activităţii neobosite a secretarului general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pusă în slujba promovării relaţiilor de prietenie cu toate ţările socialiste, cu statele iubitoare de pace din întreaga lume, Comitetul politic Executiv a ascultat informarea cu privire la întîlnirea prietenească, avută la 7 august, cu tovarăşul Leonid Ilici Brejnev, secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Întîlnirea dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Leonid Ilici Brejnev a reconfirmat hotărîrea celor două partide de a milita în continuare pentru promovarea unor raporturi prieteneşti de colaborare pe multiple planuri, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului şi păcii. Cursul ascendent al relaţiilor româno-sovietice, impulsionat de întîlnirile celor doi conducători de partid, prezintă mari posibilităţi de extindere a cooperării pe multiple planuri. Comitetul Politic Executiv a evidenţiat însemnătatea acordată, în cursul convorbirilor dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Leonid Ilici Brejnev, necesităţii de a întări unitatea şi colaborarea forţelor progresiste şi democratice din lumea contemporană, în lupta lor pentru libertate şi pentru independenţă, împotriva imixtiunilor în treburile interne, pentru asigurarea destinderii, a păcii şi securităţii tuturor popoarelor. Schimbul prietenesc de opinii dintre cei doi conducători în ceea ce priveşte unele domenii ale relaţiilor internaţionale a subliniat aspecte legate de lărgirea şi întărirea cooperării mondiale, pentru triumful cauzei socialismului şi al păcii. Comitetul Politic Executiv a exprimat hotărîrea de a face totul pentru a acţiona în vederea traducerii în viaţă a hotărîrilor convenite la întîlnirea din Crimeea, pentru întărirea relaţiilor de prietenie, cooperare şi solidaritate dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist al Uniunii Sovietice.

Iată doar cîteva din faptele, din evenimentele sociale şi politice ale ultimei perioade care atestă consecvenţa principială a politicii partidului şi statului nostru, adeziunea poporului la această politică destinată prosperităţii şi progresului patriei, izbînzii idealurilor păcii şi socialismului în lume.

Atmosfera sărbătorească a lui august îşi înscrie coordonatele pe scena mare a istoriei noastre, iar evenimentele politice ale lunii confirmă consecvenţa unei politici de aspiraţii adînci şi de realizări pe măsura lor, o atmosferă de unitate şi voinţă naţională.

Luceafărul
Revistă editată de UNIUNEA SCRIITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor şef: Nicolae Dragoş
Mihai Ungheanu (redactor şef adjunct), Teodor Balş (secretar responsabil de redacţie)

REDACŢIA : Bucureşti, Piaţa Scînteii Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAŢIA : Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 71 96
ABONAMENTELE :
3 luni — 13 lei ; 6 luni — 26 lei ; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la :
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII"
Paginator Dobre Marian